

ŽIVOT A HISTORIE VYPÁLENÝCH OBCÍ ANEB „ZNÁTE NÁS?“

O projektu

Smyslem projektu spolupráce financovaného z Programu rozvoje venkova, který společně připravily a realizovaly Místní akční skupina Hornolidečska o.s., Místní akční skupina Ploština, Místní akční skupina Šumperský venkov a Místní akční skupina Hlinecko, o.s. pod názvem:

Život a historie vypálených obcí aneb „Znáte nás?“

bylo spojit podobné osudy českých obyvatel v obcích, které byly za 2. světové války vypáleny a upozornit na tyto historické události očima současných dětí a studentů v regionech.

Projekt

Život a historie vypálených obcí aneb „Znáte nás?“

je spolufinancován Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v rámci osy IV LEADER, opatření IV.2.1. Realizace projektů spolupráce Programu rozvoje venkova ČR

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí.

Obsah:

Ležáky	5 - 8
Ležáky – A co na to děti?	9 - 28
Český Malín	29 - 31
Český Malín – A co na to děti?	32 - 44
Ploština	45 - 47
Ploština – A co na to děti?	48 - 64
Prlov	65 - 67
Prlov – A co na to děti?	68 - 84
Vařákovy paseky	85 - 87
Vařákovy paseky – A co na to děti?	88 - 104

Seznam zkratek:

ABK	Archiv Boženy Kršákové
ABS	Archiv bezpečnostních složek Praha
AJO	Archiv Jarmily Ondráškové
AVK	Archiv Vojtěcha Kyncla
BB	Bundesarchiv Berlin
EÚ AV	Etnologický ústav Akademie věd ČR, v. v. i.
MMCH	Městské muzeum Chrast
MMS	Městské muzeum Skuteč
MMVK	Městské muzeum Valašské Klobouky
PL	Památník Lidice
PMO	Państwowe Muzeum Oświęcim-Brzezinka
PN	Paměť národa
PSP	Pamětní síň Prlov
SOAZ	Státní oblastní archiv Zámorsk
SOKAP	Státní okresní archiv Pardubice

LEŽÁKY

24. červen 1942

Českomoravskou vrchovinu, a zvláště Železné hory a Žďárské vrchy, můžeme nazvat krajinou malířů. Malebná údolí mezi lesy a loukami skrývala tvrdý život místních lomařů a tkalců. K osadám s roubenými chalupami v příkrých stráních patřily i Ležáky s více než pěti desítkami obyvatel.

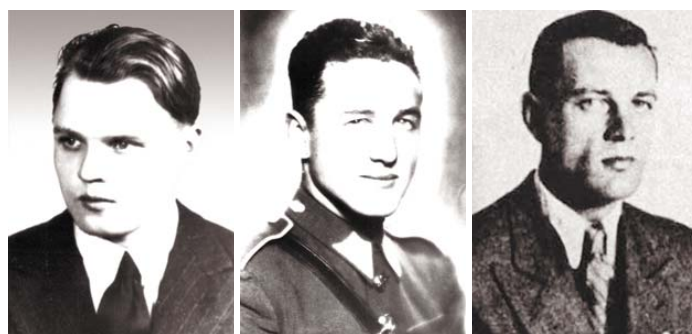
■ Ležáky byly osadou chudých kameníků (AVK)

Těsně po okupaci Česko-Slovenska v březnu 1939 německou armádou vznikla z popudu několika místních občanů odbojová organizace Čenda. Do této skupiny byli postupně zapojeni odbojáři z okolních vesnic. Organizace Čenda byla početně vymezenou skupinou přátel – odbojářů, pojmenovaná po Čeňku Burešovi, jež udržovala kontakty s většími odbojovými sítěmi v okolí.

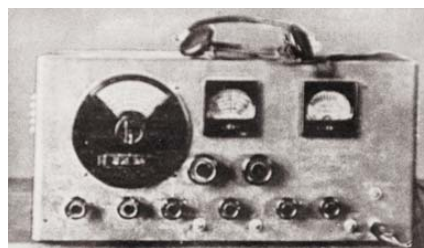
■ Čeňek Bureš u svého autobusu, kterým dopravoval cestující a tajné depeše z Ležáků do Pardubic (AVK)

V blízkém okolí Ležáků působily během jediného půlroku od října 1941 do dubna 1942 celkem čtyři výsadky z Anglie: Percentage, Silver A, Silver B a Intransitive. Tragédie vesnice Ležáky bezprostředně souvisí s úspěšnou činností paravýsadku Silver A, který byl shozen společně s výsadkem Anthropoid a Silver B v noci z 28. na 29. prosince 1941 nad územím Protektorátu Čechy a Morava. Výsadek ve složení npor. Alfréd Bartoš, rtm. Josef Valčík a svob. Jiří Potůček dostal za úkol přivést vysílací stanici s kódovým označením Libuše a podávat zprávy o dění v protektorátu do Londýna.

■ rtm. Josef Valčík, npor. Alfréd Bartoš a svob. Jiří Potůček (SOKAP)

První, avšak neúspěšný pokus o navázání spojení s Londýnem byl uskutečněn v noci z 8. na 9. ledna 1942. Druhé, již úspěšné spojení proběhlo v 1 hodinu 50 minut po půlnoci 15. ledna 1942. Do fungování vysílačky byly během jara prokazatelně zapojeny rodiny odbojářů, členové vrbatokostecké četnické

■ Vysílací stanice Libuše předávala důležité zprávy čl. vládě do Velké Británie (SOKAP)

stanice a další občané z okolních obcí. Libuše fungovala s přestávkami v lomě Hluboká přibližně do poloviny května 1942, kdy byla přenesena do Švandova mlýna.

■ Švandův mlýn v Ležákách (MMS)

27. května 1942 se skupině Anthropoid zdařil útok na říšského protektora Reinharda Heydricha a v celém protektorátu začalo pátrání po útočnících. Po vypálení Lidic 10. června a desítkách popravených narostl strach a obavy z dalšího vývoje. 17. června 1942 došlo kvůli doznání parašutisty Karla Čurdy k zatýkání v Pardubicích a téhož dne byl informován i radista Potůček, který z Ležáků

■ **Reinhard Heydrich (BB)** odvezl Libuši do bezpečnějšího úkrytu v severovýchodních Čechách. V sobotu 20. června byla v Pardubicích zatčena většina spolupracovníků Silver A, včetně majitele Hluboké Františka Vaško a gestapo dostihlo také velitele Silver A Alfréda Bartoše. Od 21. do 22. června zatýkali nacisté obyvatele ležáckého mlýna, odkud odvezli mimo jiné mlynáře Švandu. Ten po tvrdém výslechu „doznal“ povědomí ležáckých obyvatel o vysílačce Libuši. Ve stejnou noc spáchal sebevraždu ústřední muž ležácké odbojové sítě, vrchní strážmistr Karel Kněz z Vrbatova Kostelce.

Po čtyřech dnech neustálého zatýkání a vyšetřování rozhodl Gerhard Clages a pražské vedení Bezpečnostní policie o vypálení druhé protektorátní obce. Přímého zničení Ležáků se účastnil i jeden z vedoucích pražské vyšetřovací komise Heinrich Berger. Dopoledne přihlížel s šéfem kladenského

■ **Velitel pardubického gestapa Gerhard Clages (SOAZ)**

gestapa Haraldem Wiesmannem bourání trosk v Lidicích a večer sledoval s Gerhardem Clagesem střílení a kremaci ležáckých občanů v Pardubicích.

■ **Fotografie členů pardubického gestapa (SOAZ)**

Po vyřízení všech „formalit“ byla ve středu 24. června 1942 kolem půl jedenácté dopoledne zahájena akce pardubického gestapa za spoluúčasti německé ochranné policie a českého

■ **Sídlo pardubického gestapa, dnes Smetanovo náměstí (AVK)**

četnictva. Ve 13.00 hodin uzavřeli příslušníci ochranné policie kruh kolem Ležáků a v rojnici sháněli všechny ležácké obyvatele a lomařské dělníky do opuštěné jámy vedle silnice. Po přečtení přihlášek a roztřídění byli dělníci, kteří nepocházeli z Ležáků, vyhnáni nad vesnici směrem k Dachovu a propuštěni. Krátce po přistavení četnických autobusů nastupovaly zvláště děti a ženy a zvláště muži. Oběti byly odvezeny do Pardubic a vesnice byla úderem 17. hodiny zapálena.

V Pardubicích byly ženy odděleny od dětí, které byly ještě téhož večera odvezeny do Prahy. Ve 21.15 minut začaly v areálu ubikací ochranné policie popravy. V tento večer bylo zavražděno třicet tři obyvatel, včetně Čeňka Bureše a Miloše Stantejského, které nikdo ze spolupracovníků neudal a vyhnuli se tak výslechům a trýznění. O den později byl popraven Karel Tomek mladší, který nebyl předešlého dopoledne v Ležákách, ale sám se gestapu přihlásil, neboť chtěl být se svými rodiči.

■ Budova pardubického „Zámečku“ kde popravky probíhaly po celý červen roku 1942 (AVK)

Až 2. července 1942, v den smrti radisty Jiřího Potůčka u Rosic nad Labem, byly popraveny čtyři desítky pardubických a ležáckých spolupracovníků Silver A.

Svědectví o zločinech zanechal zaměstnanec pardubické pohřební služby Jaroslav Charypar, který byl nucen odvážet těla obětí: „O svých dojmech, které byly skutečně otřesné, jsem psal lístky, na kterých jsem se snažil zachytit to, co jsem viděl, aby se to zachovalo, protože jsem byl jediným Čechem, který z popraviště jejich oběti odvážel. Tyto zápisky jsem psal z těch důvodů, že jsem se domníval, že budu potom gestapem také zastřelen, abych nemohl mluvit.(...) 2. červenec bude pro

■ Vrchní strážmistr Karel Kněz (AVK)

zavraždili jeho ženu. I sami katané, kteří již řadu let prováděli toto řemeslo, mluvili o statečnosti těchto lidí s obdivem mezi sebou. A tak jsem zaslechl, že paní Žváčková před smrtí volala:

■ Maminka sester Štulíkových, Marie Štulíková, zahynula v roce 1943 v Osvětimi (PMO)

město Pardubice a jeho občany pro věčné časy dnem smutku a vzpomínání na dobré občany a věrné dcery a syny českého národa. Tohoto dne na popravišti u Zámečku padlo čtyřicet hrdinů (...). To byla ta ohlašovaná „velká dávka“. Byl jsem svědkem toho, když některé odváděli na popravu. Všichni šli hrdě a statečně, ani před smrtí neukázali svým vrahům slabost. Jen dr. Bartoň byl zlomen, neboť věděl, že před několika okamžiky

■ Ležáky po vypálení, Švandův mlýn, Čechův domek, 3 x pohled dovnitř mlýna (MMCH)

„Ať žije Anglie, Beneš, Československá republika!“ a poručík Vaško: „Nechci zavázat oči, ať vidím svoje vrahy!“. Pak dozněly výstřely a nastal můj strašný úkol. (...) Jednou musí přijít trest, ne pomsta, ale spravedlivý, tvrdý trest. Bože dej, ať neteče potoky drahá česká krev! Bože dej, ať jsme všichni silní!“

Na popravišti v pardubickém Zámečku zahynulo celkem třicet sedm osob bezprostředně spojených s ležáckou osadou a mlýnem. Další tři obyvatelé zemřeli v koncentračních táborech. Jedenáct dětí bylo zavražděno v plynovém voze v polském Chełmnu.

Po válce se z koncentračního tábora Buchenwald vrátil František Pelikán ze Včelákova a od německých rodin se vrátily jeho dvě vnučky, Marie a Jarmila Štulíkovy z Ležáků, které jako jediné přihlášené obyvatelky akci ve vesnici přežily. Na místě vypálené osady a mlýna byly na návrh ing. arch. L. Žáka

v 50. letech 20. století vystavěny tzv. hrobodomy, které dnes připomínají místa původních stavení a vhodně dokreslují ležácké údolí.

Za zločiny na popravišti v Pardubicích bylo v letech 1945 - 1947 odsouzeno pět bývalých členů pardubického gestapa. Další velké vyšetřování po roce 1965 odhalilo několik žijících účastníků ležáckého zločinu ve Spolkové republice Německo. V Německé demokratické republice byli odsouzeni dva pachatelé na počátku 70. let a odhalen byl dokonce střelec v popravišti četě, Heinz Barth, který byl odsouzen v roce 1983.

V ležáckém památníku se v současnosti konají nejen vzpomínkové akce, ale i kulturní programy, výukové semináře a v provozu je samozřejmě stálá expozice.

■ Sestry Štulíkovy, foto z počátku padesátých let (AVK)

■ Současná expozice muzea v Ležákách (PL)

A CO NA TO DĚTI?

Jak by vypadaly Ležáky dnes?

V dubnu jsme byli s naší paní učitelkou na výletě v Ležákách. Navštívili jsme památník a paní průvodkyně nás potom také provedla celou osadou, ukázala nám jednotlivé „hrobodomy“ a u každého vyprávěla osud rodiny, která v něm bydlela. Když jsme přišli nahoru ke kříži a rozhlédli se po osadě, tak mě napadlo: „Jaké by to tu bylo dnes, kdyby se v roce 1942 nic nestalo?“ A protože jsem také z takové malé vesničky, tak si to možná umím trochu představit.

V dobách socialismu by se některé domy změnily ve zděné, patrové, nevzhledné škatule s různými ornamenty kolem oken. Některé z nich by dnes byly na prodej, a tak by jejich okolí bylo zarostlé a na domě by vlála reklama realitní kanceláře. V jiných by zase žili jen starší lidé, většinou babičky a dědečkové, protože jejich potomci by se odstěhovali za prací a lehčím životem do Chrudimi, do Pardubic, do Hlinska nebo jenom do většího Včelákova, kde je alespoň škola. Menší dřevěná stavení by sloužila k rekreaci chalupářům, byla by udržovaná a vybavena spoustou věcí z pudy.

Na zahrádkách by kvetly pečlivě udržované skalky a všude se rozkládal sekačkou posekaný trávník. Bylo by slyšet občas smích, někdy pláč nebo nadávky, štěkání psa nebo bučení krávy. Každý den by se ozvala známá skladba z místního rozhlasu a začátek „Oznamujeme občanům...“.

A jak by vypadal mlýn? V padesátých letech by byl pravděpodobně znárodněn, možná by sloužil jako sklad nějakého materiálu a postupně se rozpadal. V lepším případě by přežil a dnes by byl vrácen potomkům bývalých majitelů. Ti by zde možná zřídili muzeum mlynářství, vystavovali by různá náčiní a největší atrakcí by bylo mlýnské kolo.

V rybníku by dnes pěstovali rybáři kapry, nebo by sloužil jako koupaliště. Také ho mohli v padesátých letech zavést odpadky a dnes by zde byla mokrá neudržovaná louka.

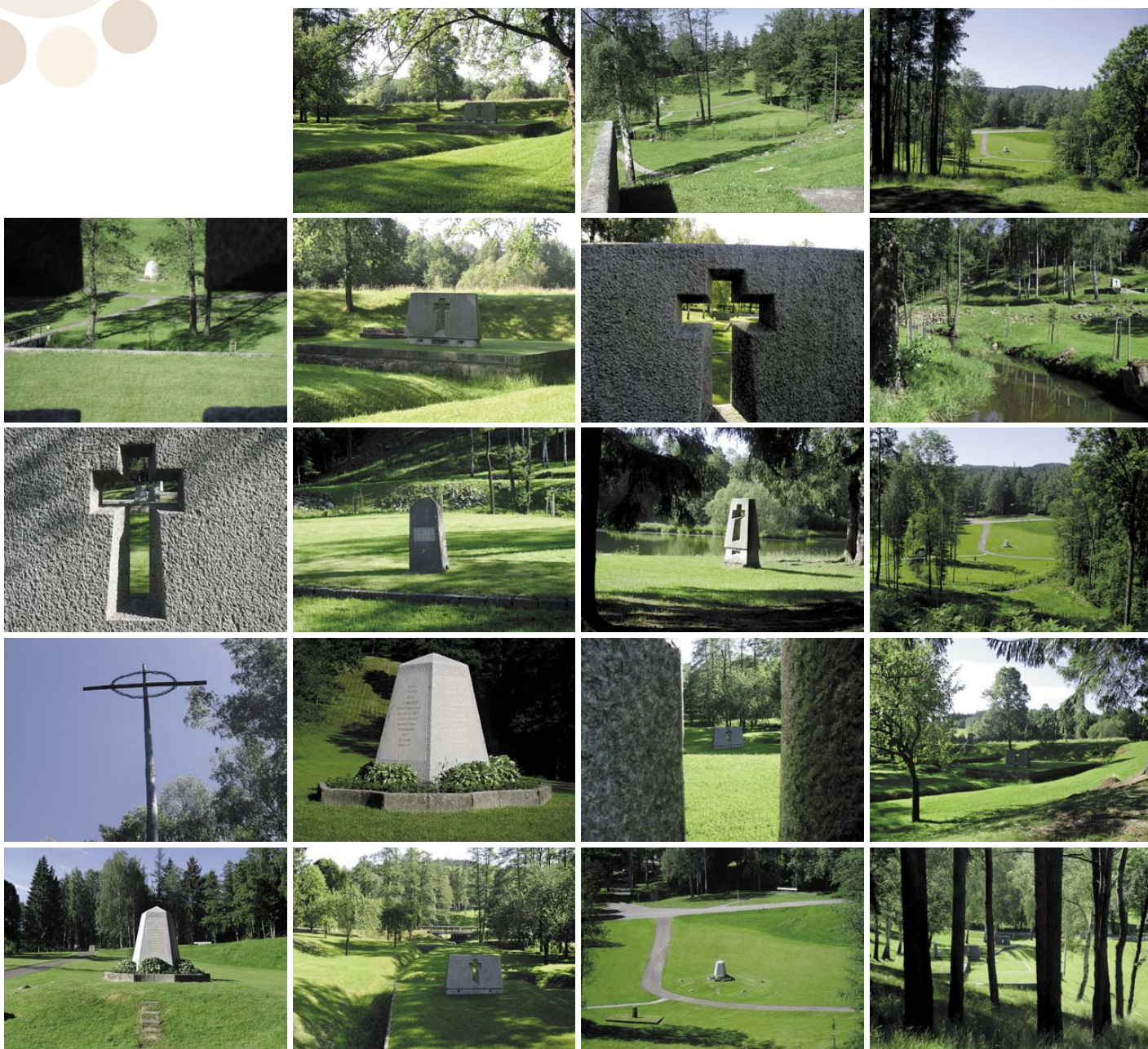
V dolech by se už dávno netěžilo a byly by zarostlé a sloužily místním jako divoké skládky. Ale žádné kdyby neplatí. Dnes je tu krásně a ticho, ozývá se zpěv ptáků, všude je posekaná tráva, ale nikde není slyšet lidský hlas.

Lucie Sodomková
ZŠ Krouna, 14 let

„Koláž“

Radka Běličková, ZŠ Valašská Polanka, 13 let

„Ležáky dnes“

Jiří Solnička, ZŠ Včelákov, 13 let

Moje babička

Jmenuji se Barbora Doležalová. Je mi dvanáct let. O ležácké tragédii a osudu jejích obyvatel jsem se dozvěděla z vyprávění babičky, která se svou mladší sestrou přežila vypálení obce Ležáky. Jako jediné se zachránily. Dále o historii Ležáků často hovoří teta Jarmila, která o obci napsala dvě knihy.

Nacisté vypálili obec kvůli vysílačce Libuše, kterou ukrýval Čeněk Bureš se svými kamarády z organizace Čenda. Pomocí ní navázali za druhé světové války spojení s Anglií. Němci nemohli vysílačku dlouho najít, proto se krutě mstili. Vypalovali,

zabíjeli. Moji babičku spolu s její sestrou sebrali u prarodičů ve Včelákově. Tehdy mé babičce byly necelé tři roky a její sestře teprve patnáct měsíců. Nedovedu si představit, že bych jako tak malé dítě byla odtržena od rodiny a byla vychovávána někde daleko v Německu.

To, co se stalo 24. června 1942 v Ležákách, už by se nikdy nemělo opakovat.

Barbora Doležalová

Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 13 let

Nikdy víc!

Za poslední dva roky jsem navštívila několik míst, které mají důležitý historický význam. Když mluvím o těchto místech, nemyslím hrady, zámky apod. Myslím obce postižené tragédií druhé světové války.

Setkala jsem se s lidmi, kteří zde žili a to něco, co my si ani nedokážeme představit, zažili. Bolest, strach, beznaděj. Přesto všechno se zde našli odvážlivci, kterým nebyla budoucnost lhostejná, kteří bojovali za svobodu, kteří se nechtěli podřídit a nechtěli se vzdát.

Od té doby uplynulo již několik let, já sama jsem nic takového nezažila, ale při poslouchání člověka, který přežil, našel odvahu a nyní o svých zážitcích přednáší mladým studentům, mi jde mráz po zádech. Moc dobře vím, že emoce, které vnímám, nejsou zdaleka nic proti tomu, co cítí mluvčí.

Mám radost, že už je všechno pryč, ale cítím i smutek, že se to stalo, a strach, aby se minulost neopako-

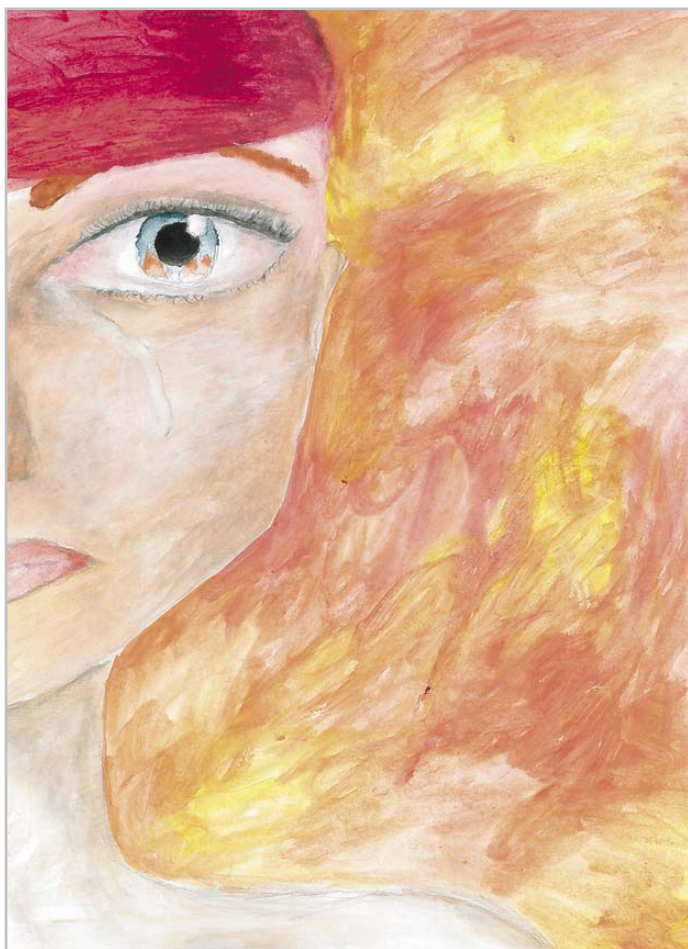
vala. Kdykoli se může najít někdo, kdo by chtěl být nadřazený ostatním a byl ochotný pro naplnění svého záměru udělat cokoliv.

Od přátel často slyším, že je to jen minulost, neexistuje žádný důvod, proč se tím více zabývat, protože se to už nikdy nemůže zopakovat. Vždyť existuje Evropská unie, NATO a spousta dalších společenství, která zajišťují naši ochranu. Tedy není důvod se něčeho obávat.

Nesouhlasím! „Ti, kdo si nepamatují minulost, jsou odsouzeni k tomu, aby si ji zopakovali.“ (George Santayana, americký filozof). Čas, který jsem strávila na přednáškách, besedách a zájezdech do míst spojených s touto tragédií, rozhodně nepovažuji za ztracený. Je důležité znát minulost, abychom mohli ovlivnit budoucnost. A kdo jiný než právě mladí studenti by o historii měl mít zájem?

Lucie Nekvindová

Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 17 let

„Bez názvu“

Pavčina Říhová, ZŠ Ležáků Hlinsko, 14 let

„Bez názvu“

Pavčina Říhová, ZŠ Ležáků Hlinsko, 14 let

„Osudný den“

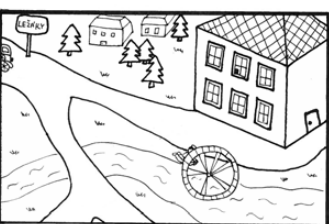
Tereza Zdražilová, Vlasta Huňáčková, ZŠ Prosetín, 13 let

Ležácká tragédie

← 1.
29.12.1944 byl kulturním programem tři skupiny: ANTHROPOID (Jan Kubík, Josef Gabčík - měli kulturními talenty na Kladně), SILVER A (Alfred Bartoš, Josef Uhlíř, Jiří Blatník - Šolka) a SILVER B (V. Škarda a J. Šolka), ročník z léta v Anglii.

2. →
Biografista Blatník se schoval ve Svatošově mlýně, například Kubík utíkal v domě Klobouk u Březova. Ke svatě Karel Cizký roztáhl gestapa odhrypal celou obrovskou zinnou, přičemž skupiny LENDA, 21.6. byl ročník mlýně Svatoš, Karel Svatoš a Jindřich Váňa 21.6. a navštívil Karel Kára, na postřelil smírně Alfred Bartoš.

← 3.
24.6.1942 racioni ročník proti Kladně, kterému našel podobný gestapař Člapek. Ale se zúčastnilo toho 500 ročníků. Skupiny Kladně a dělníci z Annabova domu byli akomunizováni do domu u silnice. Přobíhala prohledka osobních dokladů. Do dělníků do školy na Kladně a do Škardy.

4. →
Najprve Svatoš mlýn a pak dalších devět domů. Bylo rozpracováno, činnosti utopeny a pak zapáleno. Bombas hořely celou noc. „Bílá křivota“ akce z blízkého hospodku přiklíčil velitel Člapek a Velitel Šolka - gestapaři a Bartoš.

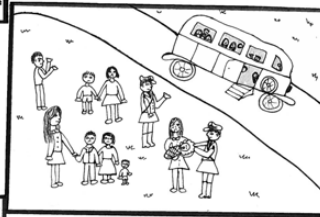

-1-

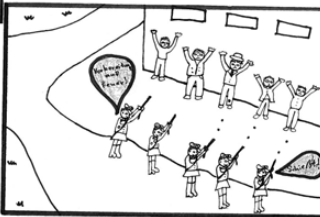
← 5.
Ke prohledce osobních dokladů byli Kladně přivazeni do Boudabě, ostatní byli propuštěni.

6. →
V Boudabě byly děti oděny od matky, připevněny k nim sestry Škardovy, které ipso sedmí byly dětem na přerogovnu do dvou měsíčních roků, protože nikdy nebyla odložena a matka oti.

← 7.
Oběti dětí (akce) přičemž jejich život skončil v koncentračním táboře v Chelmu. K komunistům byly povinné uličkami měřičkami automobily, do kterých byly vypravěny vyřizovací přepisy. Napříkladováleba kromě smrti.

8. →
Na Kladně v Boudabě bylo navrženo 33 dospělých obyvatel Kladně. Najprve dětem, potom matkám. 2.7.1942 zde bylo popraveno dalších 40 osob, které nikdy nepoznal z obrovem.

-2-

„Ležácká tragédie“

Žaneta Janáčková, ZŠ Smetanova Hlinsko, 15 let

„Dva z mnoha“

Simona Husáková, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 16 let

A co děti?

Rozhodla jsem se zamyslet nad tímto tématem, protože si myslím, a jsem o tom přesvědčená, že si tuto otázku nikdo z těch velkých pánů, kteří se snažili za 2. světové války ovládnout svět, nepoložil. Těch ubohých dětí se nikdo neptal, jestli chtějí být dětmi židovskými nebo jinak „nevyhovujícími“. Nikdo se jich nezeptal, jestli se chtějí narodit třeba na Ležácích, nebo být občany Lidic či Ploštiny. Tyto děti si to nevybraly, ale za svůj původ musely velice tvrdě pykat. Každé z nich nosilo pomyslnou nálepu „NEVYHOVUJÍCÍ“, a proto musely být zničeny. Tedy nemusely, ale měly být.

Když se nad tím zamyslíme, co to může být za lidi, kteří bezdůvodně zabijí nevinné a bezelstné děti? Jsou to ještě vůbec lidi, nebo se jedná o stvůry a bestie? Každopádně toto jednání má od lidskosti opravdu daleko... Přeci odtrhnout dítě od matky a poslat ho na jistou smrt, to může dokázat leda nějaká bestie či stvůra. Nedali jim vůbec žádný prostor a ani se nesnažili je zachránit, místo toho jim ukradli jejich dětství a život a připravili jim už jenom tmou, prázdnotu a zatracení. Bestiálně uhasili ten plápolající oheň radostí a nevinnosti, svrhli je do propasti smrti, z níž již není návratu zpět.

Zkusme se zamyslet nad dětmi, které přežily a mohly vyprávět o tom, co prožívaly. Vзьijme se teď na chvíli do jejich role.

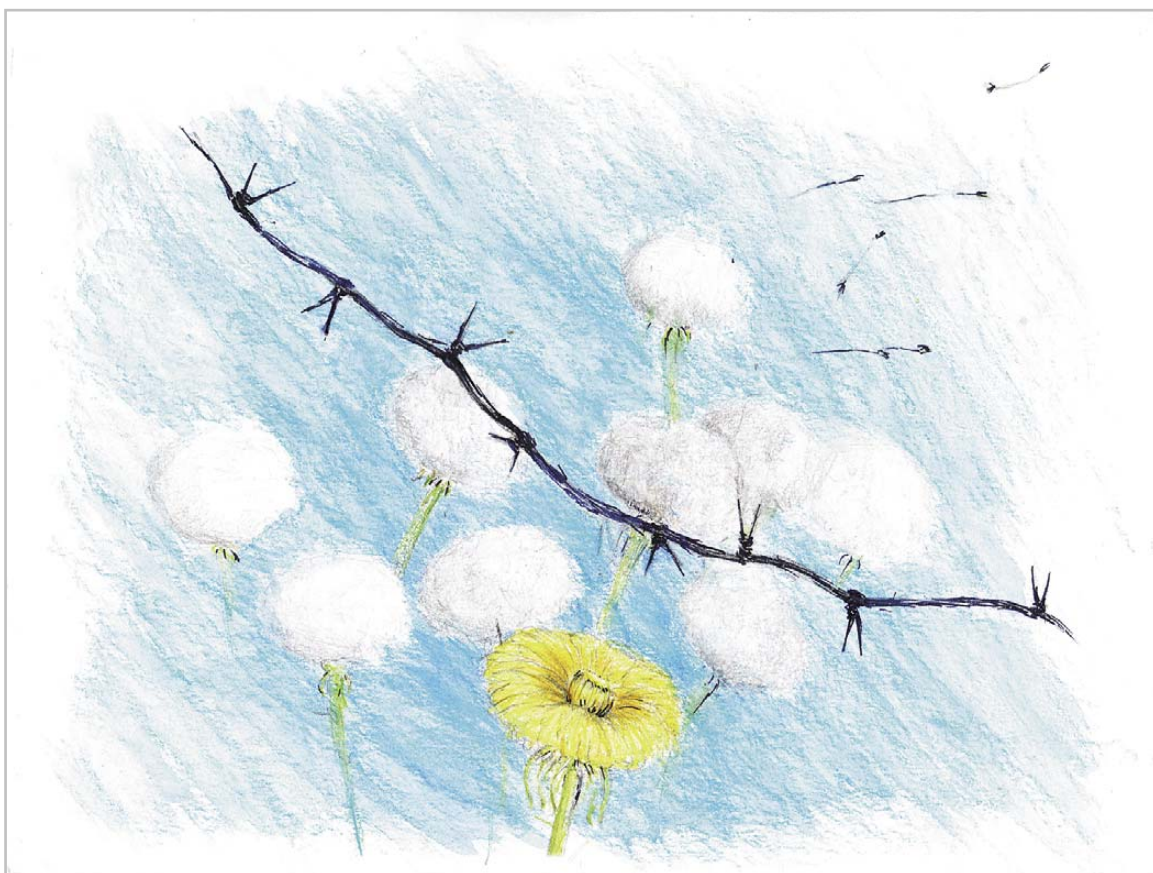
Jsme malé děti. Žijeme si vcelku spokojený život. Až jednoho dne k nám do chaloupky vtrhnou nějací páni. Odvedli nám mámu, kterou jsme již nikdy nespapřily. Co takový zážitek asi může udělat s psychikou takového dítěte? To můžeme jen hádat, v každém případě mu z toho prožitku zůstanou vzpomínky nadosmrti. Jaké je to zůstat na světě zcela sám bez rodičů, známých a přátel? Jaký je pocit stát v troskách svého domova?

A co problémy dětí dnes? Uvědomme si, že se jedná o naprosto banality. Za války děti neměly co do úst, jenže dnes se jen starají jak přemluvit rodiče, aby jim koupili nový typ mobilu. Dnešní děti si vůbec neváží svých rodičů, snaží se je jen oklamat a pořád na ně jen nadávají (samozřejmě jen některé děti). Přitom co by daly děti, které přišly o rodiče za války jen za malé pohlazení po vlasech od maminky. Bohužel si to dnes vůbec neuvědomujeme.

Nebudme k osudu ležáckých, lidických nebo třeba ploštinských dětí slepi. To, že problém ignorujeme, neznamená, že neexistuje! A proto si vážme rodičů, rodiny, přátel a dnešní doby.

Eliška Zlesáková

ZŠ Ležáků Hlinsko, 15 let

„Bez názvu“

Roman Mrázek, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 15 let

Nevinné oběti

2. světová válka. Pro někoho kus historie, pro někoho období, o kterém se učí ve škole, a pro někoho spousta vzpomínek. Zbytečné oběti, strach a teror. Osm vypálených vesnic na našem území. Ti, kdo nařídili hromadné vraždění, museli mít ale pořádně silný žaludek, nebo byli nějak narušení, jinak si totiž nedokážu představit normálního člověka, co nechá postřílet jen tak několik stovek tisíc lidí. Je velmi obtížné si představit, jaké to bylo, když odtrhávali dítko od matek, a lidé museli opustit své milované osoby s nejistotou, jestli je vůbec ještě někdy uvidí. Několik umělců se pokoušelo o nastínění a přiblížení situace, ať už ve filmech, nebo knihách. Člověk si říká, proč aspoň ty nevinné děti nenechali být. I po tolika letech nad tím zůstává rozum stát. Co kdyby tam stála jejich rodina? Co kdyby tam byli jejich známí a pohledem je prosili, aby to nedělali, aby nemačkali spoušť, jak by se asi zachovali? Na to už odpověď nikdy nenalezneme.

Velkým zážitkem pro mě bylo setkání s pamětníky a vyslechnutí si jejich vyprávění. Ve třinácti letech se postarat o své další mladší kamarády a zachovat aspoň trochu chladnou hlavu,

to chce kuráž. Zachránit si život tím, že na vás spadne mrtvý kamarád, taky asi nebylo zrovna nic jednoduchého. A setkat se po té velké katastrofě s chlapcem, kterého jste měli v dětství rádi, vzít si ho a prožít s ním přes šedesát let manželství? Nejde nic jiného než jim přát hodně štěstí do dalších let. Když slyšíte, co všechno si museli v minulosti prožít a vytrpět, je až neuvěřitelné, že tohle se opravdu stalo. Někdy z toho lezl mráz po zádech, jindy se vehnaly slzy do očí dojetím. A následné zjištění, že skoro žádný z velitelů, který naplánoval nebo se účastnil na likvidaci lidí, nebyl potrestán. Tak kde je ta spravedlivost?!

Po návratu do vesnice a po vzpomínání se bylo moc hezké, jak si navzájem pomáhali. Vybrali peníze na vybudování domů nebo památníků. Skoro každý zná osud ležáckých a lidických obyvatel, ale na ty další z jiných obcí by se nemělo zapomínat. Uctít památku tak, jak se má, dál šířit informace a nezapomínat.

Adéla Wasserbauerová
ZŠ Ležáků Hlinsko, 15 let

„Pohádka o dvou holčičkách“

Veronika Pílná, ZŠ Smetanova Hlinsko, 15 let

Je 22. červen 2014 a probíhá pietní vzpomínka k 72. výročí vypálení Ležáků. Po návštěvě muzea a procházce údolím přemýšlím o tom, jak asi žili ležáčtí obyvatelé. A co děti, jak si hrály?

Od potoka slyším hlasy kluků, jak na sebe volají: „Mám raka,“ křičí Břěta na Standu. „Co jsi chytil ty?“ „Já mám taky jednoho,“ povídá Standa. „Hele támhle na louce jsou holky, postrašíme je?“ říká Břěta. „To se ví,“ říká Standa. Každý vzal do ruky jednoho raka a šli.

Zatím nic netušící dívky si pletou věnečky z kopretin a přitom si povídají: „Jé, já se tak těším na prázdniny, ještě měsíc!“ povídá Maruška. „Moc se neteš, už jsem zaslechla rodiče, jak se baví o tom, že by se mohlo posekat,“ řekla Helena. „Když začnou vaši, začnou i naši,“ pomyslela si nahlas Marta. „Proč brečíš, Emilko?“ „Já chci taky věneček!“ „Já ti ho upletu. A doneseme i ostatním holčičkám, podívej, kolik těch kopretin tady kvete.“

Mezitím se Standa a Břěta připlížili na louku, kde děvčata pletla věnečky. Maruška najednou vykřikla: „Břěta a má v ruce raka a Standa taky!“ Helena s Martou popadly malé děti, Maruška věnečky a začaly utíkat. „U mlýna se něco děje,“ všimla si Helena. Doběhli ke mlýnu, kde postával hlouček dospělých. Z radia mlynáře Švandy hlásili, že byl v Praze proveden atentát na říšského protektora Heydricha. Byl 27. květen 1942, jeden z posledních bezstarostných dnů ležáčtých dětí.

Anna Rybenská
ZŠ Včelákov, 13 let

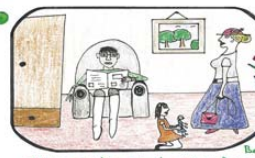
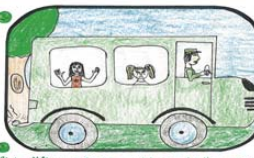
Pohádka o dvou holčičkách

Josef Štálk se ocitl v Městečku Blázkovce a byl spolek s ostatními dětmi. Po úvodu Františka Švandy se všichni na Ležácku Městečku, na jímž dle legendy v listopadu 1939 Město se ocitlo 444 židů. Těchto 444 židů se ocitlo v Městečku. Oni židové - Štálk a Švanda se ocitli do rukou německé organizace ŽEMDA, která byla rozpuštěna na pozemcích Svatana A.

Janáček Švanda, mladá dívka, 22. června. Josef Štálk se ocitl na lodi. Byla vyčistěna, na palubě ne bylo nic. Když šel na lodi, našel na ní nějaké věci. Byla to nějaká dívka. Město bylo v ruce německé vojsko. Město bylo v ruce německé vojsko. Město bylo v ruce německé vojsko. Město bylo v ruce německé vojsko.

24. června 1942 byla poslední noc před vypálením Městečka. Židové se ocitli v rukou německé vojsko. Židové se ocitli v rukou německé vojsko. Židové se ocitli v rukou německé vojsko.

Štálk a Švanda se ocitli v ruce německé vojsko. Štálk a Švanda se ocitli v ruce německé vojsko. Štálk a Švanda se ocitli v ruce německé vojsko.

Janáček Švanda, mladá dívka, 22. června. Josef Štálk se ocitl na lodi. Byla vyčistěna, na palubě ne bylo nic. Když šel na lodi, našel na ní nějaké věci. Byla to nějaká dívka. Město bylo v ruce německé vojsko. Město bylo v ruce německé vojsko. Město bylo v ruce německé vojsko.

Janáček Švanda, mladá dívka, 22. června. Josef Štálk se ocitl na lodi. Byla vyčistěna, na palubě ne bylo nic. Když šel na lodi, našel na ní nějaké věci. Byla to nějaká dívka. Město bylo v ruce německé vojsko. Město bylo v ruce německé vojsko. Město bylo v ruce německé vojsko.

„Švandův mlýn čp. 26“

Ludmila Boudová, ZŠ Smetanova Hlinsko, 15 let

Švandův mlýn čp. 26 a jeho obyvatele před 2. svět. válkou

Současná podoba hradeckého mlýna Švandova mlýna

Takto má vypadat život na mlýně dnes, kdyby se nestalo to, co se 24. června 1942 stalo...

Porada před akcí

Na stráži

Stále v pohotovosti

Fotka na památku

Odchod na akci

Opatrně a potichu

Příprava nálože

Položení trhavin

Jen jeden raněný, naštěstí lehce

Zasloužený odpočinek

Akce se povedla

*Zažili jsme dobrodružství,
BYLA TO NAŠTĚSTÍ JEN HRA!*

„Ze starého alba“

Jakub Vavroušek, ZŠ Smetanova Hlinsko, 15 let

„Bez názvu“

Petra Hovorková, ZŠ Trhová Kamenice, 14 let

Osudy vesnic za druhé světové války

O německých vojácích mi bylo řečeno, že to byli chytrí, inteligentní, upravení muži, ale pak přišli lidé, kteří si vzali do hlavy, že jenom jejich rasa je ta nejlepší a jen ona tu má právo být a vládnout. A tak to začalo, z těch úžasných mužů se staly zrůdy... Začala válka... Náš stát si přivlastnili Němci a začal teror, ne jenom u nás, ale i všude, kde byli Němci: Totiž jako první v seznamu byli Židé. Začali je ve velkém zabíjet, začali zabíjet nevinné lidi, kteří jim nic v životě neudělali, ničím se neprovinili... Zavírali je do koncentračních táborů, kde je nechávali skoro bez jídla, nebo je rovnou popravili. Dělal na nich experimenty, naháněli je do plynových komor, ale nejhorší, co jsem se dozvěděla, bylo, že přistavili nákladák se znakem sanitky a oni měli pocit, že konečně svítla naděje na záchranu a pomůžou jim. Omyl! Bylo to jen další auto, které sloužilo k hromadnému vraždění... Je smutné, jak taková troška lidí dokáže přesvědčit miliony lidí k tomuto nesmyslnému a neodpuštělnému činu...

Ale pak to začalo být ještě horší... Některým lidem se povedlo z našeho státu utéct do Velké Británie, kde se z nich stali vojáci. Dostali za úkol zabít Heydricha a umístit vysílačku, aby Velká Británie navázala spojení s naším státem... Heydricha se jim povedlo zabít, ale to jen Němce ještě víc rozčílilo. Vysílačku umístili do lomu Hluboká, kousek od vesnice Ležáky. Bohužel, jak to bývá, vždy se najde člověk, který to práskne a to se také stalo. Ale oni nepotrestali jen ty vojáky. Potrestali opět nevinné a hlavně DĚTI... Nejdříve rozdělily ženy a děti od mužů, muži byli popraveni. Poté rozdělily ženy od dětí. Ženy byly popraveny a děti... Dvě sestry vyhovovaly německým představám a daly je na převýchovu, zbytek byl zabit v autě napouštěným plynem. Vesnice byla srovnána se zemí...

I když bylo jasné, že Německo prohraje, stejně nedali pokoj, po slovenském povstání bylo u slovenských hranic mnoho partyzánů, ale ne ti hodní, stateční, milí partyzáni. Tito byli už zkažení, vynucovali si po lidech jídlo, pití, střechu nad hlavou, a dokonce i ženy. Zkuste si říct ozbrojenému partyzánovi NE. A jak bylo známo, Němci jsou všude a ví všechno od svých zdrojů... U první akce Němců byl důvodem zabít ty nevinné lidi, že tam schovávali a pomáhali partyzánům a měli snad jinou možnost? A navíc tam partyzáni už nebyli. Lidé nahnali do hořících domů, kde zemřeli a partyzáni se jen dívali a nepomohli jim. A přitom to bylo kvůli nim. Po této tragédii zbyl jen památník... Ploština... Ale to jim nebylo pořad málo, stále chtěli zabíjet, i když utíkali před nedalekou ruskou armádou. Vesnice Javoříčko, zabito třicet osm mužů. Tady byli už trochu mírnější a pustili na svobodu ženy a děti, jeden muž se převlékl za ženu a i když to ten voják věděl, pustil ho. Zajímalo by mě, co si o něm asi myslel. Partyzáni, partyzáni a opět partyzáni za to můžou, protože na sebe upozornili svým chováním, prý když ve vesnici hořelo, stříleli na hasiče, kteří jeli na pomoc... třicet osm zbytečných mrtvých...

Je neuvěřitelné, jak málo lidí dokáže nepáchat takových zřudností.

Je neuvěřitelné, že lidé se i přes tyto nelidskosti dokáží smát. Je neuvěřitelné, že lidé, kteří toto přežili, kteří přišli o rodiny a přátele, našli sílu žít a mít opět rodinu a mluvit o tom dál.

Lidé by na tyto události a příběhy neměli zapomenout, i když jsou děsivé. Generace, co o tom může vyprávět, už mizí a dnešní generace se o to nezajímá. Nesmíme zapomenout...

Michaela Vodičková
ZŠ Ležáků Hlinsko, 15 let

Obyčejný příběh o neobyčejné krutosti

K sepsání tohoto příběhu mě inspirovalo vyprávění mé babičky Františky, za svobodna Tomkové.

Moje babička žila na Včelákově, vesnici nedaleko osady Ležáky, kde bydlel její strýc Karel a teta Růžena. Karel sice s Růženou žil v Ležákách v domě čp. 11 přibližně od roku 1923, ale svatbu měli až 23. srpna 1925 v Chrámu Páně ve Vrbatově Kostelci. K svatbě totiž mohlo dojít až poté, co byla Růžena oficiálně prohlášena za vdovu. U Růženy se totiž jednalo o druhé manželství. Poprvé byla provdána za Jana Sýkoru, který zahynul v 1. světové válce. Z prvního manželství měla čtyři děti, spolu s Karlem pak měli další tři potomky.

Děti Růženy z prvního manželství byly v době sňatku s Karlem již samostatné. Dva její synové si postavili na Ležákách domek čp. 12, který se nacházel jako jediný na druhé straně silnice než ostatní domy. Ležáčtí se často scházeli v mlýně na "kus řeči". Karel byl velice společenský člověk a dobrý vypravěč. Často bavil ostatní rozmanitými historkami, které zažil, když procházel různé země v období 1. světové války. Též se vyprávělo, že domek čp. 11, kde bydleli Tomkovi, a domek čp. 12, kde bydleli Sýkorovi, spojuje poklad. Marie Sýkorová, dcera Růženy z prvního manželství, za války sloužila ve městě v bohaté židovské rodině. Poté, co se vrátila do Ležáků a bydlela v domě svých bratrů, mluvilo se o tom, že jí rodina, u které do té doby sloužila, svěřila do úschovy zlato a šperky s tím, že až se vrátí z koncentračního tábora, vyzvednou si je u ní. Poklad byl prý zahrabán na zahradě, a protože válku nikdo nepřežil, je tam uschován dodnes a zůstane už navěky. Tolik k legendě, ať je pravdivá, či nikoliv.

Karel s Růženou měli společně tři děti. Osmnáctiletého syna Karla, sedmnáctiletou dceru Růženku a benjamínka Břetika, který byl o tři roky starší než moje babička, tehdy mu bylo necelých třináct let. Karel Tomek mladší pracoval v lomě v Prosetíně. Růženka navštěvovala včelákovskou základní školu (škola měšťanská se z ní stala až po válce), na měšťanskou pak nastoupila do Skutče, odkud po roce přestoupila zpět na Včelákov, kde dokončila obecnou školu. Byla velmi šikovná, začala se učit kadeřnicí. Dokonce dostala nabídku k trvalému pobytu na Včelákově od pana Dostála, který ji učil. Růženka nabídku bohužel odmítla. Břetik chodil do školy na Včelákově, stejně jako moje babička.

1. září 1939 oficiálně začala 2. světová válka. Malá osada, pojmenovaná dle místního rybníku Ležák, dosud nebyla nijak významná. Vše se změnilo 19. března 1942. V tento den byla do mlýna v Ležákách, který však katastrálně náležel k Dachovu, členy skupiny Silver A převezena vysílačka Libuše, ze které každý den vysílaly depeše do Anglie. Vysílačka byla převážena ještě mnohokrát, nakonec se ale vrátila do Švandova mlýna, kde už také zůstala. Němcům se po dlouhém pátrání podařilo Libuši vystopovat, a proto Karl Hermann Frank nařídil vypálit obci, které náleží mlýn, v němž byla vysílačka ukryta. Skutečnost, že mlýn patřil Dachovu, už Němci nezkoumali. Vypáleny budou Ležáky. Babiččina teta Růžena ještě den před tragédií, když byla na návštěvě u mé prababičky na Včelákově, se zlou předtuchou pronesla: „Švagrová, vypadá to s námi špatně.“

24. června 1942 se stal osudným dnem nejen pro všechny zdejší obyvatele. V poledních hodinách Němci obklíčili osadu i místní lom, ve kterém drželi dělníky a další obyvatele, oblečené i neoblečené. Lidé s sebou museli brát nejrůznější cennosti, které pak byli nuceni odevzdat. Všichni pak byli brutálně bití.

Shodou náhod si tento den Růženka zažádala o pracovní volno, aby mohla rodičům pomoci s úklidem sena. Při zatýkání se jí podařilo utéct. Běžela přes les, ve kterém ji naneštěstí vojsko chytilo a za vlasy ji odtáhlo zpět do Ležáků. Nepomohlo ani přesvědčování, že nepatří do Ležáků, nýbrž do Včelákovy, které si pro svoji záchranu vymyslela. Společně s ostatními pak byla převezena do pardubického Zámečku, kde měli být všichni popraveni.

Gestapo přijelo i pro děti do škol. Babička byla u toho, když vyzvedávali čtyři chlapce, z nichž jeden byl její bratranec Břetik. Chlapci nevěděli, kam pojedou, smáli se a žertovali, že se jedou jen projet a brzy se vrátí. Od té doby je už babička neviděla. Po této události učitelé pustili všechny další žáky domů. Ti potom z oken sledovali, co se děje, a plakali. Celkem třináct ležáckých dětí bylo převezeno do Prahy, po měsíci byly přemístěny do polského tábora v Lodži. Zde došlo k roztrídění – sestry Jarmila a Marie Štulíkovy byly určeny na převýchovu v německých rodinách, zbytek byl pravděpodobně převezen do Chelмна. Tam zemřely v plynové komoře, spolu s dětmi z Lidic.

Večer 24. června 1942 se u Zámečku v Pardubičkách schylovalo k popravám. Ležáky v tuto dobu již dávno ležely v plamenech. První zastřelená osoba byla babiččina teta Růžena Tomková. Dcera Růženka byla na řadě desátá, Karel Tomek starší až dvacátý čtvrtý. Poprav se účastnila pardubická četa. Celkem bylo popraveno třicet tři osob.

V noci z 24. na 25. června se z lomu domů vracel Karel Tomek mladší. U Dřeveše zahlédl, jak jeho rodná dědina hoří. O ničem neměl ani tušení, proto se ptal ostatních lidí, co se děje a co má dělat. Lidé ho varovali, že je zle a aby utekl co nejdále. On se ale rozhodl přihlásit, protože chtěl za svou rodinou. Poté byl Karel Tomek mladší 25. června 1942 dodatečně popraven u pardubického Zámečku. Kdyby uposlechl rad

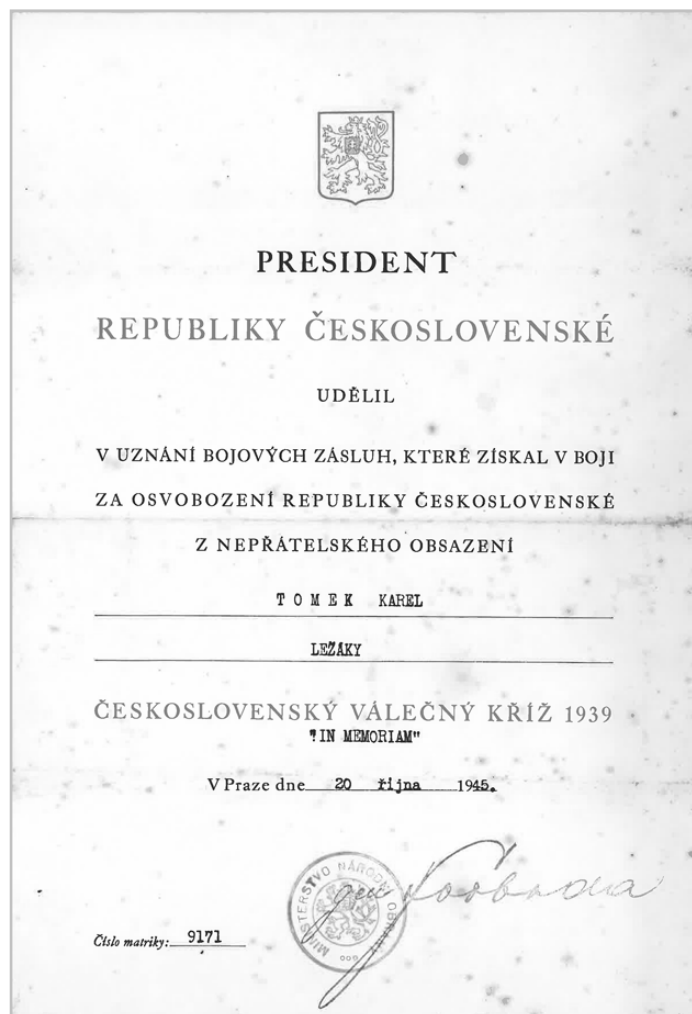
lidí, nemuselo by se to stát. Nacisté totiž zajali Karla Tomka, jeho tatínka, a mysleli si, že jiná osoba téhož jména mezi obyvateli Ležáků není.

Karel Tomek byl za svůj hrdinský čin oceněn válečným křížem, který mu byl věnován "in memoriam" prezidentem Ludvíkem Svobodou v roce 1945.

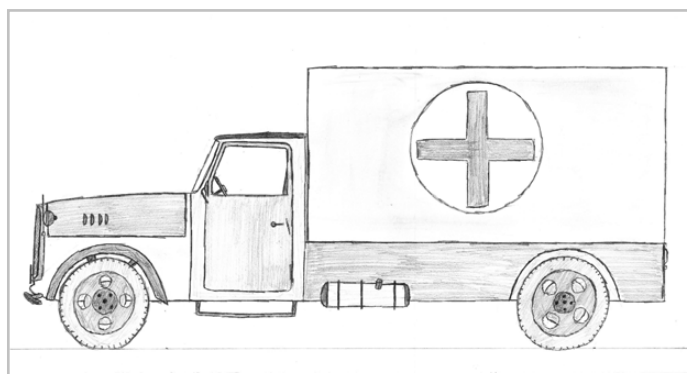
Osadu Ležáky tvořilo osm domů a mlýn. Mlýn patřil katastrofálně k Dachovu, ostatní domy pak k osadě Louka. Na rozdíl od Lidic, které postihl podobný osud, nebyly Ležáky po válce již obnoveny, i přesto, že se původně o jejich obnově uvažovalo. K tomuto účelu se scházely dary z celé republiky. Nakonec však na jejich místě vzniklo pietní místo s památkem a vyznačenými půdorysy původních budov. Z vybrané sbírky byla na památku Ležáků postavena škola v Miřeticích. Každoročně, vždy k datu výročí vypálení Ležáků, se zde koná pietní akce s bohatým výročním programem. V roce 2012 jsme si připomenuli již 70. výročí této tragédie.

Babička, které je nyní osmdesát jedna let, na Růženku vzpomíná ještě dnes. Stále říká: "Buďte rádi, že žijete v míru, nikdy bych vám nikomu nepřála zažít hrůzy války."

Adéla Kadlecová
Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 17 let

„Návrh pomníku“
Jindřich Bouška, ZŠ Krouna, 15 let

„Bez názvu“
Jiří Bukáček, ZŠ Krouna, 15 let

Školní výlet do osady Ležáky v roce 2114

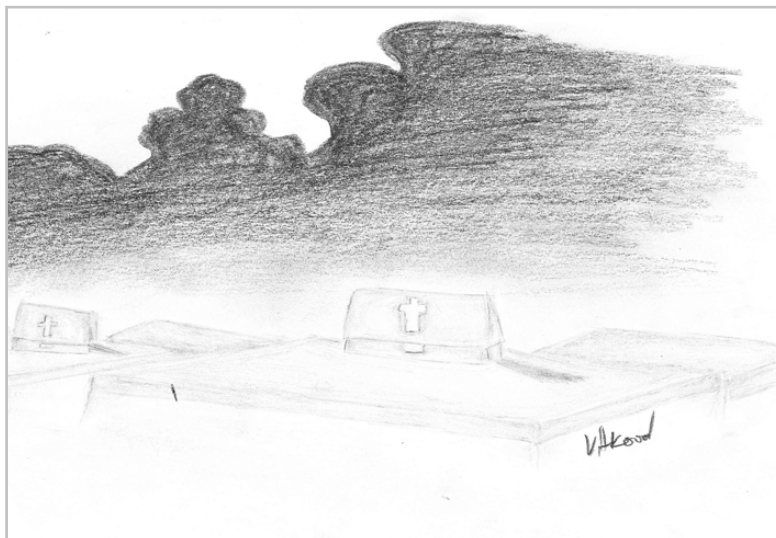
Dne 10. června 2114 jsme ráno přilétli ke škole. Přistávací plocha už byla plná malých rodinných létajících talířů. Ten den jsme měli absolvovat výlet do osady Ležáky, která byla za 2. světové války vypálena. Ve škole jsme vyslechli přednášku z automatického učitele. Každý z nás na svém místě v učebně, které je ohraničeno a uzavřeno, měl na počítači vyplnit malý test zaměřený na naše vědomosti. Při práci můžeme využívat i meziplanetární internet.

Po této krátké přednášce jsme nasedli do školního talíře, každý z nás obdržel tabletku ke svačině, abychom se ještě před letem nasvačili. Tabletka obsahuje všechnu výživu, vitamíny a tekutiny. Potom jsme se vznesli. Cestou jsme míjeli osobní i nákladní talíře. Některá doprava je ale soustředěna také pod zemí, protože ve vzduchu by docházelo k přetížení.

Na přistávací ploše v Ležákách už na nás čekali. Výtahem jsme se přepravili do podzemí, kde je přednášková místnost. Automatický průvodce nás seznámil s minulostí Ležáků a s událostmi 2. světové války. Byla nám puštěna projekce, která nás vtáhla do tehdejšího světa. Každý z nás si mohl vyzkoušet vysílání vysílačky Libuše, cítili jsme se, jako bychom sami provedli atentát na Heydricha. Někteří z nás měli i pocity, jako by byli mučeni nebo zastřeleni. Potom jsme se vydali na cestu muzeem, jako kdybychom procházeli vesnicí se všemi detaily tehdejší doby. Cítili jsme se jako tehdejší obyvatelé. Ve virtuálních chalupách bylo vše tak, jako když tam bydleli původní obyvatelé. Potom jsme mohli na vlastní kůži zažít vyhánění obyvatel a jejich odvoz.

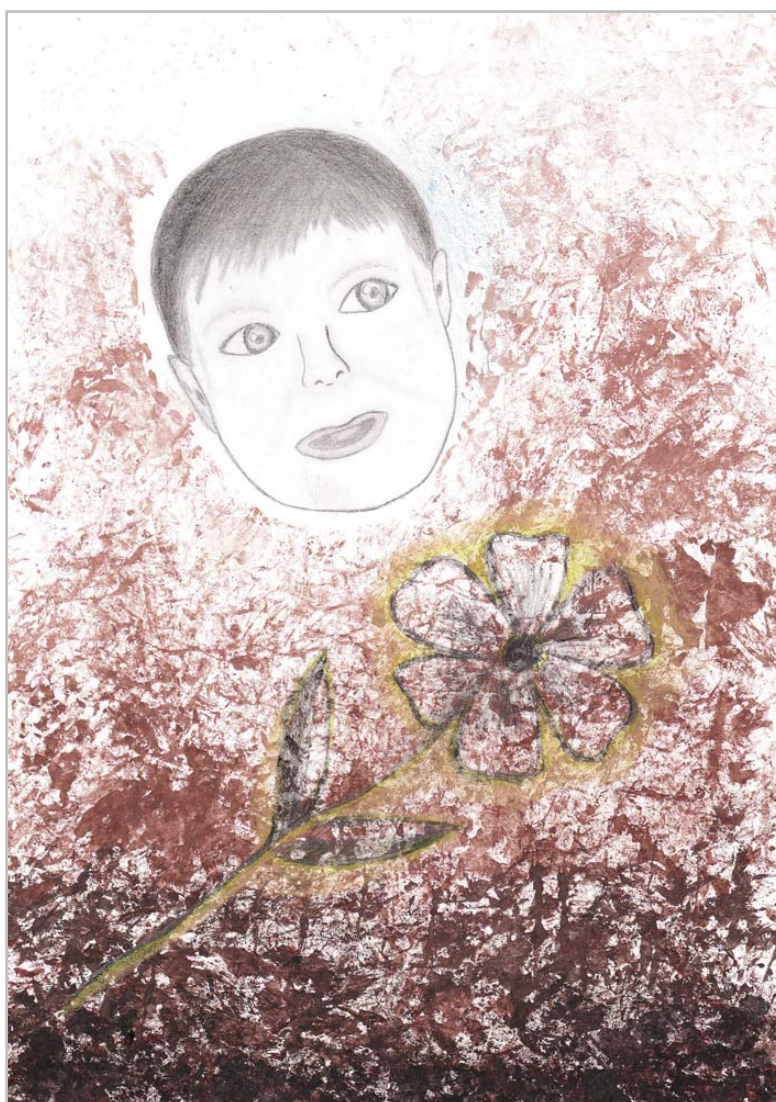
Po této projekci jsme zase výtahem vyjeli na přistávací plochu a odlétli do školy. Všichni jsme se vrátili s hlubokými zážitky a rozporuplnými pocity. Takových výletů do minulosti bychom chtěli pořádat více.

Dominik Mach
ZŠ Krouna, 15 let

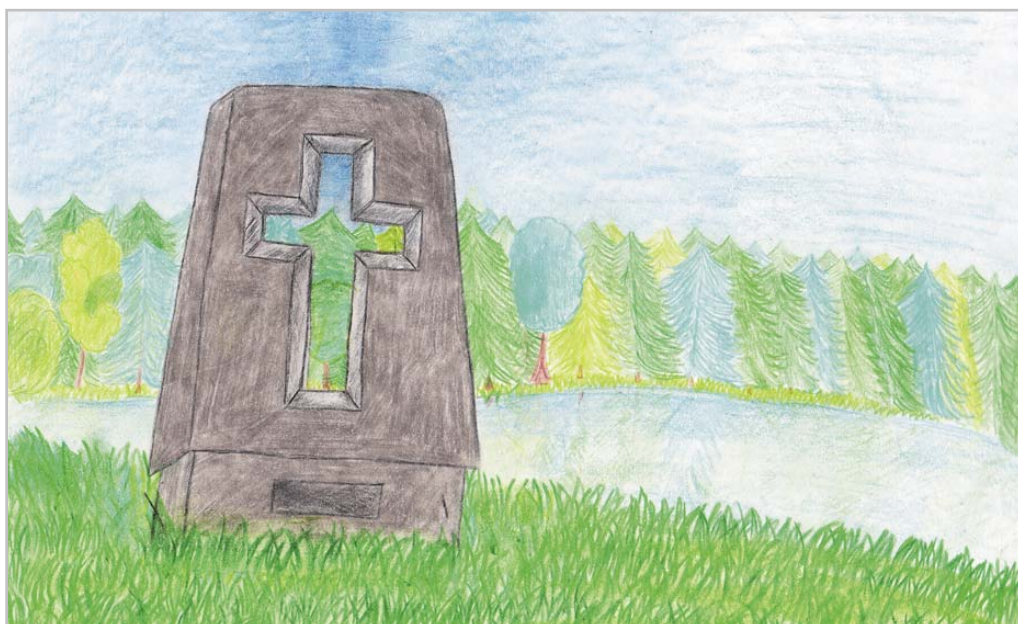
„Památníky Ležáky“

Tereza Vítková, ZŠ Resslerova Hlinsko, 14 let

„Bez názvu“

Tereza Ficková, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 15 let

„Ležáky jak je známe“

Tereza Zdražilová, Vlasta Huňáčková, ZŠ Prosetín, 13 let

Vypálené obce, nezapomeňme na ně!

Vypálení Ležáků a Lidic podle mě patří k nejhorším událostem naší země. Sama si nedokážu představit, jak se cítili obyvatelé vesnic. Ženy, které chtěly chránit své děti, malí chlápci a děvčata, kteří nevěděli, co bude. Ta bezmoc, beznaděj, strach, pláč a další emoce určitě doprovázely všechnu tu hrůzu. A proto si myslím, že je velmi důležité nezapomenout.

Ano, v dnešní době se snažíme uctít jejich památku, ale jak to bude za dvacet, padesát, nebo dokonce za sto let? Osobně si myslím, že osada Ležáky je krásně, smutečně upravené místo. Moc se nehodí napsat, co se mi zde líbí, ale přece jen toto místo má svého ducha, atmosféru. Obrisy domů, které zde stály, památníky nebo krásné muzeum, to musí zaujmout i člověka, který tudy jen projíždí a neví přesně, k čemu zde za války došlo. To samé platí i o Lidicích. Mě nejvíce dojal památník lidických dětí, jak tam bezmocně stojí a čekají. Myslím si, že to nejhorší, co člověk může udělat, je ukončit takovýmto děsivým způsobem život nevinných dětí. Pak ten dotyčný, dle mého názoru, není ani člověk...

A jak pokračovat, aby se na tyto události nezapomnělo? Podle mě je důležité, že si každoročně tuto tragédii připomínáme. Také by bylo dobré více zapojit média, internet, televizi, vše, co může někoho oslovit. Protože jestli zapomeneme a budeme brát současné problémy na lehkou váhu, může se něco podobného, ba i horšího opakovat...

Monika Halamková

Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 15 let

Ležáky

Ležáky se nachází kousek od mého bydliště. Občas, když se projíždím na kole, zamírím právě tímto směrem. Pozoruji smutně vyhlížející památníky a přemýšlím o tom, jaké by to bylo, kdyby se tato tragédie nestala.

Vždy se zastavím a pozoruji klidný potůček, co tudy protéká. Říkám si, že do tragické události zde muselo být překrásně. Vybaví se mi, jak si u potoka hrají děti, a je mi z toho ještě smutněji. Hlavou se mi stále honí otázka, jak někdo mohl být tak bezcitný. Často přemýšlím, jak by to tu vypadalo, kdyby k vypálení obce nedošlo.

Byla by to malá vesnička, místo památníků by zde stály domy a smutný klid by se změnil ve výskot hrajících si dětí. Bohužel tomu tak není a Ležáky spíše charakterizuje ticho, které je až hrůzostrašné.

Petr Balek

Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 15 let

Z DENÍKU MÉHO PRADĚDEČKA

U mé babičky jsem ve starém kufru na půdě našla pravý poklad. Deník, který si vlastnoručně psal a obrázky doplnil můj pradědeček Josef Suchý (1925 – 1994) z Herálce pod Žakovou horou v letech 1947 až 1949, kdy vykonával povinnou vojenskou službu. Nebýt tohoto deníku, netušila bych, jak zdatný malíř můj pradědeček byl. Veškeré zápisy vypovídají o tom, co si mladý chlapec během těch nekonečných dvou let prožíval, na co vzpomínal a o čem přemýšlel. Obzvlášť mile působí i básničky, které sám složil. Pro tuto práci jsem vybrala jen zlomek ukázek ze dvou silných vázaných sešitů. Rok a půl po skončení 2.světové války byly vzpomínky na prožitě utrpení příliš živé, a tak není divu, že myšlenkový návrat k tomuto období byl velmi častý.

Když jsem o Prahu tažili.
 Když měm na prahu bílého ptáka,
 když oblékal jsem vojáka
 šel na pomoc a dalekým směrem
 ale ne k voji pláň uplétl sešle.
 Na pozemku se jim vedlo docela dobře,
 to proto, že vstoupili s sebou
 Boh došli chut na Prahu to však bude
 co tam začít povídky by abychť k tomu.
 Mnohým lidem rukou k bohem
 det co má' potěšena pít na Prahu.
 a Praha pak do Prahy
 by v evropské nebylo vše
 ale jsem do Prahy
 k němuž germanům počítá
 k němuž je ale
 aby se k němuž
 Sám si germanů
 to došli chut na Prahu
 k němuž je ale
 k němuž je ale
 k němuž je ale

◀ Vzpomínka na okupaci Československa

Vypálení Lidic

Dějinný zločin v Lidicích

▶ Terácká tragédie

„Ležáky jak je známe“

Andrea Horáková

ZŠ Smetanova Hlinsko, 15 let

Obrázek z nacistické 'početnice', která rozhodně nevyšla....

◀ Pradědeček byl i docela vtipný

SNP se mexičas-
 mil, ale obrázky
 namaloval pěkně

Slovenské povstání

29/VIII. 1944.

Nejenom muž, ale i žena dokáže bojovat ozbrojena.

Franta partyzán

▶ Carbyzánské knedlí

Bratr František spolupracoval s partyzány

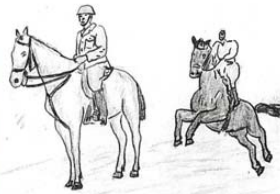

Vojín Josef Suchý stříbro dne 15/

Věrní zůstaneme

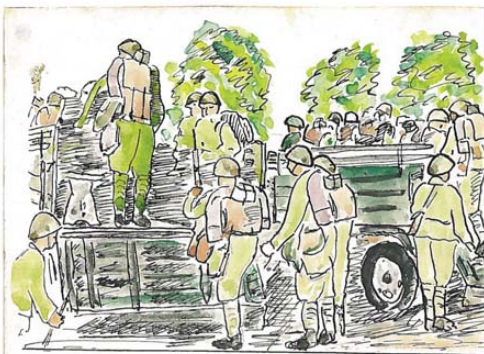
činná vojenská služba 1947-1949

neraději.
Mě sezení a milní přišel, vzduchem
společně v boj, pudydeme vpráde
a nebo spolek podme.
Spolu s 101. armádní
brigádou v 1949.

V Československé armádě sloužil
pradědeček daleko od domova -
v Tachově, ve Klíbe, v Českém
Krumlově, a tak mně divu, že
tak často mo domov nepomínal.

Vzpomínka na domov.

K Vám daleko do světa,
vzpomínka má zaléta,
tam kde může za oňem,
vítěz rozkvétá.

Co platno mé loužení,
v mlhu vědy přemění,
A mě zbyva jen toužení,
k těm které mám rád,
soušim element časů krát,
společně mě na nupateš
ani zamarud.

Daleko je rodná víska,
po ní se mi tolik stýhá
od svých milých očkoučen
fady v dání jsem.

A když stojím na stroži,
slav oku často překážá,
Les žemný se v dloži, očkási,
Hlavak nádržem se chýlí
mit tal ko: dla měřili,
byl byt doma za chvíli.

Veselo je na te vojno.

Veselo je na te vojno to je jista věc,
protože je každý vojak v lásce a zmelec.
Sotva jednu pomníuje jiná májinou eas,
tak si vojak na te vojne krátí čas.

Že vojáky vzdycky mády chodí děvčata,
protože má každý vojak srdce ee zlata.
Sotva jednu pomníuje jinou než má eas,
tak si vojak na te vojne krátí čas.

Ta vojenská láska býva nestálá,
neplač holka nenaríkej žes mru dávala, dávala.
V lásce a v milování ten čas utíká,
kdo va's bude milovatí Heraldecká děvčata.

Refrén:

Župajdy a župajda každá holka ráda dá,
vojákoví sladkou prasu když horaďa má.

Jako každý mladý slape švřil
po lásce, ale v milostných básni
jsem usoudila, že kv štěstí
asi ještě neprožil.

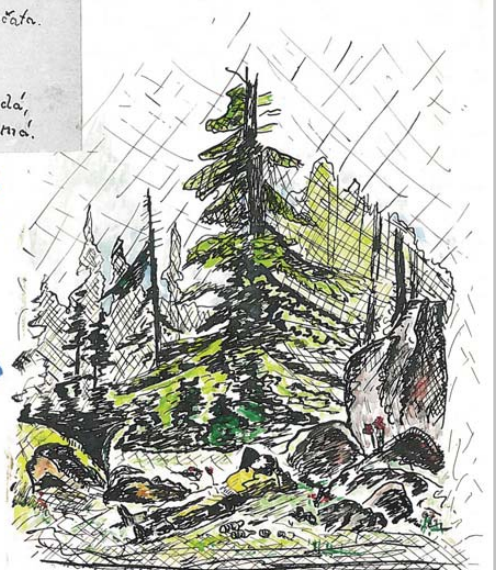
Z deníku jsem vycitila pradědovu rozpolcenost mezi nutnou
povinností sloužit v armádě a životem v civilu. Takto si asi
přestavoval život v míru a nebyla to představa špatná. Jak
málo tehdejší mladým asi stačilo ke štěstí - příroda,
sluníčko, láska, klid.

Ztraceno láska.

Když jsem se tě našel, ední ke mne
lasku máš
Tu kardily se Tojje lica a šupem, jsi
mi rekla, proč se abíží
Čidý, jsem Ti tak oddaná,
jak našla bych byla Toa.
Ujstet tou reči, nežu ti v tom
Lodný klam,
neřel v slova, jení mu byla dána,
že by mohli býtí zradně oklaman
Ž vojny když pak přišel,
znati ho více nechtela,
nym po dobu jejim, kraci jiny,
- přemí láska zrazena-

Přemýšlení:

Bývali voják divocasku orlelu,
ne plonou,
nes ona mu přisahal, že jest
pocí vosu panou
Sel s ní domá,
dal jí náčik tomu,
ale jednou vyběhí se smekklak:
"Mami popí učemít"
Žena jest plemeno hadi,
kdo jí hladi,
Toho zradí,
kde jí soudí,
pozem touží.

Cesta do Osvětimi

Byl to ponurý, deštivý a chladný den 15. března 1939 – Den vpádu říšských vojsk do naší vlasti. Pro spoustu lidí velice skličující událost. Den na to bylo vydáno prohlášení o nás – Židech. Tím pádem tatínek, který byl právník, přišel o práci. Poté získal práci jako kopáč. Celý den byl pryč a večer se vrátil velmi unavený. Bylo to tím, že nebyl zvyklý fyzicky pracovat, od malička byl vedený k tomu pilně studovat, ale nikdy pracovat rukama. Otec často střídal zaměstnání, dokonce byly doby, kdy ani žádné neměl. Z bohaté rodiny se stala chudá. Často jsme s bratrem chodili žebrot o trochu jídla. Většinou jsme dostali jen plivanec do obličeje s ušklibající hláškou: „Ty Žide hnusnej, chčipni!“ Nakonec jsme se v září dozvěděli, že transport do pracovního tábora proběhne v říjnu. Oba jsme běželi říci tu novinu tatínkovi.

Když jsme přišli domů, tatínek okamžitě odložil knihu a začal se radovat. Ty dva měsíce byly nekonečně dlouhé. Nastal den transportu. Všichni jsme byli plni očekávání a nedočkavě jsme vyhlíželi transportní vlak. Ale když přijel, byli jsme překvapeni, že to jsou vagóny pro dobytek. Všechny nás tam nahnali a odvezli do Terezína.

Rozdělili nás. Maminku dali zvlášť, tatínka také. Jediný, kdo mi zbyl, byl můj bratr. To jsme ještě nevěděli, že Terezín je jen přestupní stanice. Měli jsme sice málo jídla, ale hráli jsme divadlo, mohli jsme si kreslit, dokonce i vydávat časopis.

Jednoho dne jsme nastoupili zase do vlaku. Jeli jsme strašně dlouho a vedle mě seděl kluk, který stále brečel. Tak jsem se ho zeptal, co se mu stalo, a on mi odpověděl, že ví, co se bude dít, až přijedeme na místo – všechny nás zabijou. Když jsme dorazili na místo, poslali nás do místnosti, kde jsme měli spát. Bylo tam chladno, nebyly tam postele a spousta z nás brečela a nemohli jsme spát, protože se nám stýskalo. Já alespoň nebyl úplně sám, zato spousta dětí neměla co dělat a strachem jenom brečela. Druhý den jsme museli všichni pracovat. Večer jsme dostali trochu jídla. Byla to vodnatá polévka a chleba z otrub. Hrůza. Padl jsem na zem úplně vyčerpaný, trochu najedený a ráno mě vzbudil dozorce ranou dřevěnou tyčí do obličeje. Bratr se mu snažil ránu vrátit, ale odvedli ho a já nevěděl kam. Další den byl stejný, jenže bez bratra. Zjistil jsem, že bratr mi byl obrovskou psychickou oporou. Čtvrtý den už některé děti nemohly a padly na zem. Němci je jenom někam odvedli a vše šlo dál jako by nic. Čtvrtý den nás odvedli do budovy, kde jsme se měli umýt...

Jan Beneš
ZŠ Krouna, 15 let

Úvaha

Zamysleli jste se někdy nad tím, co bude s vypálenými obcemi, až zemřou pamětníci? Co se s obcemi stane? Já ano a ráda bych k tomu i něco napsala.

Za pár let nebudou památníky vypadat stejně. Zchátrají a zarostou trávou, protože už tady nebude nikdo, kdo tragédie zažil. Většina lidí si řekne, že už je to dávno co se to stalo a zapomenou. Další generace o tragédii ani vědět nebude. Ale to je podle mě špatně. Nemělo by se zapomínat na to strašné utrpení lidí z vypálených obcí. Zkuste se vžít do jejich situace, kdy nevěděli, co s nimi bude a co bude s jejich domy. Oni nevěděli, jestli domov ještě někdy uvidí. Jejich památka by se měla uctívat i přes tu řadu let od události.

Určitě by každý rodič nebo učitel měl dítě seznámit s touto věcí a říct mu, že není samozřejmostí mír v naší zemi, ale i světě. Musí si ho vážit a vážit si každého dne, protože nemohou vědět, jaká situace přijde zítra.

Kateřina Andrová
ZŠ Resslerova Hlinsko, 14 let

„Bez názvu“
Diana Homoláčová, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 16 let

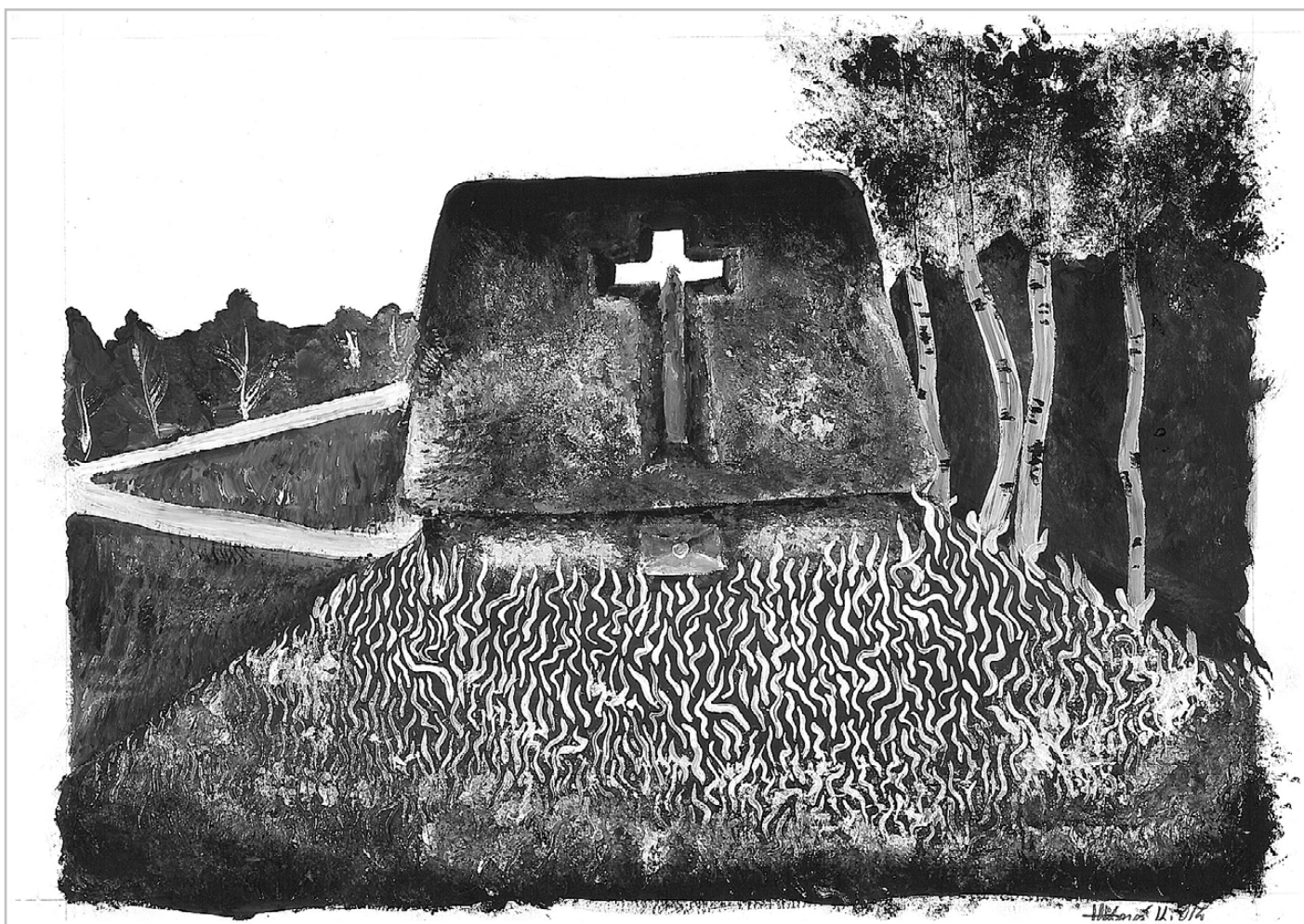
„Bez názvu“

Barbora Ptáčková, ZŠ Resslerova Hlinsko, 14 let

Ležáky

*Ležáky, to je tiché místo dnes. Dříve tomu tak nebylo, až později...
Osud ležáckých se tím dotkl nebes.
Snad si někteří možná vůbec nevážili toho, co mají a své přátele zradili,
tím mnozí na jejich zbytečnou horlivost doplatili.
Pár sekund, minut, hodin se ta hrozná věc stala,
nikdo neví, co se děje,
jako by se cesta času zpomalila.
Všechny odvážejí, všude zmatek, chaos a pláč, není to správný svět,
a k tomu na vytřeštěné obličejích dětí je tak bolestný pohled.
Mezitím když z domovů nacisté všechny vyženou,
ani minutu neváhají, domy rabují, zapalují a vše se zemí srovnávají.
Jen dvě holčičky snad hrůzné peklo přežijí.
Hasiči, obyvatelé ani nikdo jiný nemůže zasáhnout,
neboť zlořádi potřebují své msty dosáhnout.
Jedna z nejhorších tragédií se už stala, osudy ležáckých nám do paměti a srdcí vryla.*

*Štěpán Pavliš
Oflena, 13 let*

„Bez Názvu“

Kateřina Hiesböková, ZŠ Resslova Hlinsko, 14 let

Červen

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Prosinec

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Červenec

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Leden

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Srpen

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Únor

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	

Září

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Březen

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Říjen

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Duben

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Listopad

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Květen

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Fiktivní dopis z doby 2. světové války, kterým chci ukázat, jak si tehdejší události představuji.

24. června 1942

Drahá teto!

Piši Ti tento dopis, protože se mi strachem svírá žaludek. Hned jak jsem se ráno probudila, cítila jsem, že se něco bude dít a stalo se tak... Přišli k nám do Ležáků cizí lidé (maminka říkala, že to jsou Němci). Vypadali strašidelně a nebezpečně. Moc se jich bojím! Vůbec nerozumím, co nám říkali a nařizovali. Mého tatínka odvedli a já nevím kam... bojím se o něho! Co když se mu něco stane? Co když ho už nikdy neuvidím! Jsem zmatená a nervózní. Maminka mi pořád dokola opakuje, že bude všechno v pořádku, ale já vidím v jejich očích velké obavy! Předtím byla velice vyrovnaná a klidná, ale teď je ustaraná a vylekaná. Mám ji moc ráda a nechci, aby se jí něco stalo!

Právě nás někam převáží v autech a my vůbec nevíme kam. Cítím, že je s námi konec! Proto Tě prosím o pomoc. Vždycky jsi byla na nás hodná, tak nám prosím pomoz! Pokud můžeš, tak si pro nás přijed'. Prosím! Nevím, jak dlouho to ještě vydržíme my i všichni ostatní. Dávají nám jíst jen dvakrát denně! Pořád nás kontrolují, jestli náhodou nemáme v plánu utéct...

Mnohokrát jsem se jako malá ptala tatínka, jak vypadá peklo, ale to jsem ještě nevěděla, že ho zažiju na vlastní kůži! Jednu paní už odvedli a nevrátila se! Všichni se po ní ptáme, ale nikdo nám nechce nic říct. Prosím přijed' co nejdřív a odvez si nás k sobě do Anglie!

*S láskou, důvěrou a nadějí
Tvá neteř Františka*

*Alžběta Ondráčková
ZŠ Valašská Polanka, 13 let*

„Koláž“

David Řezníček, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 15 let

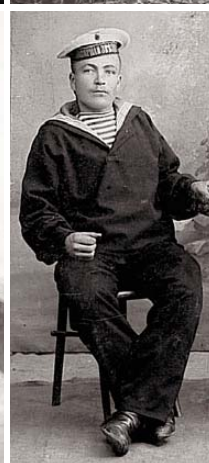

ČESKÝ MALÍN

13. červenec 1943

Zločiny nacistů se nevyhnuly ani občanům žijícím za hranicemi Československé republiky. Český Malín byl obyčejnou vesnicí na Volyni, oblasti na severozápadě Ukrajiny, která je stejně velká jako celá Česká republika (70 000 km²). Volyně byla jednou z nejstarších krajin v Evropě obývaných Slovany.

Prusko-rakouská válka roku 1866 a poválečné „těžké časy“ vedly mnoho chudých obyvatel z Lounska, Žatecka a Rakovnicka k vlně vystěhovalectví za lepším životem. Cílem jejich cesty, která započala roku 1871, byla Ukrajina a Rusko. Na východ odcházeli ti, co si nemohli dovolit jízdenku do zámoří. Dvačet českých rodin zakoupilo od polského statkáře Kazimierze Sliwinskeho část jeho pozemků a založilo osadu, kterou nazvaly Český Malín (polsky Kolonia Malin). Okolní lesy a polomy obyvatelé přeměnili v pole, louky a sady. Do roku 1914 vznikly dvě české školy, ochotnický soubor, knihovna, hospoda se společenským sálem a sbor dobrovolných hasičů.

■ Obyvatelé Malína

■ Obyvatelé Malína

■ Před kovárnou v. Kechrta

■ *Václav Kechrt jako carský voják*

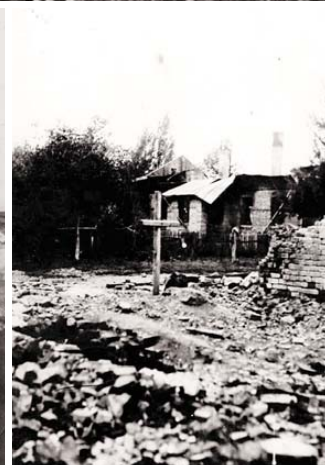
V době první světové války prošla fronta i Českým Malínem. Na počátku října 1915 se z oblasti stáhla ruská armáda, aby ji vystřídala vojska rakouská, resp. české pluky. Během tří let bojů vesnice utrpěla značné škody, ale po válce se v ní opět naplno rozhořel

nový život. Český Malín nyní patřil k Polsku a o jeho rozvoj se do značné míry postaralo československé vyslanectví ve Varšavě. Když v září 1939 zaútočily nacistické a sovětské armády na Polsko a okupovaly jej, připadl Český Malín do sféry Svazu sovětských socialistických republik a s ním i jeho bezmála čtyřicet padesát obyvatel. Spojenectví nacistů a komunistů se však brzy změnilo v krvavý střet. 21. června 1941 překročily nacistické armády východní hranici a zaútočily na SSSR.

Osudným se malínským obyvatelům stalo úterý 13. července 1943. Po neděli a pondělním svátku sv. Petra a Pavla začal ve vesnici čilý ruch. Od brzkého jitra přicházely zprávy, že se v okolí vesnice usídlily německé jednotky. V sedm hodin ráno zahájili nacisté akci, o jejímž účelu obyvatelé nic netušili. Ve skupinách museli opustit svá obydlí a shromáždit se na návsi, aby se s naloženými povozy osobních věcí, potravin a strojů a za ozbrojeného doprovodu vydali do sousedního

Ukrajinského Malína. Řada obyvatel musela zůstat v Malíně nebo se ve vesnici schovala. Nemohoucí pacienti místní nemocnice byli zastřeleni přímo na postelích, skrývající se civilisté byli zavražděni ve svých útočištích. V Ukrajinském Malíně byly ženy a děti odděleny od mužů, ponechány v zamčených domech a zaživa upáleny. Několik mužů bylo pověřeno odvézt naložené povozy z Ukrajinského Malína, zatímco ostatní zamkli nacisté v pravoslavném kostele a škole, který zapálili. Všechny oběti, včetně dětí, byly označovány za „bandity“, tedy členy nelegálních vojenských uskupení. Nacisté tak maskovali zvěli a sprostou vraždu nevinných vesničanů. Do posledních okamžiků života obyvatel jim nikdo z útočníků neřekl, proč k této brutální akci došlo.

Vraždění 13. července 1943 si v Českém Malíně vyžádalo smrt 104 mužů, 161 žen, 40 dívek a 65 chlapců do čtrnácti let věku. 26 Poláků a 4 Češi dleli toho dne v obci na návštěvě,

■ *Českoslovenští vojáci po osvobození Českého Malína*

■ *Malín po tragedii 13. července 1943*

■ Malín po tragedii 13. července 1943

u lékaře, za obchodem a byli také zabití. Popelom lehlo 68 domů a 223 stodol. V sousedním Ukrajinském Malíně bylo zavražděno 132 místních obyvatel.

Když byla v roce 1944 oblast osvobozena sovětskou armádou a na místo se dostali i vyšetřovatelé, vznikl zápis o zločinu v této nevině obci: „Hitlerovští zločinci dne 13. července 1943

spáchali další hrůzný zločin v obci Český Malín na dočasně obsazené Ukrajině. Díky vítěznému postupu Rudé armády byl tento nový zločin hitlerovců odhalen. Krev nevinně zabitých a zvířecky upálených českých lidí volá po pomstě.“ Český Malín byl třetí vyhlazenou českou vesnicí v dobách druhé světové války. Na rozdíl od všech dalších vypálených obcí nebyl vypátrán a potrestán žádný ze zločinců.

Po skončení války se část přeživších vrátila do staronové vlasti. Výnosem ministerstva vnitra byla vysídlená obec Frankštát, jen dva kilometry jihovýchodně od Šumperku, přejmenována 13. července 1947 na Nový Malín. Přímí pamětníci a potomci po obětech zločinu v Českém Malíně zde žijí dodnes.

■ Nový Malín

■ Děti s pamětníky před památníkem obětí v Novém Malíně, rok 2014

Použité fotografie: Archiv Josefa Řepíka

■ Přeživší z vypáleného Českého Malína

v Českém Malíně znovu prokázali, že jejich cílem je vyhubení a fyzické vyhlazení slovanských národů, také národa českého. Po Lidicích a Ležácích v naší dosud ještě okupované vlasti

Pálení Malína

Veronika Macíková, Naďa Eliášová
ZŠ Nový Malín, 13 let

*K zapálení Malína
stačila pouhá hodina.
Nebyly ledy, nebyl mráz,
a proto ohýnek hořel snáz.
Rozhořel se na to tata,
shořela i nová vrata.
Lidí zemřelo hrozně moc,
a pozůstali měli zlost,
na ty, kteří všechno udělali,
přesto si nikomu nestěžovali.
Neměli totiž komu a neměli jak,
protože by z nich zbyl pouze prach.*

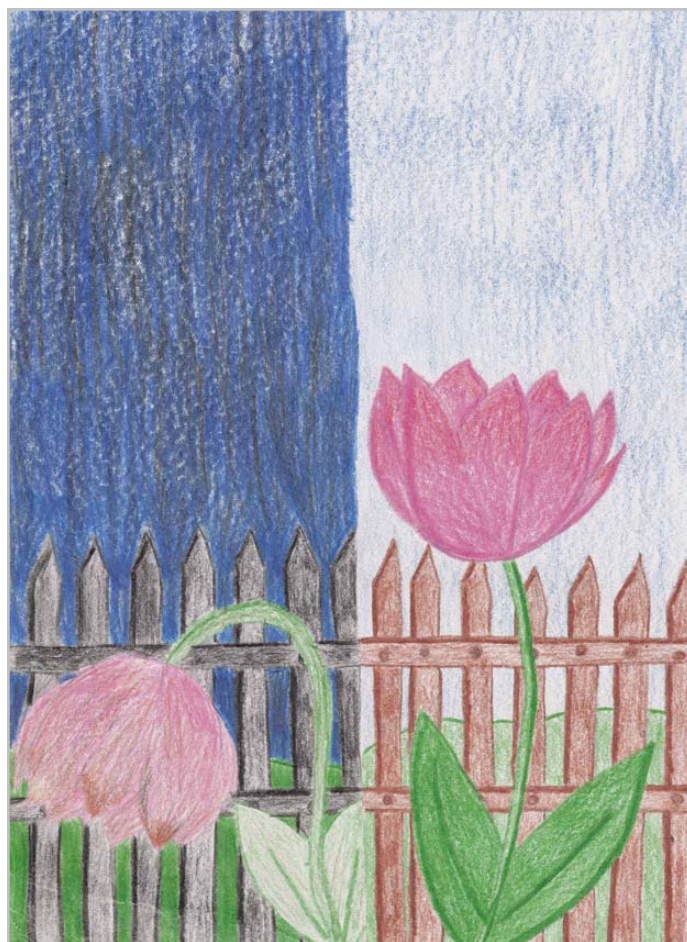
„Trny“

Tereza Štolcová, ZŠ Nový Malín, 13 let

„Pláč – Radost“

Michaela Jandová, ZŠ Nový Malín, 12 let

„Vteřina“

Michaela Heděncová, ZŠ Nový Malín, 12 let

Strach

Magdaléna Murínová
ZŠ Nový Malín, 14 let

*V tom okamžiku,
nohy zvedám v mžiku.
Už je vidím, už se ženou,
doufám, že mě nedoženou.*

*Mířím k lesu,
těžké vzpomínky nesu.
Co s nimi bude dál?
Oheň vzteku ve mně vzplál!*

„Snění“

Tereza Štolcová, ZŠ Nový Malín, 13 let

Naše seznámení s pamětníky vypálených obcí

Pamětníci z Lačnova

Nečekali jsme, že to na nás tak moc zapůsobí. Když jsme vystoupili z autobusu, tak jsme šli ke dvěma starým budovám. Po levé straně byla prázdná budova a my jsme šli k budově na pravé straně, v níž bylo malé muzeum. Když jsme do budovy vešli, ocitli jsme se v malé místnosti, a první co jsme viděli, byla socha partyzána. Pak jsme se přesunuli do větší místnosti, ve které byly fotografie, dokumenty a popis, jak to za noci probíhalo. V místnosti na židli seděla stará paní (pamětnice), která nás přivítala. Potom k ní přišel náš průvodce a začal jí dávat různé otázky. Jestli tady bydlela, jestli tu měla příbuzné. Ona odpovídala. Nejvíce nás zasáhlo to, jak pamětnice vzpomínala, když odváděli jejího bratra s ostatními muži do statku, kde je přikovali řetězy. Potom nacisté statek zabaríkádovali a zapálili. Druhý den se šla pamětnice s ostatními do statku podívat. Podle ohořelých, rozsekaných těl poznala, že jeden z nich byl její bratr. Těla byla rozsekaná proto, protože nad nimi bylo ostré nářadí, které při požáru na ně padalo. Co zjistila, že to byl její bratr, omdlela. Potom, co se jim podařilo ji vzkřísit, byla v šoku. Ještě rok cítila ze svých rukou pach spáleného masa. Byla s tímto problémem u doktora. Doktor říkal, že je tělo pořád v šoku. Mysleli jsme, že se najednou rozbřečí, ale stále to v sobě držela. Bylo vidět, že toho má hodně za sebou. Potom jsme vyšli z budovy a šli jsme k obrovskému

památníku. U památníku jsme se vyfotili a jeli domů. Cestou jsme se cítili zasaženi. Druhý den jsme to dost prožívali.

Pamětníci Nového Malína

Naše první setkání bylo v Novém Malíně, kde jsme se bavili o Českém Malíně, který byl stejně jako Lidice, Ležáky a Lačnov vypálen a srovnán se zemí nacisty. Naši dva pamětníci nám pověděli svůj příběh, jak prožili druhou světovou válku. Pověděli nám, jak přežili, kde bydleli, a proč se to stalo.

Jeden bydlel přímo v Českém Malíně a druhý asi dva kilometry daleko se svou rodinou v cihelně, která patřila jeho otci. Každý den jezdil se svým otcem do Českého Malína. Když se to stalo, byli oba mimo Malín a se svými otci a pracovali na poli. Zjistili, že je v Malíně požár a vojáci, tak přečkali noc v lese v krmelci. Když se vrátili, byli v šoku. Viděli vypálené domy a stodoly. Zkrátka všechno zničeno. Potom nám jeden z nich říkal, že pomáhal hledat mrtvé a řekl, že k němu s pláčem přišel jeho otec a v ruce držel kus ohořelé malé dětské nožičky. Řekl, že je to moje sestřička. Představte si, že by se to stalo vám. Jak byste reagovali, kdyby k vám přišel váš otec a řekl, že našel kus těla vašeho sourozence. Trauma až do konce života. Je jen na vás, co si z toho odnesete. Průvodce nám řekl, že země, která svou historii zapomene, si ji bude muset zopakovat.

Pavel Gabriel Scháňko, Matěj Ostravský
ZŠ Nový Malín, 14 let

Druhé narození Václava Uhlíře

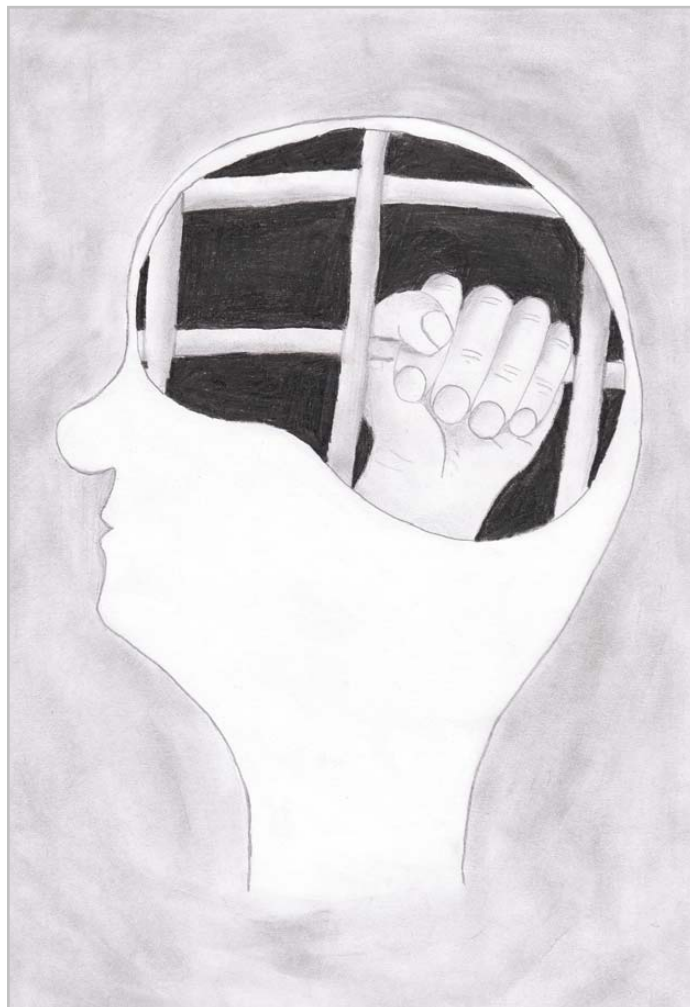
Je ráno 13. července 1943, úterní horké letní ráno. Zvířata jsou poklizená a chystám se na pole, podívat se, jak zrají ozimy. Také bude třeba obrátit seno. Vzduch nad obilím se však chvěje jinak než obvykle. Vzdálený hukot motorů aut mne nutí vrátit se na náves. Hluk mohutní, starší radí, abychom zůstali doma, že to bude jen prohlídka. Netuší, jak hluboce se mýlí. Vzápětí vtrhne do vsi německé vojsko a začíná hon na lidi. Všude se ozývají německé povely, vyděšený křik lidí, štěkot psů, dává o sobě vědět i dobytek. Nastává všeobecný chaos a zmatek. Vůbec nevíme, co se děje. Nerozumíme německy. Vřava ve vesnici roste, blíží se velká pohroma a tragédie.

Vojáci nás ženou na náves, oddělují muže od žen a dětí. Nemocné a staré obyvatele přiváží na vozech. Některé muže vedou do Ukrajinského Malína. Rozdělují nás na Ukrajince, Čechy a Poláky. Ženy a děti zůstávají v Českém Malíně.

Já jsem mezi těmi, které esesáci zamykají do malínské školy. Házejí oknem granáty a střílí. Náhle mě napadá úkryt přímo pod oknem. Granáty i střely totiž dopadají dál do třídy. Mám velký strach. Ve třídě jsou v krátké chvílce mrtví a ranění lidé. K mému zděšení školu polévají benzínem a zapalují ji. Školní budova v okamžiku hoří a halí se do hustého dýmu. Cítím, že mám poslední malou šanci na útěk. Vyskakují z okna a částečně zahalený kouřem utíkám ke školnímu záhonu fazolí. K mé smůle mě zpozoruje německý voják a vypálí za mnou dávku ze samopalu. Cítím ostrou bolest v lýtku a padám. Skutečnost nevnímám zcela ostře, ale přesto slyším, jak kolem školy chodí esesáci a dobíjejí raněné. Nehýbám se, chci vypadat jako mrtvý. Těžké vojenské boty jdou ke mně a kopou mne do zad. Když nereaguji, spokojeně odchází. Ležím na zemi v bahně a krvi. Čekám na smrt nebo na setmění. Noha mě strašně bolí. Se soumrakem se plazím k nejbližšímu ukrajinskému stavení, které bylo ušetřeno. V domě nikdo není a já vyčerpáním a ztrátou krve ztrácím vědomí.

Pozdě v noci se do domu vrací hospodář, který se zachránil útekem. Zakopl o mě, a tím mě přivádí k vědomí.

„Fujsemselek, co tady děláš?“

„Touha“

Anna Kuchtíková, ZŠ Nový Malín, 13 let

„Ležím. Utekl jsem z hořící školy, mám prostřelenou nohu. Odvez mě k sestře do Knerut. Prosím.“

Omotá mi nohu hadrem a protože koně i vůz mu sebrali Němci, odveče mě k sestře na zádech. Cestou musíme několikrát odpočívat - nejsem žádná pápěrka. Znovu mám velké štěstí - čtyřnásobný průstřel lýtka se i bez léků, ne však bez následků, zhojí. Dodnes na pravou nohu napadám.

Do Českého Malína jsem se později vrátil, domů však nikoliv.To je jenom jeden střípek z mozaiky příběhů lidí, kteří přežili tragédii v ukrajinském Českém Malíně.

Podobné osudy potkaly za války i obyvatele jiných vesnic a osad - například Lidic, Ležáků, Ploštiny, Prlova či Javoříčka. Svědectví mě zaujalo neohroženým chováním Václava Uhlíře, který se i přes velký strach odvážil vyskočit z okna přímo do střel německých vojáků.

Dorota Vichová
ZŠ Újezd, 12 let

Český Malín

První, co bychom měli říct o Českém Malíně je to, že i když se jmenoval Český, tak se nacházel na Ukrajině a Český se jmenoval jen proto, že v něm bydleli Volyňští Češi. Český Malín byl vypálen za druhé světové války německou armádou dne 13. července 1943. Pro hrstku lidí, kteří tuto katastrofu přežili, byly následující dny bezpochyby ty nejhorší v životě. Například – když děti poznávaly své rodiče podle přezek u bot nebo opasků. A všichni neměli důstojný pohřeb. Prostě je jen naházeli do jedné jámy (společného hrobu). Tyto hrůzné vzpomínky si musí nést celý život. V Českém Malíně umíraly celé rodiny, nevinné děti a to zcela zbytečně jenom kvůli nějakému udání. Lidí nahnali do různých budov jako nějaký dobytek. V těchto domech je pak upálili. Tito vojáci v sobě neměli snad ani kousek soucitu. Matky odtrhávali od dětí a soucit neměli ani se starými lidmi. Některé děti byly vybrány na

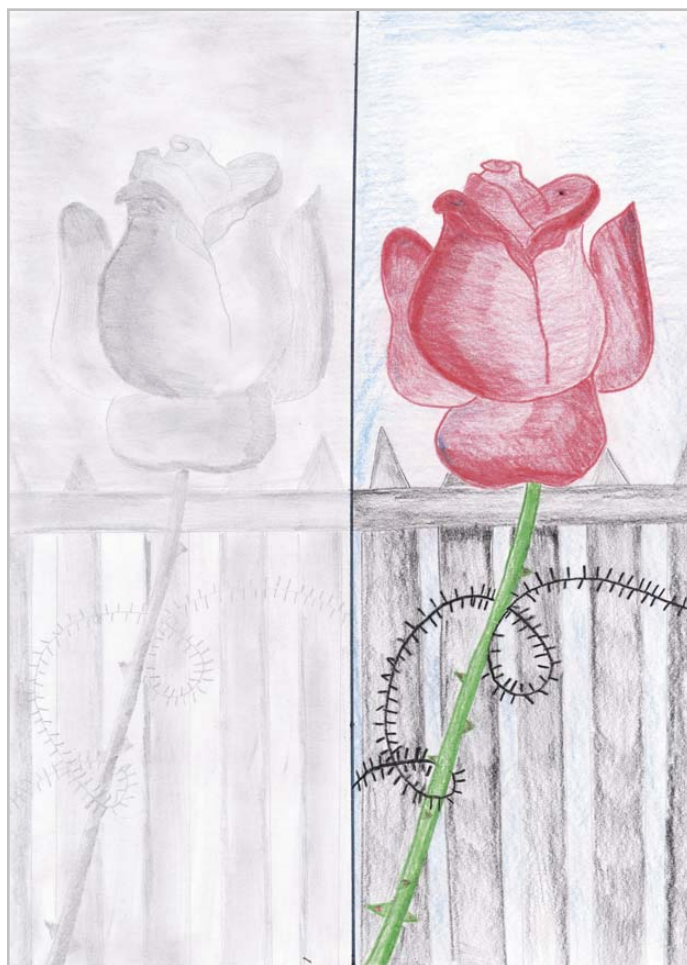
převýchovu do německých rodin, kde se z nich měli stát úplně jiní lidé. Celá obec byla srovnána se zemí. A dobytek nebožtíků si odvezli s sebou. O obrovském štěstí mohou hovořit ti, co byli v ten den mimo svůj domov, protože tímto způsobem si zachránili život. Ale většina lidí si tyto příšerné věci není schopna představit, nebo říkají, že je to už dávno a nezajímají se o to. Když toto téma někdo přece jen „nakousne“, tak si toho nevšímají a úplně to ignorují. Ale ono se to nestalo tak dávno, vždyť ještě žijí pamětníci, tudíž to opravdu tak dávno nebylo. Český Malín nebyla jediná vypálená vesnice. I v Česku byly vypáleny některé obce – Lidice, Ploština nebo Javoříčko. Takže nezapomínejme na oběti válek. Války jsou totiž příšerné a nemilosrdné. Doufáme, že nás nějaký takový podobný osud nečeká, protože to bychom se museli opravdu bát.

Lucie Machů
ZŠ Újezd, 14 let

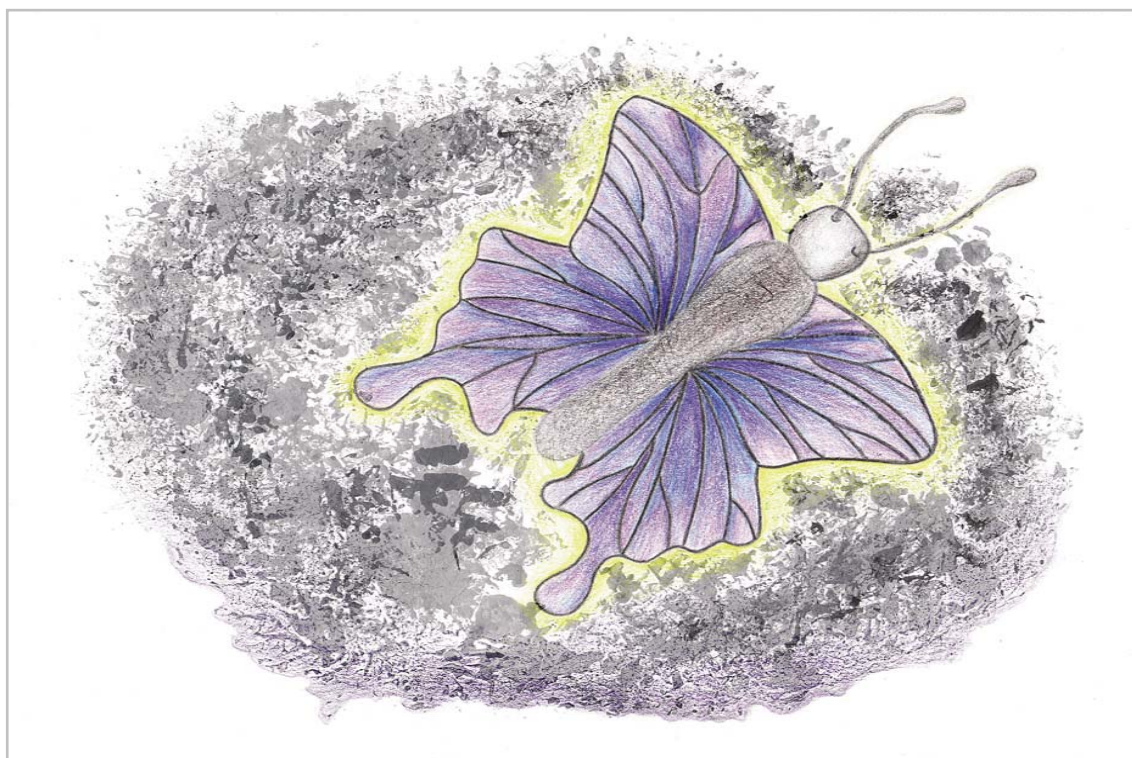
„Zrození“

Michaela Štolcová, ZŠ Nový Malín, 13 let

„Smrt – Nesvoboda“

Daniela Krobotová, ZŠ Nový Malín, 12 let

„Bez názvu“

Simona Husáková, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 16 let

Osudové dny

Dne 13. července 1943 zemřelo v Českém Malíně 374 Čechů, 132 Ukrajinců a 26 Poláků, celkem tedy 532 mrtvých lidí. Mezi oběťmi byly i děti do čtrnácti let, kterých zemřelo více než sto. Jen pár lidí se zachránilo. Ostatní byli nekompromisně a nelítostně povražděni. Proč? Co bylo důvodem, že museli všichni zemřít? Na to není jistá odpověď. Nacisté však vraždili nevinné lidi po celém světě. Byli to Židé, Romové, ale hlavně obyčejní civilisté. Celkový počet obětí je přes šedesát dva milionů obyvatel. Děsivé číslo. Proč všichni zemřeli? Kvůli lidské pýše, marnotratnosti a touze po moci umírali nevinní lidé.

Osudný den Českého Malína, začal zcela nenápadně. Všichni Volyňští se jistě připravovali na žně, vždyť bylo léto v plném proudu. Slunce lákalo ven k práci. Ačkoli byla válka, nikdo jistě nečekal, co může následovat. Přišli vojáci a to co následovalo, si jen málokdo dokáže představit. Strach, křik, hořící domy a střelba. Hrůzný pohled by čekal každého, který by něco takového viděl, ale nejen při požáru, ale i potom. Ze všech domů trosky, zbytky ohořelých těl ležících na zemi a dobytek, který nechápe, co se stalo

Jeden den a zmizí úsilí tvořené po desítky let lidmi, jejichž životy zhasly ve stejném okamžiku. Nejen úsilí občanů Českého

Malína, ale i občanů Lidic, Ležáků, Ploštiny, Javoříčka, Prlova, Zákřova a Lačnova. Za druhé světové války mohlo být vypáleno více vesnic, ale naštěstí k dalším tragédiím nedošlo. I já jsem z vesnice, která mohla být vypálena. Potom bych se však zřejmě nikdy nenarodil, nevyrůstal zde a ani nenapsal tento text. Nejen já, ale i ostatní. Co by se však stalo, kdyby nebyla druhá světová válka? Tento svět by mohl vypadat zcela jinak. Vrátit čas a zabránit tragédiím druhé světové války nemůžeme, ale můžeme zabránit, aby se tyto tragédie opakovaly. Když budeme znát historii a učit se z ní, může svět vypadat úplně jinak.

Za druhé světové války zemřelo mnoho lidí, ale umírání patří k životu. Není však správné, když lidé umírají předčasně a zbytečně. Nettořme tedy konflikty, které škodí lidstvu.

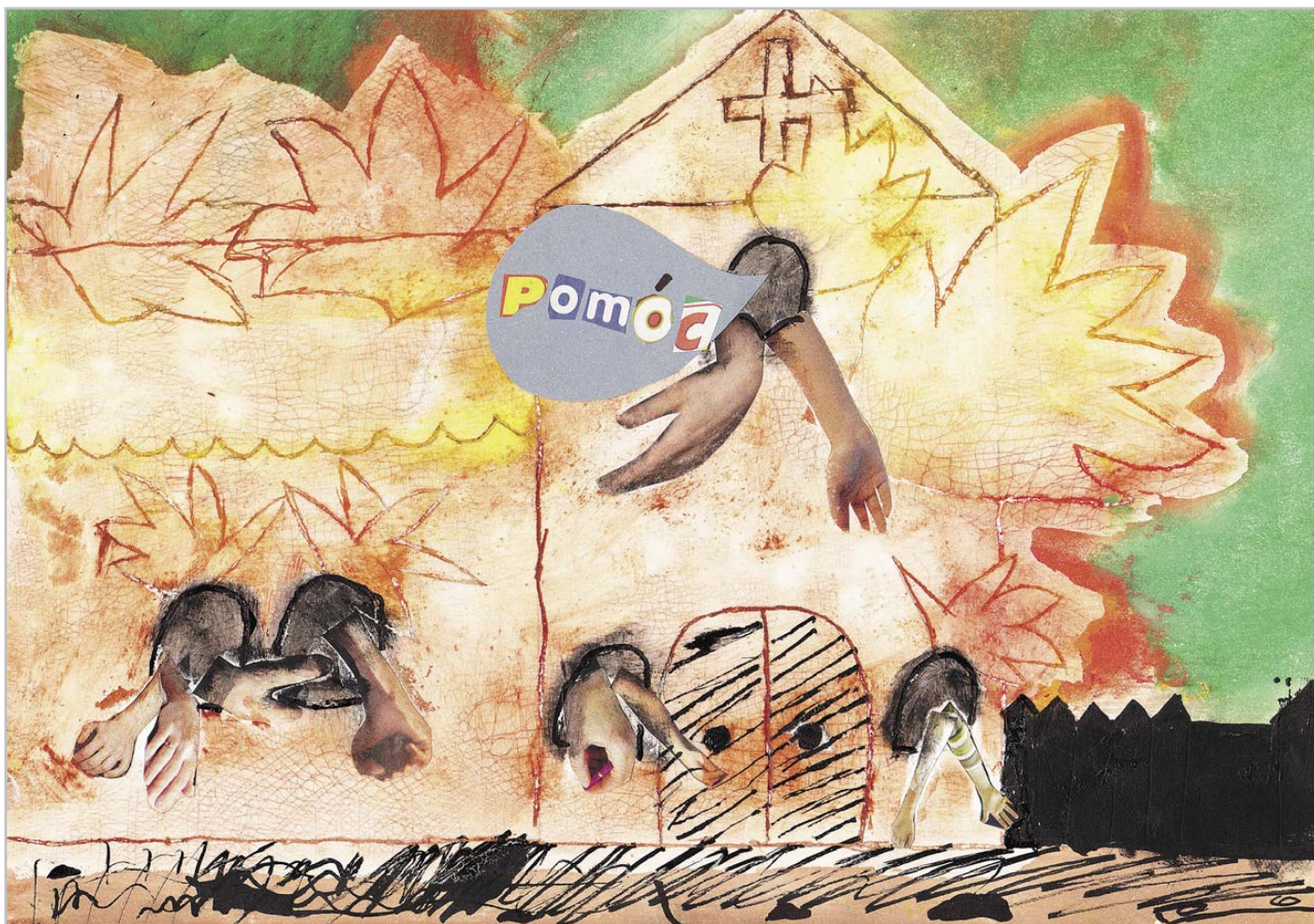
Prach jsme a v prach se obrátíme. To platí pro všechny, ale doufejme, že to nebude tak, jako v případě obětí vypálených vesnic. To záleží na lidstvu, jak se sebou bude nakládat.

Jaromír Jarušek
ZŠ Újezd, 14 let

Dívám se na fotografii pomníčku. Stojí uprostřed rozlehlých luk a obklopují ho již vzrostlé stromy. Před náhrobní deskou leží skromná kytička. Pomník je jednoduchý, jen řada jmen na něm vyrytých napovídá, že je památkou na velkou tragédii. Krajina kolem působí klidně, jakoby se tam čas zastavil. V zemi, kde pomníček stojí, jsem nikdy nebyla, ale dětství tam prožil člověk, jehož osud poznamenala právě událost, na niž je pomníček vzpomínkou. Od něj jsme se dozvěděli celý příběh o Českém Malíně na Volyni, fotografie pochází z jeho soukromého archivu. Já bydlím nedaleko Nového Malina, jehož název má připomínat tragédii volyňských Čechů. I zde stojí pomník a na něm 374 jmen. Stojím před ním a zkouším si představit ty, jejichž jména jsou na desce z mramoru vyryta. Jak žili? Jaké byly jejich plány? Co všechno chtěli ještě ve svém životě dokázat?

I já mám svoji představu o budoucnosti. Dosud jsem ani na chvíli nepomyslela na to, že by mé plány mohly ve zlomku vteřiny ztroskotat. - třeba nějakým špatným rozhodnutím, znovu zrozeným zlem, které obrací člověka proti člověku, lidskou nenávistí, honbou za mocí. Jsem na světě ráda. Miluji své blízké, svůj domov, přátele, svého pejska, stromy na naší zahradě i tu polní cestičku, která k ní vede od lesa. Chci, aby to tak zůstalo, abych se vždycky měla kam vracet, abych svůj domov za pár let mohla ukázat svým dětem a povídat jim, jak se mi tu žilo dobře. Dosud jsem neznala odpověď na otázku, co je mým největším přáním. Teď už to vím – ať už nikdy nemusíme stavět žádné pomníčky.

Edita Vrbová
Oskava, 16 let

„Bez názvu“
Magda Machů, ZŠ Vysoké Pole, 10 let

„Bez názvu“

Jakub Strnka, ZŠ Vysoké Pole, 9 let

Mám ráda dějiny. Ve škole se těším na hodiny dějepisu, ráda čtu historické romány, dívám se na historické filmy. Vždycky se mi zdá, že tehdy to bylo jakési romantičtější, hezčí, méně úspěšné než dnes. Shlédla jsem samozřejmě i dost filmů válečných, ale asi k mé škodě jsem si jejich děj nezasazovala do konkrétní doby, nepřirážovala ke konkrétní události. Prostě jsem to brala jako sci-fi. Zřejmě i z toho důvodu, že jako dítě mírových let, jsem si nikdy nepřipouštěla, že něco takového tady kdysi bylo, kousek od nás ve světě je a není vyloučeno, že by mohlo v budoucnu postihnout i nás. Nikdy jsem takto nepřemýšlela do té doby, než jsem se zapojila do projektu Historie vypálených obcí. Tam jsem se poprvé ve svém životě setkala s pamětníky válečných událostí. Konkrétní tragédii prožili konkrétní lidé a najednou tu stojí přede mnou. Je to jako by se historie zhmotnila, jako by to, co o válce vím, dostalo nějakou podobu. Teprve v tom okamžiku jsem si uvědomila, že právě tohoto člověka se událost dotkla, strašně a nadlouho ovlivnila jeho život. Nedala mu prožít to, co prožíváme my dnes. Za to poznání, že za vším děním na světě stojí člověk, jehož šťastný život musí být pro všechny, kteří rozhodují, na prvním místě, za to všem organizátorům projektu děkuji.

Šárka Kargerová
Rapotín, 16 let

Druhá světová válka mýma očima

Jak ovlivnila druhá světová válka životy tamního obyvatelstva? Dokážeme si představit, jaké to muselo být? Jak se museli cítit? Rozhodně si to nemůžeme představit, nikdo z nás neví, jaké to je přijít o rodinu, o přátele, zůstat sám, anebo si zkusit stát tvář v tvář smrti. Je to hrozné a pro nás nepředstavitelné, ale bohužel takováto byla realita a to jen díky nesmyslnému rozmaru jednoho člověka, který chtěl ovládnout svět, přišly miliony lidí na celém světě o život.

Všechno, co víme o druhé světové válce, jsme si našli v knihách, na internetu, nebo jsme to zaslechli od našich rodičů a prarodičů, ale to neznamená, že víme, co to pro lidi, kteří ji zažili, znamenalo.

Lidé druhé světové válce věnují málo pozornosti. Sice je to již minulost, ale co když podobná situace nastane znovu? A nezaslouží si padlí vojáci, aby se o nich mluvilo více jako o hrdinech? Co když jednoho dne naši prapotomci nebudou vůbec vědět, že nějaká druhá světová válka byla? Můžeme tomu zabránit?

Klára Makovská
ZŠ Resslerova Hlinsko, 15 let

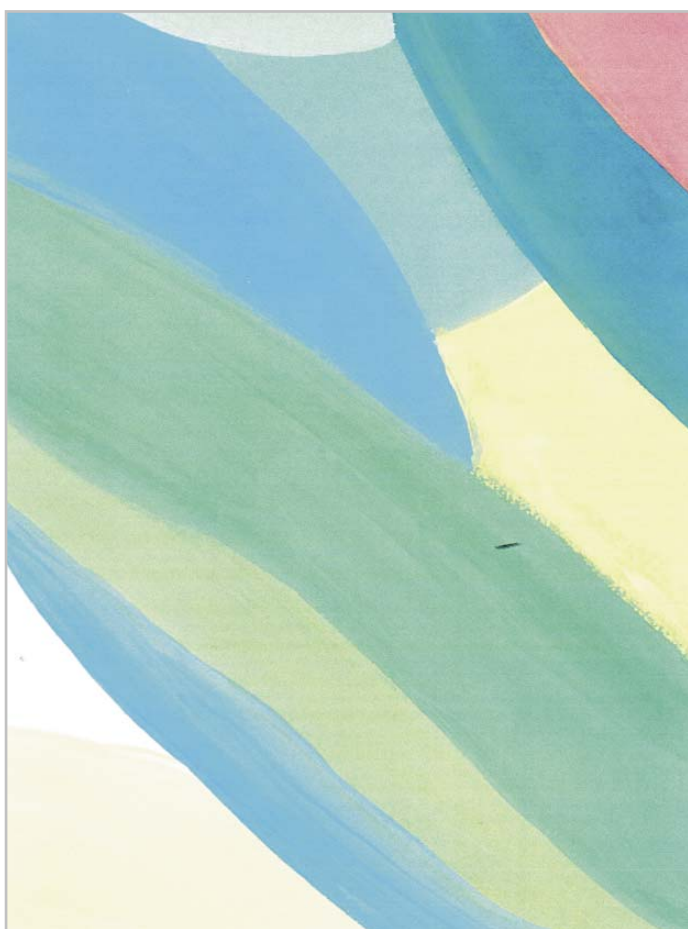
Po přednáškách na téma vypálených obcí jsem měla často chuť si s někým pohovořit. Ve svém okolí jsem však zjistila, že mnozí o těchto událostech moc neví. To mě přivádí k myšlence - proč tomu tak je? Přeci jen tato část dějin by neměla být zapomenuta.

Někteří lidé si budou jisté události pamatovat celý život a předávat své vzpomínky dalším generacím. Jedná se však o ty, kteří sami něco takového zažili. Ale jak se podrobnosti o tom, co se stalo, dostanou k ostatním? Já sama jsem se snažila najít informace na internetu, velkého úspěchu jsem ale nedosáhla. Daleko lépe se mi vedlo v knihovně a antikvariátu. Proč však nejsou tyto informace více přístupné? Pro lidi, kteří jen občas a rádi nakouknou do historie, je skoro nemožné dočíst se na internetu o takových zajímavostech, kterých se nám dostalo na přednáškách. Myslím, že pokud by vznikla nějaká kvalitní stránka zaměřená na toto téma, měla by velký ohlas. Historie je naší

nedílnou součástí a všichni by ji měli znát nejen proto, aby se některé události neopakovaly. Díky přednáškám, které nám byly poskytnuty, jsme získali nenahraditelné zážitky z pohledu pamětníků i historiků. Avšak samostatný vznik nějakých stránek ještě nezíská pozornost mladé generace. Mohla by vzniknout případná propaganda. Zážitky z Ploštiny a Nového Malína, spolu s historickým výkladem, byly pro mě velmi emotivní, proto bych byla ráda, kdyby měli takovou příležitost i jiní.

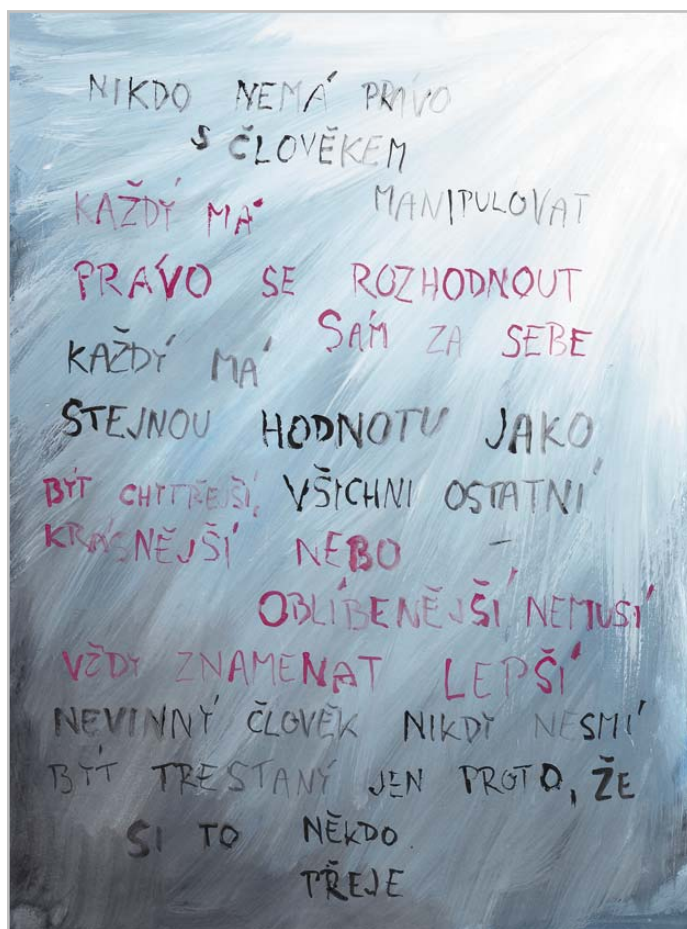
Historie světa je poskládána z dílků jednotlivých příběhů, ať už šťastných, či ne. Je důležité poznat všechny dílky jednotlivě, abychom si mohli udělat svoji vlastní představu. Myslím si, že zviditelněním příběhů lidí z vypálených obcí prospějeme své budoucnosti. Je důležité poznat i tragédii lidstva a vidět, že i přesto se dokáží ti, kterých se týkala, radovat ze života.

Iveta Ospalková
Bludov, 16 let

„Bez názvu“

Dana Balková a Miša Kozlová, ZŠ Resslerova Hlinsko, 14 let

„Bez názvu“

Adéla Vyhnálková, ZŠ Ležáků Hlinsko, 13 let

„Bez názvu“

Karolína Glasová, ZŠ Ležáků Hlinsko, 13 let

V historii bylo mnoho okamžiků a etap, kdy lidské životy přicházely o svou nevyčísitelnou hodnotu a stávaly se pouze něčím, co lze bez potrestání využívat a ničit. Války byly, jsou a bohužel budou jedním z nich. S lidmi je ve válečném období zacházeno hrozným způsobem. Neexistuje spravedlnost, zákony a lidská práva se odsouvají do pozadí. Válečné zločiny na nevinných lidech se odehrávaly i před tisíci lety. Nás však nejvíce poznamenaly ty, které byly spáchány během druhé světové války. Mezi ně patří i nespočet vypálených a vyvražděných vesnic, jako byl i Český Malín na ukrajinské Volyni.

13. července 1943 přežila pouze hrstka obyvatel, kteří se nenacházeli ve vesnici nebo se jim podařilo vyklouznout ze zapálené školy a kostela. Myslím, že si ve svých myšlenkách nedokážu ani zdaleka představit, co museli tito lidé prožívat, když se vrátili do své rodné vsi a nacházeli tam spálené stodoly, těla, oblečení a věci svých nejbližších. Jistě přemýšleli, kdo vydal takto zvrácený rozkaz? Z jakých důvodů? Jakými lidmi museli být vojáci, kteří tuto hromadnou popravu vykonali? Možná měl být Malín pouze výstrahou ostatním, možná si Němci mysleli, že se v něm skrývají partyzáni. Faktem je, že ani ten nejpádnejší důvod neomlouvá to, co se 13. července stalo. Někteří lidé tvrdí: „Neřešte, co bylo... hlavní je, co se děje teď.“ Nemají úplnou pravdu. Minulost sice nemůžeme změnit, ale nesmíme zapomenout na události, které by se už nikdy neměly opakovat. Měli bychom se z historie poučit, nedovolit, aby se za pár let objevil další Český Malín, další Lidice.

Martin Horáček
Nový Malín, 16 let

Český Malín na Ukrajině a jeho osud je naší veřejnosti prakticky neznámý, ač se velmi podobá osudu Lidic a Ležáků. Vesnice byla založena v roce 1871 českými kolonisty a za pouhých sedmdesát dva let od jejího vzniku se zde odehrála velká tragédie. Byla vypálena Němci, osudy lidí byly zpečetěny. Při návštěvě Nového Malína jsem měla možnost vyslechnout si, co se v malé vesničce na Ukrajině stalo. Byla jsem naprosto zasažena vyprávěním očitých svědků, jejich příběhy mě hluboce zarmoutily a nemohu pochopit, že se něco podobného mohlo odehrát. V dnešní době se vžít do osudů lidí, kteří přišli o své rodiny a domov, je velmi těžké. Představa, co museli prožít, je pro mě skličující. Lidé byli nahnáni do stodol, školy a do kostela, které následně Němci zapálili. Do hořících budov a do sklepů, kde se obyvatelé ukryli, byly vhozeny granáty. Jen malé hrstce z nich se podařilo uniknout běsnění vrahů. Němci nedělali žádné rozdíly mezi muži, ženami a dokonce ani dětmi.

Při tomto zločinu zahynulo celkem tři sta sedmdesát čtyři Čechů. Je těžké představit si ještě něco horšího. Člověku nezbyvá než se ptát, co se stalo s „obyčejnou lidskostí“? Přednáška o Českém Malíně mě utvrdila v tom, že si mám vážít rodiny a všeho, co mám. Odesla jsem si mnohé zkušenosti. Věřím, že podobné akce pro mladé lidi budou pokračovat, abychom si vzali ponaučení a uvědomili si, jak křehký je život, svoboda a mír.

Anna Blehová
Velké Losiny, 16 let

2. světová válka

Nacismus. Adolf Hitler. Koncentrační tábory. Šedesát miliónů mrtvých.

Tohle všechno si každý představí pod pojmem druhá světová válka. Proces, který vedl ke druhé světové válce trval dvacet let. Za vše mohly ekonomické problémy a politický vývoj.

Největší světová katastrofa začala 1. září 1939, kdy Německo pod velením Adolfa Hitlera zaútočilo na Polsko. Svět se rozdělil na dvě části. Na část nacistickou a na část, která bojovala proti nacismu. Příznivci nacismu začali pálit knihy zakázaných spisovatelů, děti vozili do koncentračních táborů a muže postříleli.

Heinrich Heine napsal již v 19. století: „Kde začnou pálit knihy, tam nakonec budou lidi upalovat.“ Nevěděl, jakou měl pravdu.

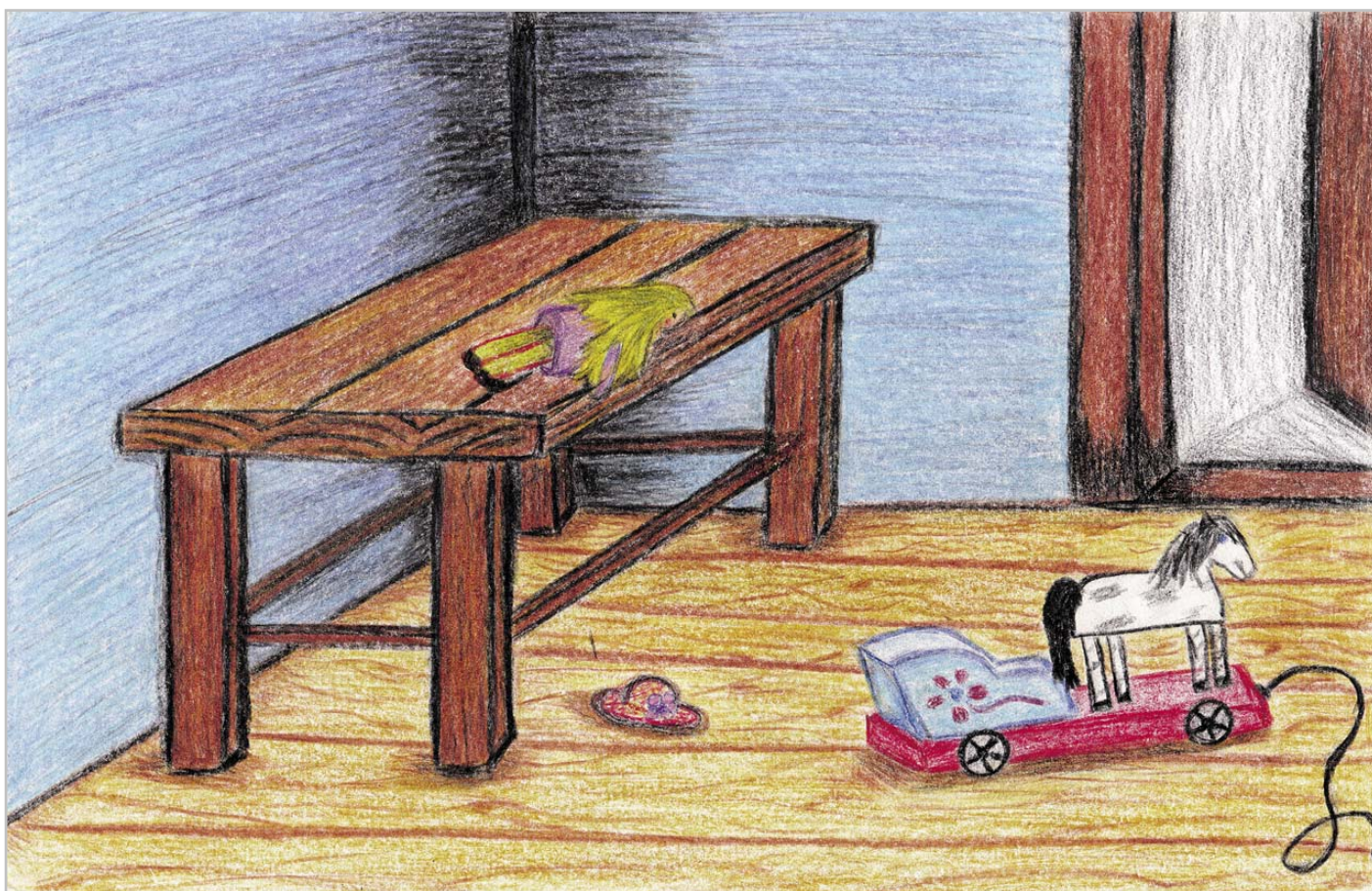
Bohužel se druhá světová válka podepsala na mnoha českých životech. Nacisté vypalovali obce. V České republice jsou nejznámější z vypálených obcí Lidice, Ležáký a Javoříčko. Málokdo ale zná ostatní obce, kte-

rými jsou Ploština, Leskovice, Vařákovy paseky a další. Málokteré pohromě unikly. Právě uniknout vypálení se podařilo obci Loučka, o které je natočen i historický film. I ve světě bylo mnoho vesnic vypálených, například Francie – Oradour, Ukrajina – Český Malín.

Několik let německá vojska ničila celý svět, to se ale změnilo. Ve válce o SSSR pomohly k vítězství Sovětů přírodní podmínky. Němci se dostali třicet kilometrů od Kremu, jenže na podzim přišly deště a z ruských cest se stalo bláto. Přišla zima a německým vojskům došly síly. Do války vstoupila Amerika. Síly se začaly vyrovnávat a Německo sláblo a sláblo.

Itálie kapitulovala. 30. dubna Adolf Hitler spáchal sebevraždu, 8. května definitivně Německo kapitulovalo. Japonsko kapitulovalo po svržení atomové bomby 8. srpna 1945. Ti, co tu hrůzu přežili, se po druhé narodili. Nikdo se nedokáže představit to, co v tu dobu prožívali. Nikdy bych nechtěl prožít takovou tragédií!

*Adam Dobiáš
ZŠ Újezd, 13 let*

„Bez názvu“

Veronika Halamková, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 16 let

Musí to tak být?

Od druhé světové války už uběhlo spoustu času a hodně se za tu dobu změnilo. Jen jedno zůstává pořád stejné - lidská hloupost. Někteří z nás se ještě totiž nepoučili z hrůzných příběhů koncentračních táborů a vypálených obcí. Stále se vedou války kvůli něčemu, co se stalo před více než sto lety, lidé neustále touží po moci a na ostatních jim nezáleží.

To samé utrpení, když nacisti odtrhávali děti od vyděšených matek, ta samá bolest, když se někteří šťastnější vrátili domů, aby zjistili,

že z jejich rodných vísek nezbyl ani kámen... Všechno stále přetrvává mezi námi. Otázkou ale zůstává - musí to tak skutečně být?

Možná kdyby se lidé více snažili porozumět si a naučili se dělat kompromisy, tak by k ničemu podobnému už nikdy nedošlo... Jenže to je nepravděpodobné - máme to v povaze, neustále soupeřit, hledat rozdíl místo toho, co máme společné.

Martina Vítová

ZŠ Resslerova Hlinsko, 15 let

„Bez názvu“

Veronika Gombárová, ZŠ Vysoké Pole, 9 let

„Bez názvu“

Vendula Tománková, ZŠ Vysoké Pole, 9 let

Druhá světová válka

Druhá světová válka je temným obdobím naší historie. I o tom nás přesvědčila přednáška, kterou jsem spolu s dalšími žáky shlédl v Novém Malíně. Mezi mnoha zajímavými poznatky o nacistických vůdcích a ideálech, jsme se dozvěděli i o zverstvech na Židech, Romech i jiných národnostech. Až jsem nemohl uvěřit, že je někdo schopný udělat něco tak hrozného.

Po nepříliš pozitivní, ale velmi zajímavé, přednášce, začali pamětníci popisovat své zážitky z Českého Malína, který ležel na území dnešní Ukrajiny. Byl vypálen stejně jako italské Marzabotto, české Ležáky a Lidice, nebo třeba Ploština, která leží nedaleko mojí rodné vesnice Újezd. Toto byl ve zkratce program, který nám, žákům Základní školy Újezd, byl věnován.

Nezbývá mi než vám o něco blíže popsat toto smutné období: V roce 1938 (přesněji 29. září) byla Mnichovská dohoda podepsána Francií, Velkou Británií, Itálií a Německem. Pojednávala o „obětování“ ČSR. Na základě toho vzniká v roce 1939 Protektorát Čechy a Morava. Slovensko do tohoto Protektorátu nezapadalo, jelikož souhlasilo s fašismem. Válka neoficiálně začala 1. září 1939, kdy Německo napadlo ze západu Polsko.

Světové státy byly rozděleny na dvě strany - Spojence (USA, Spojené království, Francie, SSSR atd.) a Osu (Německo, Japonsko, Finsko atd.). Japonsko se však oficiálně přidalo až po napadení americké námořní základny Pearl Harbor.

Bojovalo se v mnoha částech světa, Evropě, Africe nebo i Asii. V Evropě se táhly dvě válečné fronty: východní u hranic SSSR a západní. Fronty vypadaly takto: Na každé straně byly dva zákopy dvou stran, mezi nimi území nikoho. Zákopy páchly mrtvolami a byly velmi nehygienické. U nás v Protektorátu vládl nacistický vůdce Reinhard Heydrich, na kterého byl posléze vykonán atentát.

Asi poslední bod, který bych chtěl zmínit, je způsob popravy nevinných lidí. Ty nahrnuli do komor, o kterých říkali, že jsou to jejich nové domovy, nebo jiné lži. Ale pravda vůbec nebyla tak sladká. Byly to plynové komory. Udušení v nich bylo pomalé a bolestivé.

Druhá světová válka skončila 8. května 1945 a zemřelo v ní zhruba šedesát dva a půl milionu lidí.

Ondřej Tvarůžek
ZŠ Újezd, 12 let

Člověk – strůjce zkázy a symbol naděje

„Ohlížejte se. Někdy s obdivem, jindy s opačnými pocity.“

Tak zní poučná myšlenka Romana Cílka, českého spisovatele zabývajícího se nejen žánrem detektivním, nýbrž i historií českých zemí. Ohlížíme se, jsme neustále upozorňováni na závažnost faktů, na to, jak je důležité znát historii a jak je nutné se z ní poučit a zabránit návratu historických omylů do každodenní praxe. Necháváme se spoutat minulostí, lítostí a soucitem nad těmi, kteří zemřeli. Díváme se na historické dokumenty, čteme historickou literaturu a vyjadřujeme nenávisť k nelidským totalitním ideologiím a jejich praxi. Když se ale podíváme do nitra sebe samého a řekneme si, zda je naše chování a myšlení správné?

Když si připomínáme nacistická zvěrstva, chceme většinou uctít památku obětí třetí říše a druhé světové války. Chceme varovat před narůstající hrozbou neonacismu, xenofobie, rasismu a diskriminace. Při každé vzpomínce na německý nacismus jsme v nenávistném opojení k lidem, kteří vraždili nevinné, aniž bychom si uvědomovali, že právě nenávisť je to, co vedlo Hitlerovy fanatiky k vyhlazování nepohodlného obyvatelstva. Podle různých anket a průzkumů veřejného mínění si většina Čechů myslí, že se Německo dosud dostatečně nevypořádalo se svou nacistickou minulostí. Většina z nás je plná předsudků vůči nevinným generacím demokratického Německa, které se svou každodenní prací s minulostí vypořádávají. Díváme-li se nezkresleně na aktuální dění, vidíme, že Německo je největší hybnou silou evropského hospodářství. Vrcholní představitelé SRN jezdí na oficiální návštěvy do České republiky, aby uctili památku obětí nacistických zločinů. A nám to nestačí. Mnoho Čechů se svým uvažováním dostává zpátky do černých kapitol světové historie a svou nenávistí k národu a etnickým skupinám se tito lidé přibližují nacistické ideologii.

Při posledních volbách do Evropského parlamentu byl v západní Evropě zaznamenán výrazný nárůst extrémně pravicových stran, které jsou lidmi považovány za strany naděje a nového startu. Lze se něčemu takovému divit? Jak by asi dopadly volby, kdyby se naši občané při výběru svých zástupců řídili postojem kandidátů k etnickým a náboženským menšinám? Proč jsme stále lhostejní k názorům, které jsou v rozporu se základními hodnotami lidské existence? Nemusi to být pouze řečnická otázka a můžeme si jednoduše odpo-

vědět. V téměř každé naší domácnosti, rodině, ulici či obci je někdo, kdo se vymezuje proti romskému obyvatelstvu, homosexuálům, muslimům, Židům, Němcům či jiným skupinám a národům. Těmito lidmi jsme neustále obklopeni a považujeme za naprosto normální, když slyšíme nadávky na stranu výše jmenovaných skupin.

Téměř sedmdesát let od skončení druhé světové války si neustále připomínáme špatnost těch, kteří tyto spoluobčany vyvražďovali. A zároveň jsme každý den svědky tolerovaných útoků na stejné skupiny lidí, které tolik litujeme při pohledu do minulosti. Většina lidí to přehlíží či zlehčuje - problematika holocaustu je mnohdy zobrazována pouze jako vyhlazování Židů. Proč se bráníme širšímu rozboru? Protože my sami jsme zaujatí proti lidem, kteří za to, jací byli, umírali v nacistických koncentračních táborech. Pojďme to změnit. Přestaňme třídit černé a bílé, muslimy, židy, křesťany, homosexuály a heterosexuály, muže a ženy, zdravé a nemocné. Jsme všichni jen kapitolou v historii planety Země. A za krátký časový úsek, během kterého se člověk pohybuje na Zemi, jsme se naučili nenávidět a zabíjet. A stále nenávidíme... Nepřemýšlíme. Nevyužíváme dar rozumu tak, jak by využit být mohl - k rozvíjení harmonie, lásky a tolerance mezi všemi, kteří na Zemi žijí.

Dokud si sami v sobě nesrovnáme, jací lidé chceme být, jak bychom se měli chovat ke každému člověku, k jakým hodnotám a zásadám chceme vychovávat naše děti, připomínání si historie nám k ničemu nepomůže.

Budeme nadále pasivně přijímat informace o temné minulosti, nebo začneme přemýšlet o současném světě, o tolerované nenávisti a diskriminaci, a tím změním tento svět v místo, které je skutečným domovem všech lidí? Každý další den je pro miliony lidí na světě utrpením, dalším dnem, kdy budou nenáviděni a diskriminováni. A námi zvolení zástupci nám k lepšímu světu nepomohou. K tomu si můžeme pomoci jen my sami. Žít s čistým svědomím a pěstovat lásku ke svému okolí se vyplatí. Svět, ve kterém nyní žijeme, je přes všechny krásné moderní vymoženosti a technologie plný nenávisti a zlomyslnosti. Jedině člověk je nadějí. Myslíci člověk. Člověk, který není otrokem a chce naplnit život svůj i život ostatních vznešenými cíli, kterých budou moci dosáhnout všichni bez rozdílu.

Lukáš Jadrný

Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 17 let

PLOŠTINA

19. duben 1945

Jižní Valaško je svébytným národopisným a kulturním regionem s malebnou krajinou Beskyd, Bílých Karpat a Vizovických vrchů na východní hranici se Slovenskou republikou. Hornatá a lesnatá oblast byla poseta osadami a samotami, které tvořily dřevěné usedlosti a roubenky.

Tisíce zdejších obyvatel se během druhé světové války postavily nacistickému režimu a stovky jich zahynuly v samém závěru válečného konfliktu. Po potlačení Slovenského národního povstání na podzim 1944 začal s ostrými protipartyzánskými akcemi také nacistický aparát v Protektorátu Čechy a Morava. Geografické podmínky východní Moravy umožňovaly aktivní odpor vůči okupantům, proto sem byly směřovány paravýsadky vycvičených partyzánů ze Sovětského svazu. Bez dobrovolné ale i vynucené pomoci místních pasekářů by jednotky záškodníků vůbec nemohly existovat. Kolem Ploštiny a Prlova se soustředily jednotky 1. československé partyzánské brigády Jana Žižky, později pod vedením majora Dajana Bajanoviče Murzina, které se do oblasti Beskyd a Vizovických vrchů přesunuly v listopadu 1944. Počet partyzánů rozptýlených v oblasti východní Moravy byl odhadován až na 1300 mužů. První skupina partyzánů dorazila na paseky zvané Ryliska, jen nedaleko Ploštiny.

■ Partyzáni (PSP)

■ Zbytky domů a trosky po vypálení (MMVK)

■ *Velitel partyzánů*
Saša Kotlarov
(MMVK)

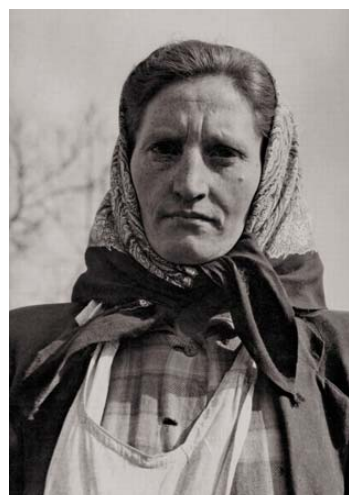
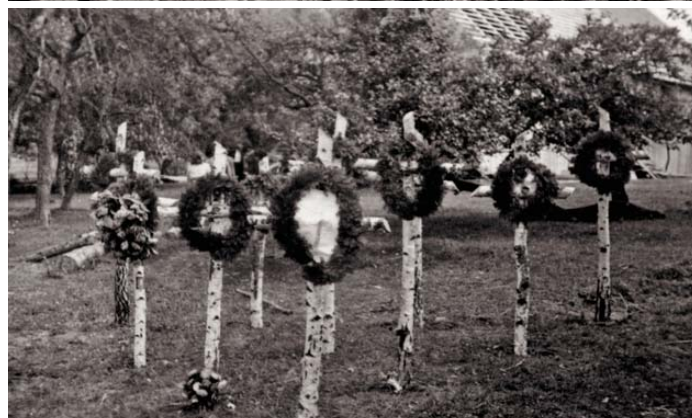
Po celé východní Moravě vznikly služebny německé policie, bezpečnostní služby a přepadových jednotek wehrmachtu, které hledaly partyzány a jejich pomocníky. Komando 31 pro zvláštní úkoly (skládalo se z pěti jednotek a velelu Hans Schrader) působilo v oblasti Vsetína, Zlína

a Valašského Meziříčí od prosince 1944 až do 4. května 1945, kdy bylo zajato Sověty u Havlíčkova Brodu. Jednotka měla východní stanoviště ve Vizovicích a velel jí Erich Wienecke, nositel zlatého odznaku NSDAP a zapálený nacist, kterému výrazně pomáhal Michal Michalský. Ke skupině patřila rota maďarských dobrovolníků a při větších akcích byla nasazena rota ochranné policie. Oddíly měly za úkol zajistit bezpečný tyl ustupujícímu wehrmachtu, pročesávaly volnou krajinu a lesy, pátraly ve vesnicích a rabovaly v domech vesničanů. Jejich snaha dostihnout partyzány většinou končila neúspěchem, ale také smrtí nevinných obětí.

V oblasti Vizovic a Zlína působila sedmdesátičlenná jednotka zvaná „Josef“, která vznikla na podzim 1944 na Slovensku. Tato jednotka spadala pod Stíhací svazy SS (Jihovýchod), kte-

rým velel Otto Skorzeny. Jejím posláním bylo partyzánskou formou boje likvidovat účastníky protifašistického odboje a vycvičit sudetské a slovenské Němce, Rakušany ale i Slováky k provádění sabotáží a teroristických akcí za frontovou linií. Velení této výcvikové jednotky převzal zkušený dr. Walter Pawlofski a členy štábu byli ing. Kurt Werner Tutter a Felix Sonnberger. Všichni tři řídili vyhlazovací akce proti partyzánům a civilistům v oblasti Turčanských Teplic. V prosinci 1944 zavraždili v obci Šípkov dvacet tři lidí, v únoru 1944 v obci Becúrovo sedm lidí, v březnu v obci Zlatníky devět lidí, na začátku dubna v obci Nimnica zabili nejméně pět lidí, než se v polovině dubna 1945 přemístili do Vizovic.

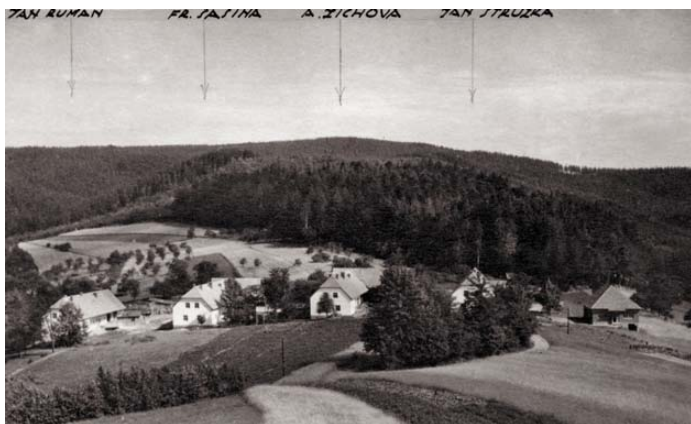
Na jaře 1945 pronikli do partyzánských skupin placení konfidenti gestapa – František Machů ze Zlámance a Oldřich Baťa ze Zlína (snad i několik slovenských členů jednotky „Josef“), kteří přinášeli gestapu ve Vizovicích a protipartyzánskému aparátu důležité informace o pohybu a počtu partyzánů. Prvními oběťmi násilných akcí se 3. dubna stala rodina mlynáře Jana Juříčka z Leskovce, která byla vyzrazena udavači a za pomoc partyzánům vyvražděna.

■ *Paní Rašková* (MMVK)

■ *Babička Rašková* (MMVK)

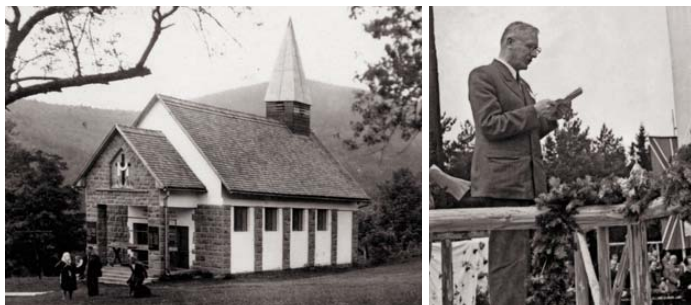
■ *Uctění památky u hrobů a hroby obětí* (MMVK)

■ Ploština po 2. světové válce (MMVK)

18. dubna telefonicky informovali oba čeští spolupracovníci komisaře gestapa Roberta Holzheuera o pohybu partyzánů a ještě téhož dne zběhli z hlídky, aby osobně udali své poznatky veliteli Stíhacího oddílu pro zvláštní úkoly č. 31 Otto Skorzenymu. Druhý den ráno vyrazila trestní výprava policejního komanda SS a speciální jednotky „Josef“ pod vedením Kurta Pawlovskeho a Wenera Tuttera společně s oběma udavači z Vizovic. Tři skupiny postupovaly v kruhu z obcí Tichov, Pozděchov a Vysoké Pole směrem k Ploštině. Cesta horským terénem netrvala déle než hodinu.

Skupina příslušníků gestapa, SS, ochranné policie a Hlinkových gard o síle dvou set mužů za sebou nechávala mrtvé. Ráno 19. dubna zastřelili zločinci Josefa Vařáka u Bratřejova, následovali mrtví v Újezdě a na Rylisce. Cestou brali nacisté náhodně zastavené rukojmí z okolních vesnic. Zprávy o příjezdu vojska a SS se rychle šířily po okolí. Partyzáni stihli z Ploštiny

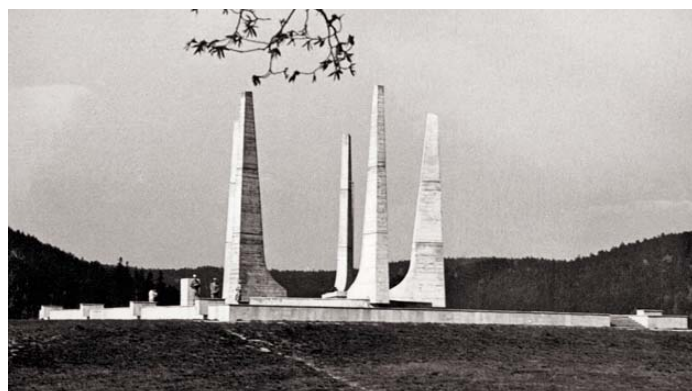
■ Kaple Panny Marie Bolestné a slavnostní shromáždění (MMVK)

uprchnout, ale místní civilisté zůstali ve vesnici v domnění, že budou v samém závěru války uchráněni. Oba udavači začali označovat domy a jednotlivé rodiny. Partyzáni však v osadě nebyli a uprchli do lesů.

Boženě Húšťové, roz. Raškové, bylo šestnáct let a na Ploštině žila s otcem, nevlastní matkou a starším bratrem Františkem. Otec ani sestra nebyli osudného dne v osadě, ale bratra chytily nacisté v lese a s dalšími muži zahynul v ohni. Nevlastní matka byla několik dnů po porodu chlapečka. Neušla ranám, ale i s dítětem mohla vesnici opustit. Neviňátko zemřelo na podchlazení jen pár stovek metrů od hořících chalup. Okamžiky hrůzy, kdy následující den hledala svého bratra v doutnajících ruinách, líčí návštěvníkům muzea NKP Ploština: „Věděla jsem, co měl na sobě. Jak byli ti spálení chlapi svázáni řetězem, tak v podpaždí se zachoval kus jeho košile. Jinak z něho nebylo poznat vůbec nic. Pak mě museli odvést. Ještě rok potom jsem z mých rukou cítila spáleninu.“

Do večera zemřelo v hořících staveních v Ploštině dvacet tři mužů a jedna žena, z toho patnáct osob žilo na Ploštině a na samotě Ryliska, pět jich pocházelo z Tichova, dva z Pozděchova a jeden z Lačnova. Další čtyři muži byli zavražděni v průběhu nacistické trestní výpravy mimo Ploštinu. Z hořícího stavení unikl těžce popálený Jan Machů, který se stal jediným přímým svědkem dění v osadě.

Bezprostředně po skončení války byla započata obnova pasekářské osady. V letech 1946 a 1947 byly postaveny zděné domy a pozůstalí vybudovali kostelík připomínající ploštinské utrpení i víru v šťastnější budoucnost. K třicátému výročí válečného zločinu byl na místě vybudován monumentální železobetonový památník, který byl o deset let později doplněn o nadživotní sochu partyzána. Renovace památníku a především přesunutí skulptury do expozice muzea v jednom z ploštinských domů vyvolaly v roce 2008 ostrou debatu nad obrazem protinacistického partyzánského odboje v českém historickém myšlení.

■ Zdaleka viditelný je památník z roku 1975 (MMVK)

A CO NA TO DĚTI?

Ploština

Jakub Jatel

ZŠ Drnovice, 11 let

*Kdysi dávno Němci s auty,
udělali na Ploštině velké drahoty.
Zabili lidi, vypálili domy,
když stříleli, byli to hromy.
Hromy a blesky už se blíží,
Hitler k Ploštině shlíží.
Za pár minut bude z Ploštiny rovina,
bude to dokonce necelá hodina.
Hitler slaví zničení Ploštiny,
slaví dlouhé moc dlouhé hodiny.
Rok 1945 je zapsaný v památkách,
je také v srdcích veškerých rodinách.*

„Memento“

Kristýna Hojdrová, ZŠ Nový Malín, 14 let

PLOŠTINA

*Ploština byla pasekářská osada medalek
Valašských Klobouk na Moravě, kterou 19. dubna
1945 nacisté vypálili a její obyvatele za podporu
partyzánů zabili.*

„Život“

Gabriela Krobotová, ZŠ Nový Malín, 12 let

Ploština

Obyvatelé Ploštiny prožívali v období 2. světové války těžké chvíle. Ale nebyli to pouze obyvatelé Ploštiny, ale také okolních vesnic. Například můj praděda Karel Hlavica se svou rodinou.

Můj praděda Karel Hlavica (narodil se 6. června 1907 a zemřel 23. června 1990) bydlel se svou rodinou ve Vysokém Poli č. 23. Během války nastávaly velké problémy. Partyzáni přebývající na Ploštině museli shánět jídlo. Na Ploštině tolik zásob nebylo, a tak se museli potají dostat do okolních vesnic. Dostali se právě do obchodu mého pradědy. Další problém byl, že partyzáni neměli žádné peníze, a tak brali a na nic se neptali. Tento problém ještě nebyl úplně hlavní, pravděpodobně se ve vesnici objevil tzv. „práskač“.

Obyvatelé Vysokého Pole poznali problémy, které nastávaly. Zvláště Alois Novák, tajemník obce. Alois se po projetí mnoha vozů SS rozhodl přestěhovat do domu č. 23, jako další obyvatelé obce (počet se přesně neví, ale bylo jich více než pět).

Do domu č. 23 vtrhl člen gestapa. Praděda podle znaku SS rozpoznal, že se něco děje. Začal na pradědu mířit zbraní. Křičel na něj, ať mu ukáže dům, protože se dozvěděl o tom, jak zásoboval partyzány. Praděda se samozřejmě bránil a říkal, že v domě je pouze jeho rodina. Ale nacisti neodešel a stále křičel, že pokud se ještě něco dozví, tak celá

rodina Hlavicova bude viset na lípě, která byla u jejich domu. Praděda už nevěděl, co má dělat, a tak vzal láhev slivovice, kterou prodával a nacisti si ji vzal a v klidu odešel. Podobný příběh se udál i v Loučce, která měla být vypálená, ale všechno zachránila pálenka. Po této události se chtěli Hlavicovi přestěhovat do nedalekého Slavičína, ale nakonec to neudělali.

Nastalo datum 19. dubna 1945, válka se chýlí ke konci, ale o tom ještě nikdo neví. Den pro obyvatele okolí Ploštiny začíná jako každý jiný. Hlavicovi se vydávají na pole. Nacisté se vydali na Ploštinu všechny lidi, které potkají, vezmou s sebou a společně jedou na Ploštinu. Hlavicovi se zachrání jen náhodou. Nacisté projíždí o jedno pole dál, než na kterém byla rodina Hlaviců.

Nacisté se dostali na Ploštinu a začal krvavý masakr. Všechny, které potkali na polích, upalují v domech spolu s ostatními. Ti, kteří se snažili vyskočit oknem, neměli žádnou šanci (všichni byli postříleni, přežil pouze jeden, který vyskočil a nikdo ho netrefil a ukryl se v bramborách, ale to už je jiný příběh).

A to už je konec mého smutného příběhu. Ještě bych chtěl dodat, že po válce přijel za pradědečkem ruský generál a předával mu ocenění (toto ocenění se bohužel nedochovalo, ale bylo za pomoc partyzánskému odboji).

*Jakub Fojtů
ZŠ Újezd, 13 let*

Káva z obchodu Hlaviců
„Kdo od Hlaviců žitnou kávu pije, ten se smrti nedožije“

Dům č. 23. Na čele domu je napsáno
„Hlavica obchod zbožím smíšeným“

„Bez názvu“

Daniel Hlavička, ZŠ Drnovice, 11 let

Slova hrůzy – Ploština

Slova pana Jana Machů, který tragédii na Ploštině přežil:

„Ten osudný den jsme šli pást dobytek na pastvu pod osadu Ploština. Cestou tam jsme potkali německá vojenská auta. Pásli jsme krávy a poté jsme viděli kouř a slyšeli jsme křik. Šel jsem se podívat, co se děje a když jsem přišel, uviděl jsem dům v plamenech, u kterého stáli němečtí vojáci. Než jsem se stihl otočit, už mě vojáci zajali a na hlavu mi nasadili pytel od brambor.

Dovedli mě na místo, kde bylo mnoho lidí a tam mi pytel strhli. Všechny lidi stavěli po jednom před dveře a stříleli po nich. Poté i mě postavili do dveří a uslyšel jsem nabíjení pistole. Rychle jsem skočil do hořícího domu a poté jsem slyšel jen vojáky, jak na sebe křičí. Nic z toho jsem jim nerozuměl a pak vedle mě dopadl ruční granát. Chytil jsem ho a zahodil o kus dál. Poté jsem slyšel jen výbuch.

Musel jsem asi omdlít, protože jsem se vzbudil a myslel jsem si, že krvácím. Po chvíli jsem si všiml, že to není moje krev, ale že na mně leží jeden člověk. Otočil jsem ho tváří k sobě a viděl jsem, že je to můj kamarád. Snažil jsem se mu pomoci, ale už marně. Vstal jsem a šel jsem dál. Všude kolem mě bylo

mnoho těl. Bylo mi horko, a tak jsem hledal nějaký ukryt před ohněm. Našel jsem jen kopy brambor, do které jsem si zalezl a chvíli jsem tam počkal. Až začaly být žhavé i brambory, tak jsem vylezl a hledal nějaký úkryt.

Všechno padalo a já jsem si vzpomněl, že ve sklepě toho baráku je okno. Vešel jsem do sklepa, kam se oheň naštěstí nedostal. Našel jsem okno, kterým jsem vylezl. Vedle baráku byla močůvka, do které jsem skočil. Když se vojáci nedívali, vyskočil jsem a utíkal jsem směrem do lesa, ale to už si mě vojáci všimli a pustili na mne psy. Já se schoval za houští, kde mně psi naštěstí nenašli. Dodnes nevím proč, ale myslím si, že to bylo kvůli močůvce. Poté jsem utíkal přes hory domů do Vysokého Pole a střetl se se svou rodinou, které jsem všechno řekl.“

Petr Běloň

ZŠ Újezd, 12 let

Ploština – obec v níž jsem žila

Jsem stará, ale vzpomínky ve mně jsou stále mladé. Nyní Vám povím svůj příběh. Píše se rok 1945 a je krásné, ale i osudové ráno. Podívala jsem se z okna a spatřila jsem to, co jsem ještě nikdy neviděla....

... lidé běží, řvou, povykují, ale proč? To nevím. Maminka přiběhla do mého pokoje a začala volat: „Honem vstaň dcero moje, přijeli sem Němci a zatkli tatínka!“. Když jsem to uslyšela, málem jsem omdlela. Matka ale řekla, že se nesmíme vzdát. Podívala jsem se podruhé z okna a najednou to spatřím...

... Němečtí vojáci jdou v řadě za sebou a drží zajatce. „Tam je tatínek, tam je tatínek“, zvolala jsem a zároveň jsem se rozbřečela a maminka se mnou. Asi o pět minut později uslyšíme silný a hlasitý výstřel! Po tomto výstřelu se matka i já rozbřečíme ještě víc.

Matka se modlí k Bohu a já sleduji z okna. Jsme vyděšené k smrti. Najednou uslyšíme silné zabouchání na dveře. Vstoupí jeden voják. Matka mě rychle kopne pod postel, abych nebyla vidět. Vojáci odvádějí matku a zavírají dveře. Jsem doma sama, opuštěna, zapomenuta...

...najednou se probudím a zjistím, že jsem usnula. Je ráno 20. dubna 1945 a když se podívám ven, tak spatřím ohořelé zbytky domů, ale nevidím ani jednoho vojáka. „Snad už odešli“, říkám si v duchu. Ano, už jsou pryč! Utíkala jsem do Drnovic, kde bydlela moje babička. U ní jsem bydlela a později jak umřela, tak jsem její dům zdědila.

Toto byl můj příběh z dětství. Nerada na něj vzpomínám, protože mi tam umřeli rodiče. Doufám, že už se takové války nedožijí!

Marie Kořenková
ZŠ Drnovice, 11 let

„Bez názvu“

Lukáš Trčka, ZŠ Újezd, 14 let

„Bez názvu“

Tereza Šustková, ZŠ Újezd, 14 let

„Bez názvu“

Jolana Častulíková, ZŠ Drnovice, 11 let

Vypálení Ploštiny

Moje prababička se narodila na Ploštině a prožila tam celou 2. světovou válku a ještě několik let po ní. V té době měla třináct let. Ptal jsem se jí, jak je možné, že ten hrůzný den přežila. Ač moc nerada a se slzami v očích začala vyprávět: „Když jim na Ploštinu přišlo varování z Lačnova, že mají přijít fašisti, začali všichni na pasekách schovávat po partyzánech (nějaké usvědčující důkazy). Prababiččina rodina se vracela z práce na poli, když přicházeli fašisté ze tří stran – z Vysokého Pole, Tichova a Pozděchova. Obklíčili celou Ploštinu.“

Rodiče prababičku a její sourozence poslali do Tichova ke svým příbuzným. Několikrát procházeli kolem fašistů, kteří po

nich německy něco řvali, ale děti jim nerozuměly, tak šly dál. Vojáci se soustředili na dospělé a dětem se podařilo proklouznout. Několika dospělým obyvatelům Ploštiny se také podařilo opustit Ploštinu ještě před vypálením. Prababiččini rodiče stihli uniknout také.

Těm, kterým se to nepodařilo, ti byli přinuceni nastoupit před něčí dům, kolem kterého byli nastoupeni vojáci s puškami a museli po jednom skákat oknem dovnitř a po každém z nich stříleli. Potom do domu hodili zápalný granát a nechali dům s nimi shořet. Pana J. Machů netrefili. Ten se snažil přežít schovaný v bramborách, poté i v hnoji a za hustého kouře se odplížil do lesa.

Prababička i její sourozenci se šťastně shledali s rodiči až po několika dnech, protože se báli, tak nešli do Tichova, ale na doporučení lidí, co potkali, šli směrem na Vysoké Pole, kde se schovali v sušičce.“

Nacisti věděli, že již prohrávají, tak si museli dokázat svou nadřazenost nad ostatními lidskými rasami. A tak začali z posledních sil kopat kolem sebe.

Václav Hlavička
ZŠ Újezd, 12 let

Ploština

Psal se devatenáctý duben 1945 a v pasekářské osadě Ploština na jednom z Valašských kopců se lidé pustili do jarních prací, protože ale zásobovali partyzány, čekal je děsivý osud, smrt a vypálení domů.

V osadě Ploština nacisté z jednotky SS na základě udání zrádců Machů a Bati, konfidentů gestapa z nedaleké obce, mučili, zastřelili, nebo upálili dvacet čtyři lidí, většina obětí pocházela z Drnovic.

Na konci války se stalo to, že německé trestné komando, které sídlilo v té době ve Vizovicích, vyšlo směrem na Ploštinu a plánovala se odvetná akce za to, že na Ploštině zdejší lidé pomáhali partyzánskému hnutí.

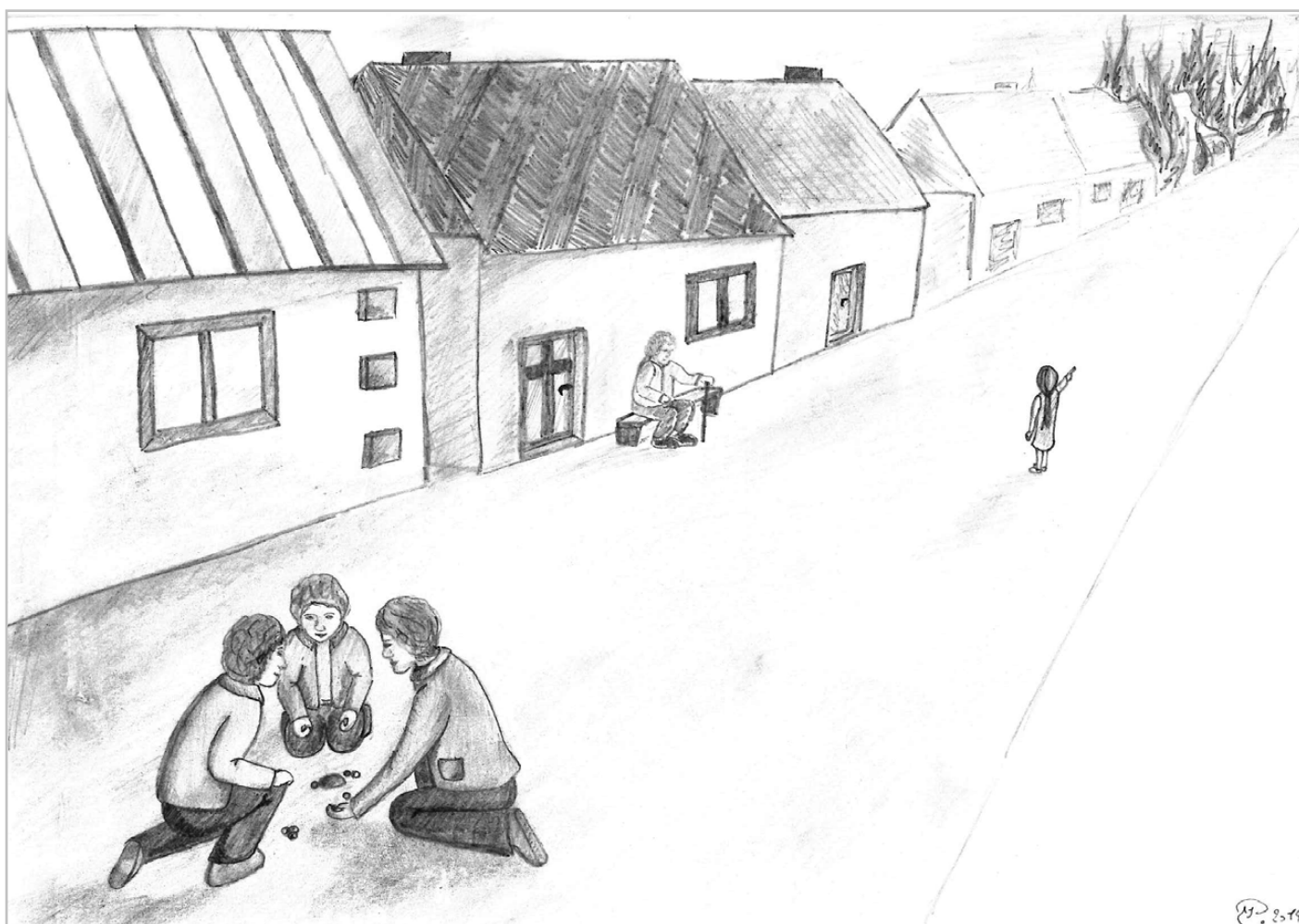
Jedním z pamětníků události na Ploštině je také Božena Hůšťová: „Moje nevlastní matka byla po porodu dvanáct dní a sebrali jí chlapečka a ji vyšet-

řovali, mlátili ju tam za chalupu, no a nás vehnali do baráku jak to hořelo, a že abychom si šli něco zachránit a zpátky nás nechťeli pustit z toho baráku.“ Šestnáctiletá Božena se svojí kamarádkou, která se jenom přišla podívat na miminko, začaly zběsile křičet, a tak je nacisté po chvílce pustili, dívky předtím než utekly, musely slíbit, že přijdou na základnu do Vizovic a dovedou nacisty k partyzánům. Muže na Ploštině čekal horší osud, paní Hůšťová tehdy Rašková přišla o svého strýce Jana i bratra Františka.

Božena: „Jeden pán sa tady zachránil (otec osmi dětí), takže ten pověděl jak s ním, co s nima dělali na Ploštině a byli mezi nima úplně nevinní lidé, kteří byli na poli anebo v horách pracovali a byli dovlčeni sem na Ploštinu a bez rozdílu bez vyšetřování i kdo jsou nebo co jsou byli upálení.“

Daniel Karásek

ZŠ Valašská Polanka, 13 let

„V Ploštině“

Markéta Prokešová, Gymnázium Šumperk, 12 let

„Bez názvu“

Nela Sporková, ZŠ Vysoké Pole, 9 let

Je tomu již sedm desítek let, co svět postihla velká katastrofa – 2. světová válka. Výjimkou tehdy bohužel nebyla ani naše vlast. Proto myslím, že bychom si měli alespoň připomenout, co se tehdy událo, aby si každý mohl udělat svoji vlastní představu. Dnešní generace válku nezažila, ale každý máme příbuzné, které to postihlo. Jedním ze způsobů vyvraždění nevinných lidí bylo vypalování obcí. U nás byly tímto zasaženy nejen Lidice, Ležáky, Javoříčko, ale také třeba Ploština, o které bych se chtěla zmínit o něco více, neboť jsem toto místo navštívila a vytvořila si k němu určitý citový vztah. Ploština byla pasekářskou osadou nedaleko Valašských Klobouk. K vypálení došlo 19. dubna 1945 a to z důvodu podpory partyzánů zdejšími obyvateli. Akce byla vedena zvláštní jednotkou SS „Josef“. Dvacet čtyři osob bylo upáleno, tři lidé popraveni a jedna osoba umučena při výslechu. Mezi přeživšími je dnes již 85 letá paní Božena Húšťová, se kterou jsem měla tu čest se setkat osobně a vyslechnout si její vlastní příběh. Musím však říci, že to bylo emotivně opravdu velice silné. Ráda bych tedy citovala alespoň úryvek z jejího vyprávění: „Moje nevlastní matka byla osm dní po porodu. Viděla

jsem ji vlečenou, celá byla od krve. Malého chlapečka jsem neviděla. Tak jsem vletěla do baráku a tam už ho jeden muž v civilu nesl. Tak jsem ho chtěla poprosit, aby mi ho dal. V tu ránu jsem ležela na zemi.“ Toto je jeden z mnoha takových příběhů. Po válce bylo na tomto místě pro pozůstalé postaveno několik domů, ale každodenní život se sem již nevrátil. Dominantou je nyní zdejší památník, vybudovaný roku 1975 na malém návrší nad osadou na památku místním obětem. Kromě památníku je zde také kaple, nesoucí jména zavražděných pasekářů. Některé obce byly i po vypálení později znovu obnoveny a v dnešní době tu lidé opět žijí veselý a spokojený život. I přesto však bude navždy tato událost vryta do srdcí lidí, kteří přežili.

Lenka Mátychová
Vikýřovice, 16 let

K mým prvním dojmům po příjezdu do Lačnova patřilo překvapení. Bylo tam velmi krásně, ani malý náznak toho, že se jen kousek odtud, v Ploštině, odehrála kdysi velká tragédie. Vyprávění pamětníků nám ji přiblížilo. Moje pocity se mísily dohromady – údiv, strach, soucit a lítost nad přeživšími. Ještě emotivněji na mě zapůsobily fotografie v muzeu. Patřily přeci lidem, kteří tu kdysi měli domov, žili si zde svůj šťastný život a nikomu neublížovali. Přesto museli ze světa odejít předčasně, násilím, za událostí, které v civilizované společnosti nemají mít už dávno žádné místo. Fotografie v muzeu dávaly všemu, o čem jsem na přednášce slyšela, osobní rozměr. Měla jsem pocit, že znám tu stařenku, která se na mě dívá, pocítila jsem důvěrnou blízkost malé dívky s velkýma očima, stejně důvěrně na mě působil i pohled muže, který mi připomínal mého tatínka. A najednou jsem si uvědomila, že by to mohl být klidně on, stejně

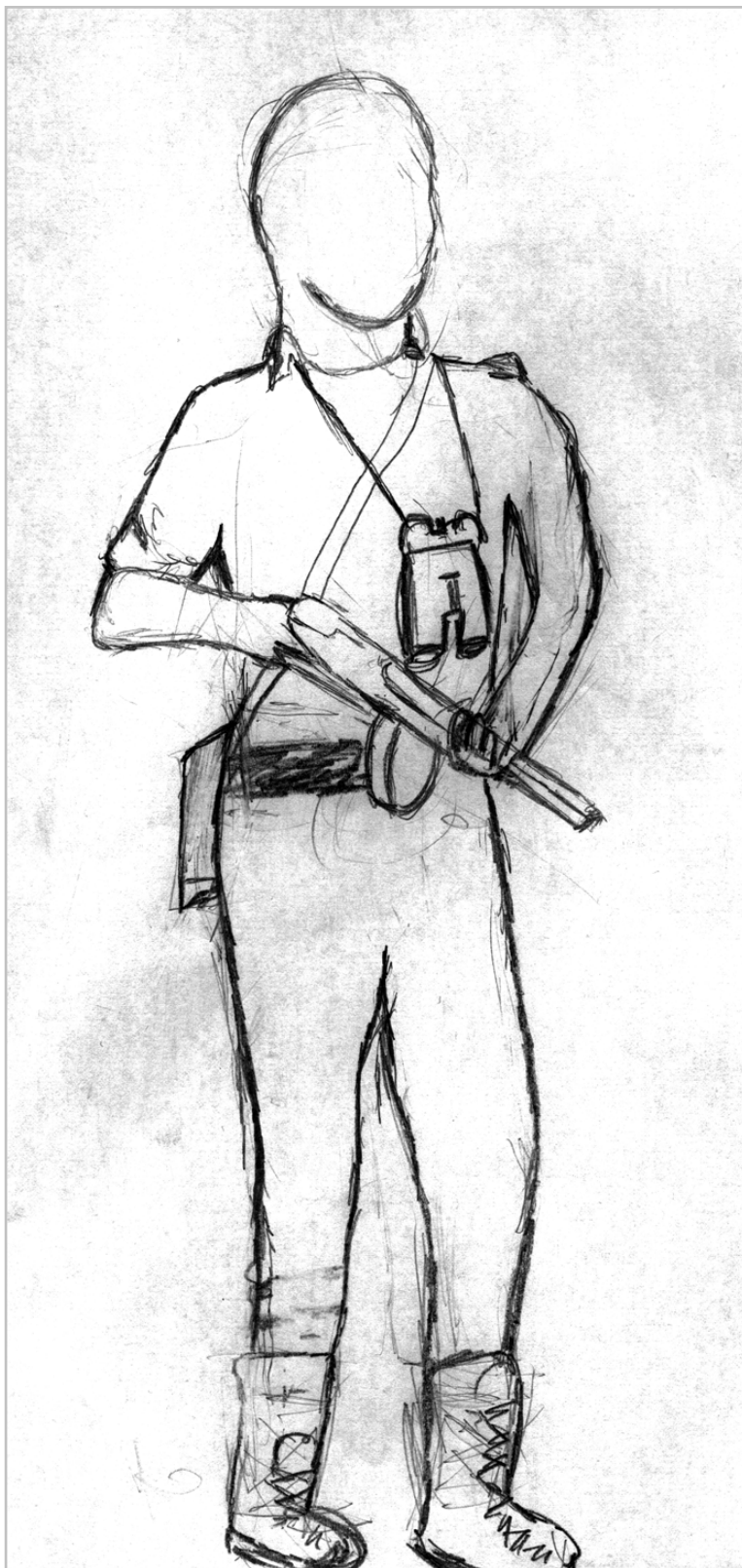
tak by tou dívenkou mohla být moje sestra, kdybychom byli na světě o několik desítek let dříve. S ještě větší hrůzou jsem pomyslela na to, že podobné tragédie nejsou jen záležitostmi minulosti. V různých částech světa se i dnes bojuje, páchají se zvěrstva na lidech a v té chvíli jsem se zastýděla sama před sebou. Čtu o tom v novinách, vídám záběry v televizi, ale až dosud jsem to vždy brala pouze jako informaci. Zdálo se mi, že je to odněkud z jiného světa a mě se to netýká. Až tato výstava, tato exkurze, vzpomínky konkrétních lidí mi ukázaly, že zlo se může dotknout i nás. Ale pokud budeme připraveni, pokud si z minulosti vezmeme ponaučení, dokážeme se mu postavit. Chci věřit v to, že v lidech převládá dobro, zdravý rozum a že budeme už jednou názvu našeho druhu „homo“ hodni.

Markéta Prokešová
Rapotín, 16 let

„Bez názvu“

Anna Mozgová, ZŠ Drnovice, 11 let

„Bez názvu“

Hanka Pindáková, ZŠ Újezd, 12 let

Život na Ploštině

Je rok 1945. Na Ploštině vládne mír a klid. 19. dubna 1945 Němci napadnou Ploštinu. Poslechněte jak se to událo.

Začíná 19. duben. Lidé šli pracovat a děti si šly hrát před domy, ale jeden partyzán uslyšel že Němci chtějí vypálit Ploštinu. Ale on jim to neřekl a to byla největší chyba. Za chvíli uslyšeli jet auta a šli se podívat co se děje. Zdály uviděli Němce. Tak rychle utíkali do vesnice říct co se děje. Ale Němci už byli ve vesnici. Matky s dětmi se schovaly domů, ale jeden Němec jim řekl raději ať utečou, protože ten dům chtějí zapálit. Tak tedy utekli. Němci nahnali lidi do domů a zapálili je. Jeden člověk se zachránil jmenoval se František Machů. V ohni našlo smrt dvacet čtyři osob. Na druhý den se uskutečnil pohřeb. Přišlo mnoho lidí. Za rok se postavily nové domy ale na Ploštinu se už život nevrátil.

Karolína Drgová
ZŠ Drnovice, 11 let

Přijíždíme do malé vesnice Ploštiny, v níž dříve žilo okolo padesáti občanů. Rozkládá se mezi kopci, na jednom z nich se tyčí Národní kulturní památník, skládající se ze čtyř sloupů. Z dálky to vypadá jako klidné místo, ale jakmile přicházíme blíž, nasajeme atmosféru dávné tragédie. Na co asi mohli myslet lidé, kteří se dívali na své hořící domy, jaké byly poslední myšlenky těch, kteří se loučili se životem? A jak se se ztrátou svých nejbližších vyrovnávali přeživší? Přicházíme do muzea. Tam na nás čeká příjemná, starší paní, na pohled klidná a vyrovnaná. Když však začala vyprávět svůj příběh, objevil se v jejich očích smutek. Tragická ztráta jejího bratra za dubnových událostí roku 1945 ji zajisté provází celým životem. I já cítím smutek a lítost nad všemi, kteří se mírových dnů už nedočkali – nad rodiči, kteří nestihli vychovat své děti, vidět je vyrůstat, radovat se z jejich úspěchů, nad dětmi, které navzdory zůstaly ochuzeny o rodičovskou lásku. Účast v projektu mi pomohla vidět svět i z jiné stránky, nejen z té krásné, kterou dosud naše mladá generace poznává. Dovedla mě k zamyšlení, že to, co si nyní užíváme, není samozřejmostí. Pochopila jsem, že k tomu, aby to tak zůstalo, musíme přispět všichni.

Šárka Povýšilová
Dolní Studénky, 16 let

„Bez názvu“

David Fojtů, ZŠ Drnovice, 11 let

Když procházím dějiny lidstva, přesně řečeno podívám se zpětně na léta minulá v mé rodné zemi, jsem ráda a vážím si toho, že dnes mohu žít v míru a ve svobodném státě.

Proto na mě při mé nedávné dějepisné exkurzi silně zapůsobilo vyprávění pamětníků, vzpomínajících na tragické události v pasekářské obci Ploština, které se odehrály téměř před sedmdesáti lety.

Osadu Ploština, na pohled nevýznamné místo s několika domy, posazené v klínu Vizovických vrchů, připomíná dnes již památník obětem válečných událostí.

Za okupace byla Ploština pro Němce místem podpory Murzinyovy partyzánské brigády. Nebyla však jedinou osadou podporující partyzány. Avšak osud si ji vybral jako jednu z několika určených k zániku.

Onoho 19. dubna 1945 nebylo obtížné pro oddíl SS z Vizovic, doplněný o speciální jednotku Josef, se psy překvapit a obklíčit vesnici.

Snad by ztráty na životech a škody na majetku nebyly tak velké, kdyby vykonavatelům zla nepomohli místní agenti ge-

stapa František Machů a Oldřich Baťa, kteří předtím žili s partyzány a mohli najisto usvědčit spolupracující obyvatele vesnice.

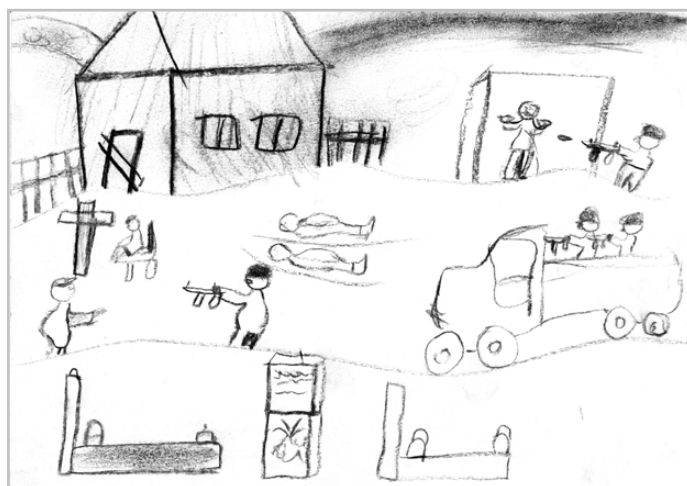
Co může asi prožívat voják, mstící se na nevinných lidech? Je to snad pocit nadřazenosti jednoho národa nad druhým nebo probuzené nízké pudy? I samotný člen gestapa, účastník protipartyzánské akce, který přijel ze Zlína, plně neschvaloval drastický zásah komanda jednotky SS proti civilním obyvatelům vesnice.

Kde se berou v lidech tyto záporné vlastnosti? Proč nevy-mizely během vývoje civilizace? Věřím, že je na světě stále víc lidí, kteří chtějí proti zlu bojovat, ale najdou se tací, kteří půjdou opačným směrem.

Jak nám řekl jeden z průvodců dějepisné exkurze: „Kdo se nepoučil z tragických událostí z minulosti, je nucen je prožít znovu.“

Jana Kratochvílová
Vikýřovice, 16 let

Schießen nicht! Bitte! Prosím, nestří-! – poslední slova mladého chlapce, která slyším těsně předtím, než můj prst zmáčkne spoušť pistole mířící přímo na něj. Najednou se probouzím a přerývavě oddechuji. Sen již zmizel, ale ty zelené oči, ten jejich upřený prosebný pohled stále zůstává, stejně jako ozvěna výkřiku, mísícího se s výstřelem. Výstřelem, který navždy zavřel ty oči i křičící ústa, stejně jako zhasil život mladíka, prosícího o milost. Bylo mu maximálně devatenáct. Dnes by již klidně mohl mít svoji rodinu, ženu, děti, mohl mít práci a celou budoucnost ještě před sebou. Stačilo by jen, aby se naše cesty nikdy nezkřížily. Nebo alespoň ne 19. dubna 1945. Celé to začalo počátkem druhé poloviny dubna, kdy již snad každému muselo být jasné, jak válka dříve či později skončí. Jen zlovlná nacistická ideologie nedovolovala připustit si myšlenku, že by snad vyvolená árijská rasa mohla prohrát svůj boj za ovládnutí světa a nadřazenost nad všemi ostatními. Co dohánělo Němce k tomu, že nedokázali přijmout nevyhnutelné a ještě několik týdnů před koncem války vraždili nemilosrdně desítky lidí? Že vraždili muže, ženy, ale i děti? A proč jsem se součástí tohoto všeho měl stát i já? Už pár dnů před oním osudným datem bylo ve Vizovicích zřejmé, že se děje něco neobvyklého. Kromě řadových jednotek německé a maďarské armády se sem začínají sjíždět i elitnější skupiny ozbrojenců. V komnatách zdejšího zámku se usazuje oddíl SS, později známý jako jagdkomando Skorzeny. Další zhruba třísetčlenná speciální jednotka Josef, doplněná o asi dvacet pět účastníků kurzu z řad slovenské s nacisty spolupracující Hlinkovy mládeže, mezi které patřím i já, se ubytovává v místní škole. Rozkaz, který nám byl přečten 18. dubna večer, popisuje, že pomocí agentů gestapa, nasazených přímo mezi partyzány, byla zjištěna jejich činnost v blízké pasekářské osadě Ploština. Naším úkolem je přidat se k jednotkám SS a spolu s nimi další den uspořádat trestnou výpravu k potlačení partyzánů a potrestání všech jejich pomahačů. Naši velitelé nám přitom kladou na srdce, abychom ukázali, co jsme se naučili a nemilosrdně zničili naše nepřátele. Chce se mi plakat když si vzpomenu, jak jsem pln ideálů odcházel té noci naplněn zvláštním očekáváním a nedočkavostí na zítřejší akci. A konečně to přišlo. Ráno 19. dubna 1945. Pomalu jsem napětím

„Bez názvu“

Mana Daniel, ZŠ Drnovice, 11 let

nemohl ani spát. Seřadili jsme se na nádvoří, znovu nám bylo zopakováno, jak je důležité postupovat neúprosně a potřit jakýkoli náznak odporu. Rozdělili nás do dvou skupin a křížová výprava ve jménu Hitlerova hákového kříže mohla začít. Celkem nás proti Ploštině táhlo možná i pár set ozbrojených mužů. Postupovali jsme na ni ve dvou samostatných skupinách. Jedna ze severu a druhá z jihu. Sevřeli jsme ji tak do kleští, ze kterých prakticky nebylo úniku. Měli jsme za úkol brát s sebou i všechny, koho potkáme po cestě. Pokud by nás neposlechli, měli jsme je zastřelit. Ještě předtím, než jsme se vůbec dostali na místo, bylo takto zabito několik lidí. Ze začátku panovala mezi námi mladými poměrně veselá nálada. Vtipkovali jsme a někteří dokonce i uzavírali sázky, kolik partyzánů se proti nám postaví. Po chvíli nám ale začalo docházet, že teď už nebudeme střílet do terčů, ale do živých lidí a pokud nebudeme mít štěstí, oni možná zastřelí nás. Veškeré napětí a očekávání, která mi v noci nedávala, spát, byly rázem tytam a já poprvé pocítil dosud nepoznaný strach – strach o holý život. Byl to jen okamžik, ale i díky němu jsem se na sebe rozzlobil a umínil si o to zarputileji, že všem ukáži, že bát o svůj život by se měli hlavně ti, kdo se mi dnes postaví do cesty. Zvolna utíchal veškerý hovor a všichni se začínali soustředit na nadcházející bitvu. To, že budeme bojovat s několikánásobnou přesilou proti neozbrojeným vesničanům, ještě nikdo nevěděl. Celého zátahu se zúčastnili i samotní zrádci partyzánů. Jejich úkolem bylo přímo na místě identifikovat stavení a rodiny, které záškodníkům jakkoli pomáhaly. Tak se pak také stalo. Když jsme dorazili do Ploštiny, začali se Němci rozdělovat do malých skupin a prohledávat dum od domu. Nejdříve nejspíš opravdu hledali schované partyzány,

ale když postupně pochopili, že pravděpodobně všichni utekli, začali pátrat po cenných věcech, které si pak kradli pro sebe. K místním rodinám se přitom chovali velmi krutě a surově. Některé nutili, aby se vysvlékli do spodního prádla, bili je až do krve a nakonec je nutili, aby stáli v pozoru a přihlíželi, jak postupně přicházejí o všechno, co má pro zloděje nějakou hodnotu. Po vyrabování se dům vždy zapálil i s lidmi, kteří byli v něm. Když se někdo z plamenů snažil utéct, byl zastřelen. Já dostal za úkol hlídat na ulici, zatímco ostatní prohledávali stavení. Cítil jsem se ošizen a podveden tímto podřadným úkolem. Zvlášť, když už pak bylo jasné, že nikomu z nás vlastně žádné velké nebezpečí nehrozí. Asi po hodině řádění, kdy již první z domu začínaly stravovat plameny, rozhodl jsem se na vlastní pěst prozkoumat alespoň jedno obydlí. Už ani nevím, zda mi vlastně šlo o snadně získaný majetek nebo o zadostiučinění uražené hrdosti. Pomalu jsem zmizel za nějakou stodolou a začal se rozhlížet, zda mě nikdo nevidí. Pak jsem se rozběhl k zadním dveřím nejbližšího domu. Vtom jsem za sebou uslyšel rychlé kroky a koutkem oka jsem zahlédl nějaký pohyb. Srdce se mi málem zastavilo. Pokud je to někdo z Němců, budu potrestán za neuposlechnutí příkazu. Jestli ale nejde o Němce, musí to být nějaký vesničan a pak možná budu mít v další vteřině kulku v zádech. Rychle jsem se otočil a ve stejnou chvíli již moje pravá ruka sahala po pistoli. Následující okamžiky se udály během vteřin, ale mně každá z nich přišla jako věčnost. Naštěstí to nebyl žádný voják a já ještě stále žil, takže okolnosti začaly pomalu nahrávat opět mně. Při pohledu na svého rušitele jsem zjistil, že je to nějaký kluk – maximálně o dva nebo tři roky mladší než já. Nějakým neznámým způsobem se mu zřejmě podařilo utéct z některého z hořících domů a teď se snažil prchnout. Při mém prudkém pohybu si mě také všiml. Když spatřil na mém rukávu hákový kříž, vytřeštil oči a zvolal: „Schießen nicht! Bitte!“ pak si zřejmě všiml mé slovenské uniformy a snažil se dodat: „Prosím, nestřílejte!“ ale druhé slovo již zaniklo ve výstřelu, který vyšel z mé zbraně. Kulka ho zasáhla do pravého ramene. Vykřikl bolesti a ze zasaženého místa se mu začala valit krev. „Prásk!“ ozvala se druhá rána. Ta již našla svůj cíl mezi žebry. Mladík zavrával a padl mrtev k zemi. V tu chvíli se pro mě zastavil celý svět. Ve spáncích mi začala prudce

„Bez názvu“
Marie Kořenková, ZŠ Drnovice, 11 let

pulzovat krev, zdálo se mi, že se mi za chvíli rozskočí hlava. Ruce se mi neovladatelně roztrásky. Nakonec jsem v nich ani nedokázal udržet pistoli, která s dutým nárazem upadla na zem. Pokusil jsem se někam utéct, ani jsem nevěděl kam, ale po pár krocích mé zradily i nohy a já spadl. Chtěl jsem se zvednout na kolena, ale udělalo se mi strašlivě zle od žaludku a já začal zvracet. Málem jsem se udusil. Potom jsem už jen vyčerpán klesl k zemi. Po pár minutách mě napadlo, že jsem vlastně selhal. Nikdo ve válce nestojí o trosku, která se sesype kvůli jednomu zabitému. Najednou se mě již podruhé v ten den začal zmocňovat strach o vlastní život. Jestliže mě někdo takhle najde, zastřelí mě. Blesklo mi hlavou. Rozhlédl jsem se a hledal nějaký možný úkryt. Spatřil jsem kousek od sebe doutnající zbytky nějaké stavby. Pomalu jsem se tam doplazil a schoval se pod provizorní stříškou z popadaných kusů prohořelých trámů. Víc si již nepamatuji. Je skoro až neuvěřitelné, jak snadno se člověku obrátí celý svět naruby. Stačí pár vteřin a víra s přesvědčením, pro které jsem byl ochoten položit na místě život, pro mě neznamenal nic. Víra v ideologii vyznávající jedinou rasu předurčenou k nadvládě nad těmi ostatními. Přesvědčení, že mein Führer Hitler by se klidně mohl rovnat samotnému Bohu. Najednou jsem se styděl za každé zahelování, kterým jsem hrdě zdravil jednoho z největších tyranů v dějinách lidstva. Muže, který dokázal zfanatizovat statisíce lidí a který způsobil, že celý svět upadl již podruhé během pár desetiletí do jedné velké ničivé války. Vůdce, proti kterému se země téměř všech kontinentů musely spojit, aby jej porazily.

Tomáš Žůrek
Hrabišín, 16 let

„Bez názvu“

Simon Zvončák, ZŠ Vysoké Pole, 10 let

Zajímavý výlet

Ve čtvrtek 24. dubna 2014 jsme se s MAS Hlinecko za doprovodu paní učitelky a pana Vojtěcha Kyncla vydali do vypálené pasekářské osady Ploština. Ta byla vypálená gestapem za 2. světové války. Ráno o půl šesté jsme se sešli v Krouně na křižovatce, kam pro nás přijel předem objednaný autobus, ve kterém už seděly děti ze škol z okolí Hlinska. Cesta celkem ubíhala a my jsme měli možnost cestou přemýšlet, proč se tato událost stala, jak je tato osada a její osud odlišný od Ležáků, které se nacházejí od Krouny pár kilometrů. Také jsme přemýšleli, proč jsme o téhle události dříve neslyšeli, až když jsme se zapojili do projektu o dalších vypálených obcích v ČR.

Do Drnovic jsme přijeli o půl desáté. Poté začala přednáška o 2. světové válce, o atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha, byli jsme seznámeni také s vypálenými obcemi jinde v Evropě. Vše skončilo besedou s lidmi, kteří vypálení Ploštiny přežili. Nejzajímavější pro nás byl jejich názor na vztah obyvatel k partyzánům. Pro většinu starší generace je totiž charakteristický pohled na partyzány jako na hrdiny, statečné chlapce, kteří hlavně zabíjeli Němce, škodili jim a k místnímu obyvatelstvu se chovali, co možná nejlépe. Najednou jsme z úst pamětníků slyšeli, že ne vždycky se chovali statečně, že obyvatele nutili, aby je živili, že je utiskovali a možná svou neopatrností zavinili i vypálení Ploštiny, ale hlavně v té chvíli místním vůbec nepomohli.

Po přednášce jsme se přesunuli do jídelny, kde jsme měli připravený oběd. Po dobrém jídle jsme odjeli autobusem na pietní

místo Ploština. Pan starosta nám velmi poutavě vyprávěl, jak to tu vypadalo za války. Navštívili jsme muzeum, ve kterém je to všechno popsáno, a kde jsou i fotografie z války, z vypálené vesnice, ale i věci, které přečkaly požár. Před památníkem jsme udělali pár společných fotek a vyrazili zpátky do autobusu. Čekala nás dlouhá cesta do Javoříčka.

Cesta rychle utekla a my byli na místě. Javoříčkem nás provedl také pan starosta, který nám vyprávěl, jak tu lidé žili, co se zde událo 5. května, pár dnů před koncem války. Zajímavé bylo jeho vyprávění o kladném vztahu místních obyvatel k německé rodině a také nespravedlivém zásahu a vlastně vraždě, kterou provedli partyzáni. Také vyprávěl, jak během komunistické totality byla celá událost politicky zneužívána a lidem se také lhalo. Ke konci prohlídky jsme se zastavili u hrobu, ve kterém jsou pohřbeni všechny oběti, které tu vojáci zabili.

Po prohlídce jsme se vydali domů. V autobuse jsme většinou pospávali po náročném dni, nebo přemýšleli o tom, co jsme se dnes dozvěděli. Cesta netrvala dlouho, domů jsme přijeli o půl deváté večer. Projekt se nám moc líbil. Doufáme, že se na taková místa ještě někdy podíváme. Byli bychom také rádi, kdyby se více mluvilo nejen o Lidicích a Ležákách, ale i o těchto osadách, a to nejen v hodinách dějepisu, ale i v televizi, v různých dokumentech a podobně.

Tereza Lorencová
ZŠ Krouna, 14 let

Ploština

Ploština byla osada, kde lidé žili prostým životem. Osudným datem se stal 19. duben 1945. Nacisté vyrazili z Vizovic, postupovali dvěma směry – severním a jižním. Nejprve došlo k vraždě rodiny Ranglových v Újezdě, po nich zůstaly dvě malé děti.

Dále pokračovali k obyvatelům Vysokého Pole. Po cestě zajali několik mužů, které považovali za partyzány. Prvním ničivým zastavením byla Ryliska – paseky pod Ploštinou. Zde žily rodiny Rašků a Belhů. Obě hospodářství nacisté nejprve vyrabovali a následně vypálili. Obyvatelé byli podrobni krutým výslechům, které nepřežil několikadenní syn Františky Raškové. V plamenech uhořel pětadvacetiletý František Belha.

S upalováním lidí pokračovali i na Ploštině, kde bylo vypáleno osm chalup a zavražděno dvacet čtyři obyvatel. O průběhu vraždění a zkázy Ploštiny se zachovalo jediné svědectví člověka, který to peklo přežil – byl to rolník z Vysokého Pole, otec osmi dětí, Jan Machů.

Lidé byli vyslýcháni a následně po skupinách vhnáni do hořících domů. Někteří byli zastřeleni, jiní zemřeli v plamenech. Agresoři brali vše – od jídla, přes peníze a drobné cennosti až po

dobytek a slivovici. Nadávky opilých nacistů se mísily se střelbou a nářkem z hořících domů. Dokonalý obraz pekla, který se Janu Machů navracel po celý život.

Za neštěstím stojí řada lidí, kteří méně či více přispěli ke smrti a utrpení pasekářů a jejich rodin. Za neštěstí nese zodpovědnost Otto Skorzeny, Erich Wienecke, Hans Ziegler, Walter Pawlofski, Kurt Werner Tutter, Oldřich Baťa, František Machů. Na Ploštině se nyní nachází památník ke cti zemřelým občanům, kteří zde položili své životy. K uctění památky obětí Ploštiny se již tradičně koná tzv. „valašská pout“.

Na tomto projektu se mi líbí, že si připomínáme historii. Je důležité, aby se nezapomínalo na oběti těchto tragédií. Nejvíce mě oslovilo, jak nám pamětníci vyprávěli své zážitky, jak neštěstí prožívali a pociťovali. Vyděsilo mě, jak nacisté byli krutí. Napadli nevinné lidi a nešetřili ani malé děti.

Marie Martinková
ZŠ Újezd, 12 let

Ploština

Tereza Domesová
ZŠ Nový Malín, 14 let

Ploština,
byla vesnice,
jako každá jiná.
Roku 1945 vypálena.

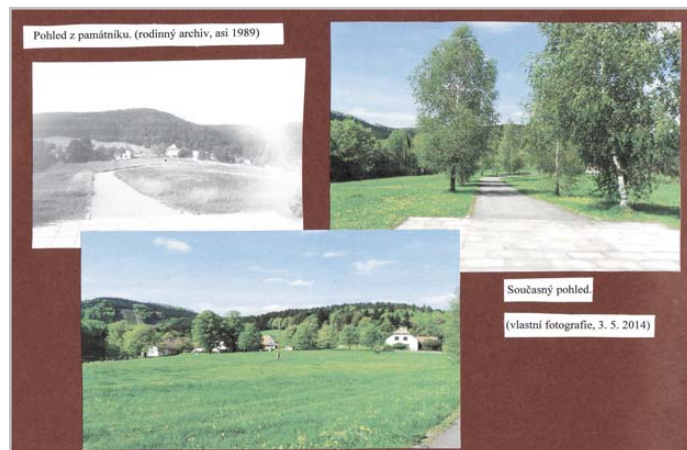
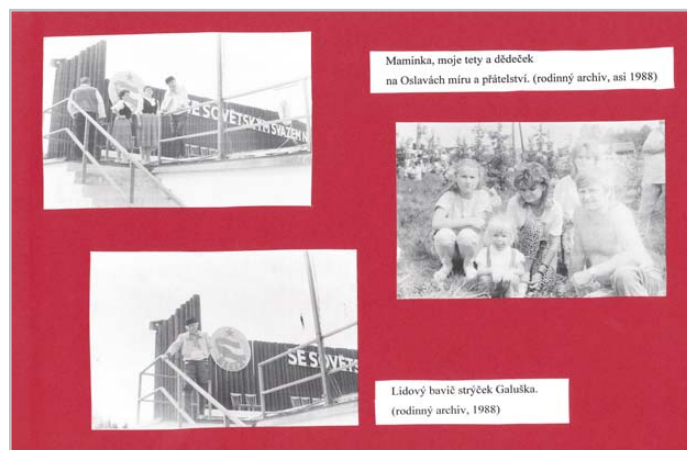
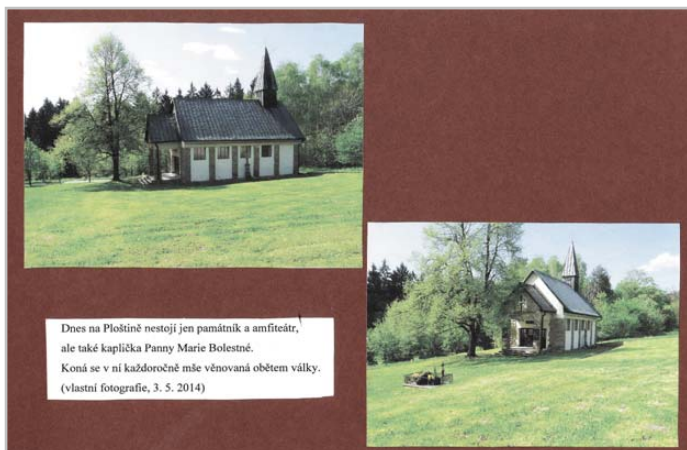
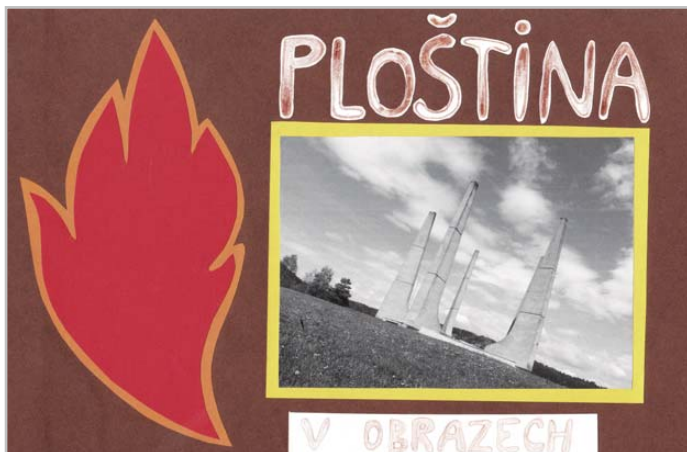
Byla to osada s pasekami
a stojícími domy.
Nacisté ji vypálili
a obyvatele zavraždili.

Příroda nad Ploštinou plakala,
poslední naděje zůstala.
Avšak sousedští občané chtěli vesnici pomoci
a svěřili jí do své moci.

„Bez názvu“

Josef Častulík, ZŠ Drnovice, 11 let

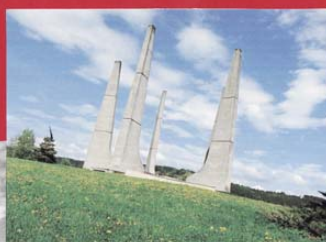
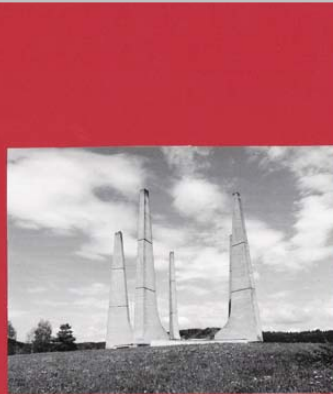

„Ploština v obrazech“
Barbora Janošová, ZŠ a MŠ Újezd, 6. ročník

Od narození bydlím ve Vysokém Polí. Moje rodina zde má své kořeny. Tato vesnice leží nedaleko osady Ploština. S babičkou jsem zapátrala v domácím archivu a vybrala fotografie, které se váží k tomuto pietnímu místu. Potom jsem se vydala na Ploštinu sama a vyfotografovala ji tak, jak vypadá dnes, 69 let po jejím vypálení.

Cesta k památníku. (vlastní fotografie, 3. 5. 2014)

Nad bývalou pasekářskou osadou Ploština, nedaleko obce Drnovice byl v r. 1975 postaven památník protifašistického odboje. Památník připomíná odvážné činy původních osadníků, kteří zde během 2. světové války pfechovávali partyzány, za což byla osada 19. 4. 1945 vypálena německými okupanty. Při požáru zemřelo 24 obyvatel.

Ploštinu navštívila i má rodina. Na fotografii je moje babička a teta, která měla v roce 1989, kdy je fotografie pořízena, 3 roky. Tmavovlasá žena vedle nich je sestra mé prababičky

Můj pradědeček Karel Janoš a mamčininy sestry.

(rodinný archiv, asi 1975)

Tragedií na Ploštině přibližuje text umístěný u památníku. (vlastní fotografie, 3. 5. 2014)

K uctění památky zemřelých lidí jsou zde každoročně 19. 4. pokládány věnce. Jedná se o pietní akt, kterého se účastní významní lidé, politici, historikové, pamětníci i lidé z blízkého okolí. (vlastní fotografie, 3. 5. 2014)

V zemi jsou vsazeny kameny s vyrytým textem – jsou zde jmenována místa, která se váží ke 2. světové válce. (vlastní fotografie, 3. 5. 2014)

Autor: Barbora Janošová
ZŠ a MŠ Újezd
Třída 6. A

Vydání první

„Ploština v obrazech“
Barbora Janošová, ZŠ a MŠ Újezd, 6. ročník

„Bez názvu“

Vendula Hlavičková, ZŠ Vysoké Pole, 10 let

Ploština

V období druhé světové války neprobíhaly boje jen na frontách, ale i povstáním partyzánů proti fašistům. Partyzánské skupiny podporovali lidé v podhorských vesnicích, ale i na samotách. Občas se přihodilo, že se do partyzánských skupin vloudili konfidenti gestapa, kteří spolupracovali s fašisty. Takový případ se přihodil i partyzánské skupině v Ploštině. Následky takové zrady přinesly nesčetné oběti pro obyvatele různých vesnic, jako například lidem na Ploštině.

Už v listopadu 1944 přišly do Vizovických vrchů skupiny partyzánů ze Slovenska. Za svoji základnu si zvolily obec Ploština a samoty v jejím okolí. Zdejší lidé podporovali záškodnické akce partyzánů a poskytovali jim ubytování, jídlo i oblečení. Na jaře roku 1945 pronikli do partyzánského oddílu dva placení konfidenti gestapa. Tito konfidenti přivedli zkázu Ploštině, protože dokonale znali rozložení partyzánů, jejich počet a jmenovitě osoby, které je podporovaly a ukrývaly. Na základě udání konfidentů se gestapo ve Zlíně rozhodlo, že uspořádá trestní razii německého policejního komanda SS a speciální

protipartyzánské jednotky „Josef“. Dne 19. dubna 1945 ještě lidé na samotách a na Ploštině nevěděli, co se na ně chystá. Zatím, co lidé byli na polích a v lesích, padali první oběti. Smyčka se stahovala okolo Ploštiny. I přes veškeré mučení, vraždění, upalování lidí a spalování domů, se nepodařilo partyzány přistihnout. Partyzánům se podařilo uprchnout a ukryt se v lese pod Klášťovem. Nelze přesně popsat, co se na Ploštině událo, protože utrpení obyvatel bylo tak velké, že o tom zbylí pamětníci neradi hovoří.

Na Ploštině bylo spáleno deset domů, zaživa upáleno dvacet čtyři osob, tři osoby byly popraveny a jedna osoba byla umučena při výslechu. Aby lidé nikdy nezapomněli, co se na konci války událo, byl v roce 1975 vybudován Národní kulturní památník Ploština. Musím říct, že bych toto nechtěl zažít, protože pamětníci, kteří o tom hovoří, tam ztratili rodiny a vždy, když o tom mluví, tak to v nich vyvolává hluboké emoce.

Stanislav Pekař

ZŠ Nový Malín, 12 let

PRLOV

23. duben 1945

Válka zanechala hlubokou jizvu i v tak krásné krajině, jako je ta kolem valašské vesnice Prlov. První partyzáni přišli do Prlova už v létě 1944, když místní občan Tomáš Polčák narazil při práci v lese na mladého ruského uprchlého zajatce „Lojzu“. Po několik týdnů podporoval Polčák ruského utečence jídlem a šatstvem, než se oba rozhodli pro vyhledání partyzánů, kteří postupně přecházeli ze Slovenska na Moravu. Přidal se k nim Antonín Prokopec, ozbrojený puškou a dvěma granáty. Všichni tři našli útočiště u Jana Turýna v Prlovských pasekách. Na začátku září získali spojení na ruského kapitána Petra Bud'ka, který se později stal velitelem partyzánské skupiny „Jana Žižky“ v Liptálu. Během několika měsíců se k prlovské skupině přidali další ruští a jugoslávští utečenci, ale též vlastenci z Prlova Tomáš Heto, Jan Kratina, Antonín Ondrášek, Pavel Řezníček, Leopold Štach a další. Bez pomoci místních obyvatel, rodin Hromadových, Lukšových, Vařákových, Žákových a řady dalších by nemohl partyzánský odboj vůbec zahájit svoji činnost.

Velkým problémem byl nedostatek zbraní, které si skupina musela zajistit přepady nacistických hlídek a menších oddílů, které oblastí projížděly. Jednou z prvních akcí byl přepad německé hlídky u pily Jana Mynáře na počátku října 1944,

■ Partyzáni 1. československé partyzánské brigády Jana Žižky (PSP)

■ Přestřelka partyzánů s policejní jednotkou v roce 1944 (PSP)

při kterém ukořistili pět pušek, dvě bedny nábojů a bednu ručních granátů. V listopadu přepadli u Prlova pět nákladních automobilů a získali téměř čtyřicet pušek, lehký kulomet a granáty. V lednu došlo ke střetu s německou jednotkou, která projížděla oblastí. Výsledkem byli tři padlí vojáci, partyzáni z místa unikli. Během jara následovaly další obdobné akce, které vedly nacistické vedení k vyhlášení oblasti za životu nebezpečnou. K jedné z nejdůležitějších akcí došlo na konci března 1945, když prlovští a ploštinští partyzáni přepadli maďarské vojáky ubytované ve škole v Pozdřechově, které odzbrojili.

■ Důležitá trojice prlovských partyzánů velitel Murzin, Stěpanov a Žurabljev (PSP)

■ *Partyzánský bunkr na Trojačke neďaleko Prlova (PSP)*

Osudným se stal Prlovu přepad maďarské hlídky u obce Braťrejov 16. dubna 1945. Dva maďarské důstojníky padli, zatímco dva vojáci byli i přes nesouhlas partyzánského oddílu přijati velitelem Vasilem Lavrišovem do skupiny. Ve stejný den zajalo Zvláštní komando SS z Vizovic mladého partyzána Aloise Oškeru, který sehrál v prlovském zločinu svoji tragickou roli.

■ *Nejmladší partyzán Ján Hronek mladší dostal medaili za chrabrost od generála Karla Klapálka (PSP)*

■ *Pohřeb partyzánů z posledního boje – hovoří Murzin (PSP)*

■ *Boj partyzánů ve slovenské Rajecké dolině v roce 1944 (PSP)*

■ *Pohřeb partyzánů z posledního boje v květnu 1945 (PSP)*

■ Prlovské chalupy (EÚ AV)

■ Dům čp. 35 rodiny Juráňovy byl také vypálen (PSP)

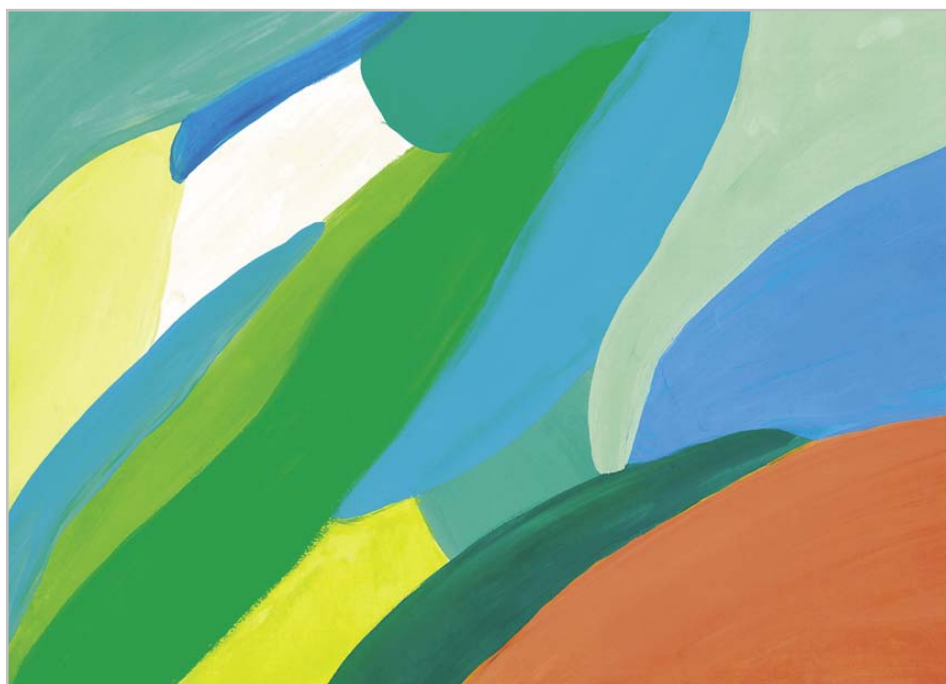
■ Juříčkův mlýn a místní náhon, místo úkrytu partyzánů (AVK)

■ Manželé
Anna a Antonín Ondrášková
byli upáleni ve svém stavení (AJO)

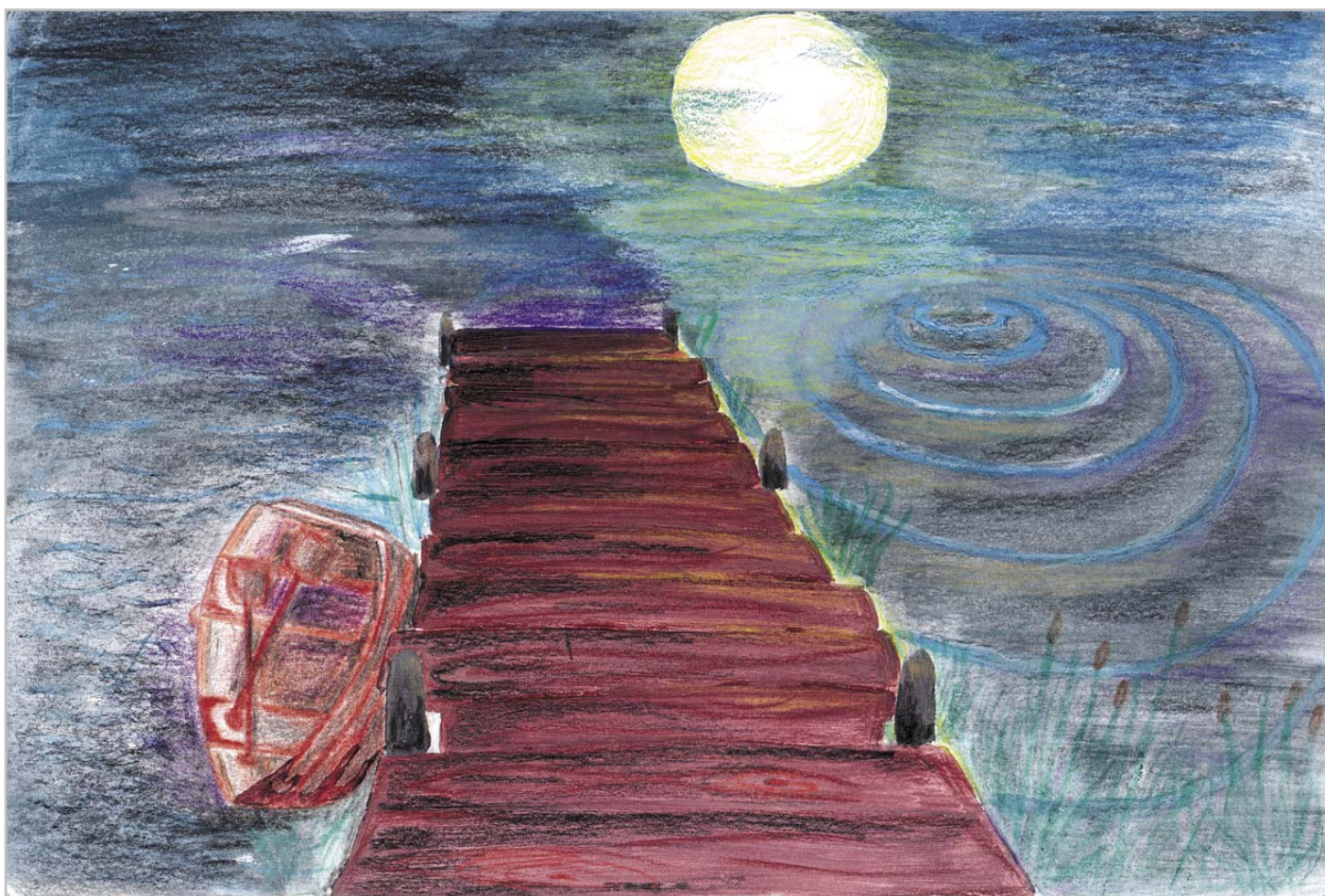
Sotva čtyři dny od zločinu v osadě Ploština se stejná jednotka vypravila na další pátrání po partyzánech. 23. dubna se opakovala situace velmi podobná té v Ploštině. Od brzkých ranních hodin obklíčila jednotka „Josef“ se členy gestapa obec Prlov, aby zde dostihla partyzány. Postupně si nacisté vybrali prlovské občany a vyslyšali je v obecním hostinci Antonína Ondráška. Předvedené občany usvědčovali ze spolupráce s partyzány i oba maďarští vojáci a zbitý Alois Oškera. Ti, kteří byli označeni za spolupracovníky, museli projít vesnicí ke svým domům. V osmi zapálených staveních bylo upáleno patnáct lidí. Do Prlova dovezli i tři dříve zadržené partyzány Tomáše Heto, Antonína Ondráška a Leopolda Štacha, které oběsili u Bratřejova pro výstrahu. Dalších patnáct mužů a žen bylo odvedeno a zabito v zapálených staveních v Prlově. Smrti v ohni náhodou unikl pouze jediný občan, Antonín Ondrášek ml., který byl těžce popálený, ale i on byl dostižen a o dva dny později jej nacisté zavraždili v zámku v Hošťálkové. Zastřelen byl i Jiří Turýn, kterého nacisté zadržovali ve Vizovicích.

A CO NA TO DĚTI?

„Bez názvu“

Dana Balková a Miša Kozlová, ZŠ Resslerova Hlinsko, 14 let

„Bez názvu“

Simona Husáková, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 16 let

Jak přemýšlím o téhle době?

Vypravování pamětníků, kteří po tolika letech vzpomínají na válku, mě přimělo k zamyšlení nad tím, jak bychom tuhle dobu prožívali my, kteří máme co jíst, kde bydlet a spát, máme svá práva a jako děti nás nikdo nemůže nijak ohrožovat. Nikdo neví, jak to bylo pro ty lidi příšerné. My si řekneme: „Jo, neměli to nejlhčí,“ a tím to končí. Ani já ani nikdo z mých spolužáků jsme se nad těmito událostmi doteď příliš nezamýšleli. Bylo dobré, že jsme se dozvěděli něco více, hlavně to povídání skutečných pamětníků, kteří o svých zážitcích kolikrát ani nemohli mluvit, mě dostalo...

Doufám, že už nikdy nikde na světě se něco podobného nestane, vlastně mě nenapadlo, že by se to mohlo ještě opakovat, když se to stalo tak dávno, až když to pan Kyncl říkal na té přednášce, tak jsem si říkala: „Aha, ve světě se pořád válčí, tak proč ne.“ Dnes už bychom zhruba věděli, co nás čeká, jak takové mučení vypadá, ale stejně by

nikdo z nás takové strašné věci zažít nechtěl. Myslí si, že jsme dneska dost rozmazlení a nevydrželi bychom tolik, co oni dřív.

O téhle pohromě je napsáno hodně knížek, postavená muzea, žijící pamětníci a památky. My můžeme být jenom rádi, že je nám o tomhle problému poskytnuto tolik informací. A také jsme rádi za projekt – Život a historie vypálených obcí aneb „znáte nás?“. SRDEČNÉ DÍKY.

strýc Machálků
vyfocen za 2. světové války,
muž, který za války
zachraňoval malé děti
v Leskovci a okolí,
fotku mi dala babička

Eliška Šimarová
ZŠ Valašská Polanka, 13 let

„Bez názvu“

Nikola Jandová, ZŠ Včelákov, 14 let

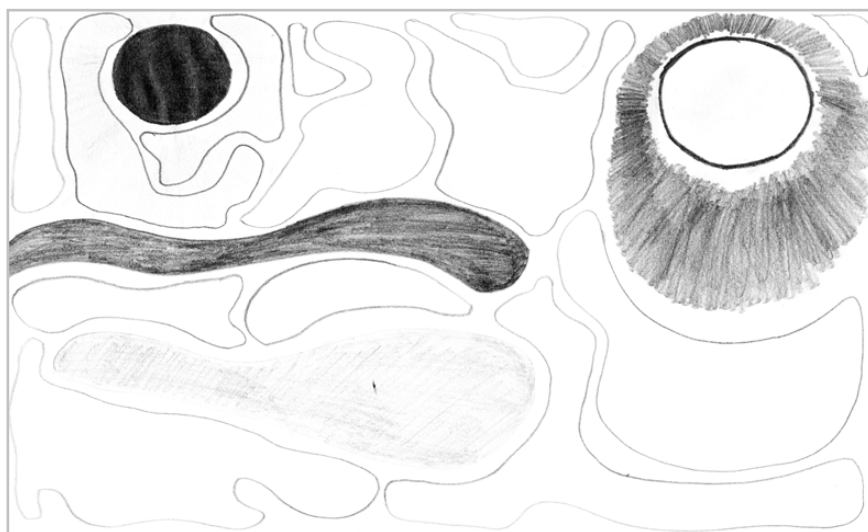
Pietní akt Prlov

Každým rokem se v Prlově koná pietní akt u pomníku padlých v blízkosti obecního úřadu a kulturního domu jako vzpomínka na prlovskou tragédii. Lidé si připomínají datum 23. dubna 1945, kdy německé komando obklíčilo Prlov a vypálilo osm chudých usedlostí. Ráno Prlov obklíčili příslušníci jagdkomanda z Vizovic a zvláštní jednotky SS označované krycím názvem Josef. Při razii zde za pomoci partyzánů upálili patnáct obyvatel. V důsledku celé akce přišlo o život třiatdvacet osob. Pietní akt probíhá za účasti vojenské hudby a vojáků, kteří kladou věnce a drží čestnou stráž u pomníku.

Každým rokem se této akci zúčastňují představitelé dalších vypálených obcí, členové poslanecké sněmovny, senátu a lidé z okolních obcí našeho kraje. I když jsem z Valašské Polanky, vím, že se na akci chodí podívat mnoho lidí i od nás, včetně mě. V rámci slavnostního připomenutí tragické události se dokonce konala i rekonstrukce bitvy mezi partyzány a vojáky SS na chatě U Húšťů, na kterou se mohla přijít podívat veřejnost, aby si udělali představu, jak to tehdy probíhalo.

Lucie Hájková
ZŠ Valašská Polanka, 13 let

„Bez názvu“

Markéta Šerá, ZŠ Lačnov, 13 let

Já to celé viděl

Jaro je krásné, jaro je kouzelné. Procházím se úzkou pěšinou napříč šumivým lesem a nosem přitom narážím na mírně studený vánek Valašských vrchů. Víím, že v kapse mám mobil a také sluchátka, ale nechci po nich sahat, chci poslouchat jen přírodu a nikdy nepřestávající šumění jehličnanů. Je překrásný dubnový den a všude je cítit jaro. Omamná vůně květin se tiše nese až ke mně, když cesta začíná náhle nabírat rychlý spád z kopce. Ozve se výstřel pistole.

A najednou jsem v myšlenkách zase úplně jinde. Kolem voní čerstvě posečená tráva a záhy spatřuji stádo ovcí, pobíhajících po zelené pastvině. Hladili jste si někdy ovci a prsty přitom projížděli její vlnou? Dala by se o tom napsat stránková báseň. Zase ten výstřel.

Ted' už ale nesedím na té louce. Sedím na naprosto pochmurném místě uprostřed ničeho. Všechny stěny jsou tmavě šedé a celé vybavení místnosti má matně černou barvu, přesto si sem tenoučký paprsek světla, vycházející z jedné z těch temných zdí, našel svoji cestu. Šmátrám rukama po stěně a pokouším se nahmatat kliku, konečně otevírám dveře a snažím se sem pustit více světla. Naprosto paralyzovaný šokem hledím ven ze dveří a stěží lapám po dechu. Jako by se náhle všechny barvy světa vytratily z povrchu zemského. Všude vidím jen odstíny černé a šedé, tráva nadobro ztratila svou zelenou a obloha se proměnila v šedý oblak ničeho. Po slunci ani stopy. Ozve se výstřel, následovaný pronikavým křikem dívky.

Utíkám z toho strašného místa, jak nejrychleji můžu. Míjím jeden dům za druhým a neohlížím se přitom za sebe. Předě

mnou se najednou vyřítil nějaký muž. Zůstávám na místě nehnutě stát. Kde to jsem, pomyslím si. Dostávám strach. Muž oblečený v uniformě přichází blíž, v ruce drží pistoli. Vzpomněl jsem si na výstřely a na křik dívky. Ted' už mám vážně strach. Slyším výstřel.

„Ráno v Prlově 23. dubna vypadalo asi následovně: kolem šesté už byla celá ves obklíčena asi šesti sty příslušníky jednotek SS-Jagdverbände a SS-Jagdgruppe. Většina obyvatel byla probuzena střelbou po prchajícím partyzánovi, který tu noc trávil v jednom z prlovských partyzánských, „domovů“. Pak začali obsazovat jedno stavení za druhým, ve všech kradli a rabovali, šli hlavně po penězích, zlatu a dokladech, nepohrdli ani civilním šatstvem a samozřejmě kradli jídlo a pití.“ (Roman Cílek: Den, kdy udeřilo zlo. Prlovská tragédie 1945. Nymburk 2010.)

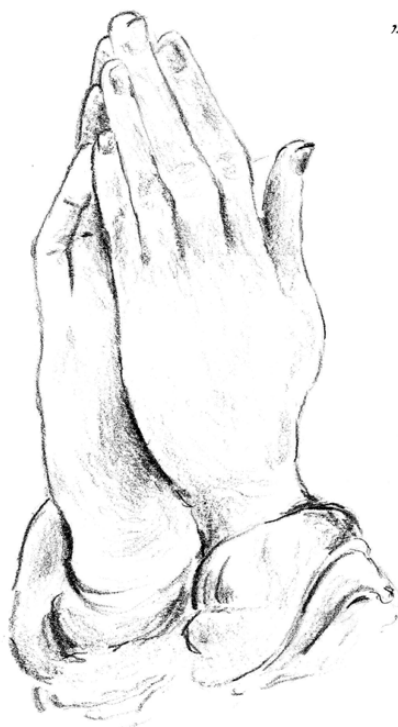
Lidé, zvířata, všichni někam utíkají. Vzduch je až přeplněn strachem a obavami kolem pobíhajících žen, mužů i dětí. Dříve poklidné místo se pod žhnoucími plameny a štiplavým kouřem otáčí v popel zatracení. Nevinní lidé jsou bez soucitu povraždění... Proč?

I když Prlov obklopily temné zdi nacismu, nesmíme zapomenout na onen tenký paprsek světla, kterému se do těchto míst podařilo proklouznout. Světlo symbolizující nikdy neumírající naději. Nezapomeňme na hrdinské činy rodin, které tajně skrývaly partyzány. Nezapomeňme na ty, kteří za to zaplatili životem. Nikdy nezapomeňme!

Martin Trávníček

Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 16 let

Modlitba na chorých a trpiacich

„Milosrdný Bože, Tvoj jediný syn niesol naše neduhy a ukáhal nám sŕdc, aká síla je skrytá v bezpeklivom unášaní bolesti.“

Zhliadni s obrovskou láskou na našich chorých bratrov a sestry i na nŕčtých, ktorých ťažia bolesti a iné útrapy chorob, udrav ich.

Daj, nech poznajú, ťe ani v chorobe, ani v útrapejními sú sami, ale zostávajú v spŕjení s Kristom. Amen.“

„Modlitba za chorých a trpiacich“

Simona Žampachová, ZŠ Včelákov, 14 let

Velká zkušenost

Ze školních lavic zná většina z nás pouze Lidice a Ležáky, ale díky projektu jsme měli možnost dozvědět se i o dalších obcích s podobným osudem. Měli jsme šanci vyslechnout si velmi emotivní osudy přeživších a je naší povinností šířit toto poselství.

Zúčastnil jsem se už mnoha historických exkurzí věnovaných problematice druhé světové války, ale návštěva Prlova a putavá přednáška pana Kyncla, podtržená setkáním s pamětníky, ve mně zanechala nejsilnější dojem. Bydlím nedaleko obce Ležáky a už jen při projíždění ležáckým údolím si pokládám otázku proč. Odpověď je ta, že zde žili silní, odhodlaní a stateční lidé, kteří podporovali dobrou věc a nebáli se postavit zlu. Jsem hrdý na to, že pocházím právě z oblasti, jejíž historie je spjata s Ležáky.

Měli bychom si uvědomit, co je potřeba udělat, aby se historie neopakovala. Podle mě je důležitá informovanost. Lidé

začínají na tyto události postupně zapomínat, což je špatně. Informovaní by měli předávat své vědomosti dál, obzvláště mladé generaci. Tyto historické skutečnosti by neměly být zapomenuty, mělo by vycházet více článků, točit se více filmů a dokumentů, prosazovat besedy se studenty a realizovat projekty.

Já osobně si nedovedu představit, že by se měly tyto události znovu opakovat. Pociť, že bych přišel o rodinu, je pro mě opravdu nepředstavitelný. Obdivuji přeživší, kteří jsou schopni o těchto událostech hovořit. Bylo vidět, jak je to pro ně těžké, ale i přesto k nám mluvili otevřeně. Jsem velice vděčný za šanci se s nimi setkat, byla to pro mě velká zkušenost.

David Vařejčko

Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 17 let

„Zvonička v Prlově“

Anna Kropáčková, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 15 let

Válka

Nikola Šuláková
ZŠ Lačnov, 13 let

*Válka byla událost,
o které povídat si nikdy nebude dost.*

*Pro lidi to bylo peklo,
hodně krve tehdy teklo.
Chudoba je zasáhla,
byla velmi rozsáhlá.*

*Skoro všichni lidé se války báli,
někteří zlu pomáhali.*

*Ale byli tady někteří,
někdo tomu nevěří,
ti za práva bojovali
a své životy riskovali.*

„Bez názvu“

Eliška Černíková, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 14 let

ŽIVOT... krátké slovo s velkým významem. Denně umírají tisíce lidí, ale také se rodí tisíce dětí. Nadáváme na rozhodnutí těch, co žili v době, ve které si život nedokážeme a vlastně ani pořádně nemůžeme představit.

Například život patnáctileté, pro někoho bezstarostné, dívky. Nám hlavu zatěžují otázky, které souvisí s chlapci. Ráno řešíme, co si oblečeme, jak se namalujeme a jaký účes si vytvoříme na hlavě. Poštuchujeme se se sourozenci, hádáme se o přední místo v autě, o program, který zrovna v televizi poběží nebo kdo dneska bude uklízet nádobí, vynese koš, složí ponožky. Hádky s rodiči jsou u nás na denním pořádku a bez nich si to ani nedokážeme představit, i když jde třeba jen o pitominu. Pro nás jsou takovéto věci samozřejmost, ale někdo takové štěstí neměl a tyto okamžiky jsou pro něj vzácné.

Paní Ondrášková z Prlova na Valašsku opravdu neměla takové štěstí jako my, narodila se do těžké doby, ale to, že se zrovna narodila, jí zachránilo život. Když byla dvouměsíční dítě, vyvraždili jí téměř celou rodinu, maminku, tatínka, sestřenic, bratrance. Protože byla pouze novorozenec, nacisté se rozhodli, že jí neupálí. Vyrůstala s dědečkem, který z celé rozvětvené rodiny zbyl. Nehádala se se sestrou o to, kdo bude mít větší kus sušenky ani nežalovala mamince na bratra, který jí bral panenky. Také se nemohla hádat s rodiči, že nebude uklízet a mýt nádobí. Nemohla se jich zeptat, jestli může jít na zábavu a v kolik se musí vrátit. Vychovával jí dědeček, který musel žít se vzpomínkami na své děti, které umřely, a přesto dokázal vychovat slušnou zdravou slečnu, které je dnes už skoro sedmdesát let.

Když jsme byli na exkurzi v Prlově, byla v pamětní místnosti nástěnka rodiny Ondráškových. Paní Ondrášková k ní přišla a dívala se na svoji vyvražděnou rodinu. Co zrcadlily její oči? Kdo ví, co jí v tu chvíli běželo hlavou? Myšlenka, jak si hraje se sestrou na louce a jak pletou věnečky. Okamžik, jak mamince pomáhá vařit oběd, nebo jak hlídá bratrovy děti. Hodiny, dny, roky... čas, který neprožila. Pořád nemůžu pochopit, jak dokázala stát před těmi fotografiemi a dívat se na ně. Opravdu si nedokážu představit samu sebe v téhle situaci.

Vybavuji si motto, které se nám se slzami v očích snažila předat. „Žádné dítě by nemělo vyrůst bez rodiny“ ... fráze, nebo dnes u některých znovu skutečnost. Myslím, že tito lidé si zaslouží velký obdiv, úctu, naši pokoru.

Anna Havlová, Tereza Zdražilová
Mrákotín, 13 let

Hrdinové

Anna Zdražilová
ZŠ Lačnov, 13 let

*Válka to je hrozná věc
a nejde z ní utéct.*

*Můžeš se leda postavit,
ale život svůj i bližních tak ohrozit.*

*I přes to se našlo pár statečných,
co za nás bojovali do posledních chvil.*

*Všichni však zahynuli,
ale pád nacismu tak zaručili.*

*Dodnes na ně vzpomínáme
a na jejich činy nezapomínáme.*

Sen

„ÁÁ, pomóc!“ „Drahuško, prober se! Je to jen sen.“ To už je poněkolkáté tento měsíc, co se mi zdál takový strašný sen. Pořád se opakuje, jako by se to doopravdy stalo. Je to příšerné.

Jdu lesem, stromy šumí, ptáci zpívají, koukám, jestli někde nerostou jahůdky a najednou slyším nějaké hlasy. Vylezu na strom a čekám, až se přiblíží. Myslím, že těch lidí může být deset nebo možná i víc. Koukám dolů, ale nic nikde nevidím. Au! Jak se nakláním, abych viděla dolů, málem jsem spadla ze stromu, ale stejně nic nikde nevidím, hlasy a kroky se přibližují. A najednou je zahlédnu. Je jich víc než jsem čekala. Jdou v řadě a jsou oblečení do tmavého oblečení a na hlavě mají divné helmy. Co můžou chtít? Procházejí a já ani na konec jejich řady nevidím, možná za to můžou stromy.

Počkám až projdou kolem a pokusím se kolem nich nějak proklouznout domů, říci to rodičům. Musím se jich zeptat, co tady ti vojáci chtějí. Třeba nám chtějí ublížit.

Slezla jsem, ale musela jsem celý kopec obejít, abych na ně nenarazila. Jdu, ale všude je samé trní, křoví a jde se špatně. Když dorazím na místo, odkud je vidět na vesnici, zažiji šok. Všude je dým a u některých chalup jsou vidět plameny. Utíkám domů. Křičím: „Mami!“ Všude je křik. A najednou se přede mnou objeví voják. Chytí mě. Přehodí si mě přes rameno a jde se mnou k vojenským vozům. Kopu, křičím, ale stejně mi to není nic platné. Nakonec mě zavře do auta a odváží pryč, ale ještě předtím se otočím a vidím, jak některé postříleli, některé naložili do aut.

Další dny jsou nejhorší v mém životě. Voják mě odvezl do nějaké budovy, kde mi udělali prohlídku celého těla. Zavřeli mě do nějaké místnosti, kde byli další děti. Všichni byli hrozně špinaví. Najíst nám dali až druhý den a bylo toho málo. Takhle to bylo týden, když do místnosti vstoupil nějaký muž, došel ke mně, popadl mě za ruku a ještě jedno další dítě a zavedl nás do jedné místnosti. Tam nás pořádně umyli a dovedli k autu, které nás tři dny vezlo do nějakého velkého města. Mě vzali a odvedli k nějakým starším lidem, než byli moji rodiče, a toho druhého kluka odvezli jinam.

Jenom jsem koukala. Německy jsem uměla jenom trošku. Ti lidé mi byli celkem příjemní, ale já chtěla hrozně domů, za maminkou a tatínkem. Noci jsem probřečela, ale postupně jsem si zvykala na nový domov. Moji noví rodiče, jak jsem jim začala říkat, na mě byli hrozně hodní, ale občas se na mě podivně dívali. Po dvou měsících jsem jim začala říkat maminko a tatínku. Pomalu jsem zapomínala na starý domov, ale najednou se mi začaly zdát hrozné sny, které mi to všechno připomínaly a oživovaly. Maminka s tatínkem mě v noci vždycky probudili z noční můry o minulosti a utěšovali mě. Několikrát jsem je slyšela, jak si navzájem říkají: „Co si počneme? Takhle už nemůžeme pokračovat! Jak jí máme pomoci? Vždycky jsem si přála dcerušku a teď, když jí konečně mám, tak se trápi!“

Už uběhly dva roky od toho strašného děje a noční můry. Rodiče mám skvělé a jsem ráda, že to všechno byl jen sen.

Helena Pražanová
ZŠ Krouna, 15 let

„Bez názvu“

Petra Pečenková, Pavlína Slováková, ŽŠ Valašská Polanka, 13 let

Vypálené vesnice a osudy jejich obyvatel

Asi každého z nás, tedy především člověka, který nemá srdce tak úplně z kamene, napadnou tyto otázky: Proč se to stalo? Proč byli lidé tak suroví? Proč vraždili i malé nevinné děti? A miliony dalších otázek. Každý z nás si na otázky odpoví zcela jinak a i každého z nás vezmou osudy lidí jinak. Bylo by zvláštní, kdybychom se všichni s tímto tématem sžili stejně a také ho stejně brali. Znáám spousty lidí, kterým toto téma není lhostejné a naopak jsem poznala i lidi, kteří se jen zasmáli.

Představme si, že jsme na jejich místech. Máme maličké domky se světničkami pro několik osob, pole, se kterým nám pomáhají naši potomci, ale ke štěstí nám to stačí. Jsme rádi, že tu můžeme být, že můžeme být na tomto světě a užívat si vůni venkova a naši krásnou malebnou zemi. Ráno odejdeme do práce a děti jako každý den pošleme do školy, ale přece jen je něco jinak, něco někde daleko, nebo možná blízko od nás je jinak, než je tomu každým dnem. Ale co? Nad tím stojí opět miliony otázek.

Jen pár dní před těmito tragickými událostmi všichni a to do jednoho žili krásně a bezstarostně. Jen pár dní na to se jim život změnil a to doslova. Ale proč? Jen kvůli několika málo lidem, kterým se něco nelíbilo, něco je štvalo, a tak si něco potřebovali dokazovat na nevinných mužích, ženách a dětech.

Bylo slyšet jen žalostné výkřiky malých dětí, jež byly odlučovány od matek, jimž byly brány ty, jež se o ně celý život staraly a dávaly jim lásku. Ovšem s těmi bezcitnými „zrůdami“ to ani nehnulo. Dělal jim to radost. Nebo to snad bylo všechno jinak?

I když byli na první pohled tak bezcitní i někde v hloubi duše se dokázali radovat a žít stejně jako my všichni. Dokázali se smát a vtipkovat, ale pro nás byli bezcitní a krutí.

Já osobně si ani ve snu nedokážu představit, že bych žila v té době, měla stejně jako dnes mamku, tatku, sourozence, žili bychom v domku se zahrádkou, měli zvířata a byli bychom šťastní. Ale na jak dlouho? Na chvíli nebo napořád? Myslela bych si, že napořád, ale to bych bohužel netušila, co se k nám žene, jaká vlna zla a bezcitnosti.

Nejvíce mě ovšem zaráží, že kvůli této šílené věci museli umírat i malé nevinné děti. Ti naši nejmenší, kteří měli vše před sebou. Mohli se radovat, ale místo toho museli být svědky něčeho naprosto nepochopitelného a znepokojujícího. Museli být přítomni, když jim umírali pod palbou nabitých zbraní jejich nejbližší,

jejich otcové. Když byly ty, co je přivedly na svět, zabity, nebo odváženy do koncentračních táborů, kde jen stěží přeživaly.

Děti procházely přísnou lékařskou prohlídkou, byly odlučovány od rodin. Byly posílány na převýchovu do Německa a v těch horších případech byly vražděny v plynových komorách. S údajným pocitem, že se jdou osprchovat, několik málo minut umíraly, dusily se jedovatými plyny.

A co ti, kteří vše začali, ti, jež vše do jednoho dokázali v jediné chvíli zničit a spálit na prach? Měli radost, že opět něco dokázali, že dokázali vypálit a vyvraždit další vesnici?

I když si to možná někteří z nás neuvědomují, nejhůř jsou na tom ti, kteří vše přežili a nyní na vše s hrůzou v očích vzpomínají. Vybavují si každý den, kdy se modlili, aby přežili, aby opět ve zdraví viděli své rodiny. Aby se mohli opět smát a radovat. Ale jen malé části z nich se to podařilo, jen malá část z nich z toho všeho vybruslila s pouhými vzpomínkami. Byla jich jen opravdu malá část. Ostatní zemřeli a opustili svět navždy.

Tento krutý osud postihl nespočet vesnic, jak malých, tak velkých. Nyní jsme o tyto vesnice chudší a místo nich nám zůstaly jen pusté louky a pár pomníků. Ale co je to oproti tomu, co tu bylo dřív? Dalo by se říct, že skoro nic. Ale budme rádi, že tu zůstali i tací lidé, kteří na tohle všechno nezapomínají a dále s tím seznamují širokou škálu veřejnosti. Budme za to rádi a nikdy neříkejme, jak bychom se v té době zachovali, jelikož to sami nevíme.

Zuzana Semerádová
ZŠ Ležáků Hlinsko, 14 let

„Bez názvu“

Tomáš Jahoda, ZŠ Lačnov, 14 let

„Bez názvu“

Amálie Zichová, ZŠ Vysoké Pole, 9 let

Válka – strašná válka

Při vyslovení těchto slov se mi chce plakat! Lidstvo, vlastně pár jedinců, kteří žili na této planetě, jen jako na návštěvě, si dovolí udělat něco takového. Ukončit životy mnoha a mnoha lidí, zničit a rozdělit rodiny, přátelství a také lásky.

City nás všechny drží nad vodou a zároveň přináší starosti a trápení. Milující rodiče a jejich děti ve válečné době se nepřestali mít rádi a držet při sobě. Byla to zkouška charakterů. Vzpomínky přetrvávají dodnes. Životy mnohých museli zaplatit za malicherné rozhodnutí „vyšších lidí“. Já sama se ani nedokážu vžít do takové situace.

Když se začnu zabývat historií války a tomu co jí předcházelo, nemůžu pochopit, že kvůli „malíčkovostem“ se můžou rozpoutat nelítostné bitvy. V takových chvílích se říkám „Proč?“. Nemůžu ani pomyslet, že kvůli území, kvůli majetku a hlavně kvůli penězům člověk obětuje životy nevinných lidí. Je mi z toho vážně špatně.

Ráda někdy zavírám oči a představuji si, že na Zemi není zlo, není zde nepřátelství, nejsou tu lži a podvody. Představuji si, že se netočí vše jen kolem peněz. Mé představy mi pomáhají překonávat špatné a velmi tíživé situace ve světě a říkám si

stále: „Bude líp“. Doufám, že jednou až tady já a moji vrstevníci nebudeme, tak všude konečně zavládne mír. Alespoň jednou snad bude klid!

Nejdůležitější, a to pro nás všechny, je naše společná budoucnost, ale na minulost nesmíme nikdy zapomenout! Když si ji budeme pravidelně připomínat a ptát se sami sebe „Jak to vlastně celé bylo?“, tak bude náš svět lepší. Proto vás všechny prosím, nezapomínejte na naše hrdiny z minulého století, nezapomínejte na krvelačnost a hrůzy, na tragédie, které spáchali ti, kteří rovněž nesmí být zapomenuti! Hlavně nezapomeňme, že jednou tu budou žít naše děti a děti jejich dětí a ty musí slyšet pravdu ovšem, co se tu dělo za doby „hrůzovlády“.

Má úvaha vychází z osobních návštěv ve vypálených obcích a rozhovorů s pamětníky a odborníky. Snad můj apel nevyzní nadarmo a pomůže to k přemýšlení dalších lidí. Děkuji vám za přečtení této úvahy a prosím o zamýšlení se nad tímto problémem.

Tereza Zdražilová

ZŠ Resslerova Hlinsko, 14 let

„Bez názvu“

Adéla Vyhňálková, ZŠ Ležáků Hlinsko, 13 let

Dávné vzpomínky

Byl krásný slunečný den a já si hrála na zahradě. Házela jsem si s míčem, který se odrážel vždy od domu ke mně. Můj mladší bratříček si hrál vedle mě s nádobou na vodu. Když bylo šest hodin, zavolala nás maminka na večeři. Měli jsme brambory s mlékem, máslem a se solí. Toto jídlo jsme měli vždy v sobotu. Po večeři nás pak poslala do koupelny, abychom se umyli a šli spát.

Byly asi dvě hodiny ráno a já slyšela děsivý křik lidí, rány z pistolí, hukot a dunění velkých aut. Začala jsem křičet, maminka přiběhla, vzala nás s bratříčkem a spěchali jsme do kuchyně. V kuchyni maminka odsunula jídelní stůl, pod kterým byla dřevěná dvířka do sklepa. Skočili jsme dolů a s hrůzou jsme čekali, co bude dál. Ptali jsme se, kde je tatínek a maminka odpověděla, že ho odvedlo gestapo. Měli jsme strach a tiskli jsme se všichni k sobě.

Po krátké době jsme slyšeli, že někdo je uvnitř. Slyšeli jsme, jak někdo křičí německy a potom následovala střelba. Maminka mně a bratříčkovi držela ruce na ústech, abychom nekřičeli. Nebylo nám to nic platné, protože se z ničeho nic otevřela dvířka nad námi a nějaký chlap seskočil dolů. Začal opět něco řvát a chytil maminku za vlasy a vytáhl ji po žebříku do kuchyně. S hrůzou jsme čekali, co bude dál. A najednou jsme slyšeli výstřel z pistole, pak nastalo hrobové ticho. Ten cizí muž se vrátil dolů k nám, vytáhl nás ven, kde nás naložili do čekajícího nákladního auta, které mělo na dveřích znak hákového kříže. Hodil nás mezi dalších pět dětí. S bratříčkem jsme se dívali ven, jak gestapo hází na náš dům něco zapáleného a jak dům začíná hořet.

Ráno o půl deváté jsem se probudila v nějakém pokoji, kde to děsně smrdělo. Pod hlavou jsem měla slámu a strašně mě svěděla hlava. „Kde mám bratra?“ hrůzou mě proběhlo hlavou. Oddychla jsem si, když ležel vedle mě. Po chvíli tam vtrhl nějaký Němec a mluvil něco česko-německy. V té době mi bylo deset a mému bratrovi osm let. Bratra odvedli pryč. Děti trpěly hladem a byly vyčerpané. Já jsem měla štěstí, neboť jsem měla blondáté vlasy a modré oči. A tak jsem jim v táboře pomáhala a dělala všechny věci, které mi nařídili. Vařila jsem, uklízela, donášela jídlo pracujícím vojákům. Samozřejmě jsem to neměla jednoduché, mlátili nás a křičeli na nás. Později nám už připadalo, že tento teror snad nikdy neskončí.

„Bez názvu“

Simona Husáková, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 16 let

Jednoho dne přišla neuvěřitelná změna. Seděli jsme na lavičce s dalšími děvčaty a poslouchaly jsme Němce, jak v dálce na někoho křičí. A najednou slyšíme nad námi letadlo, podíváme se vzhůru a naše oči nevěří. Na nebi vidíme letadlo s českou vlajkou a z pravé strany přijížděla armáda vojáků s tanky a dalšími vojáky. Začali střílet a my s děvčaty utekly dovnitř a schovaly jsme se do skříně. Po nějaké době se dveře skříně otevřely a voják na nás promluvil uklidňujícím hlasem, abychom se ničeho nebály a šly s ním. Šly jsme ven a voják nás posadil do auta, které stálo před vchodem. Stejně jsme ale měly strach, kam nás opět odvázejí. Říkali nám, že jsme měly obrovské štěstí, že spousta našich kamarádů zahynula v táborech.

Asi po dvou hodinách jsme přijeli do menší vesnice, kde na nás čekali nové rodiny. Prožila jsem s náhradní rodinou dalších několik desítek let, vdala jsem se a měla vlastní rodinu. Nyní je mi osmdesát šest let a nerada na tu dobu vzpomínám, ale bohužel z paměti to vymazat nejde.

Kateřina Kolbabová
ZŠ Včelákov, 13 let

Dnešní zákon říká, že každý má právo žít, ale ne vždy tomu tak bylo. Nezáleželo na tom, jestli jste byli hodní, zlí, malí nebo velcí, chudí či bohatí, šlo jen o to, do jaké rodiny jste se narodili. Norimberské zákony neznaly slitování, odsuzovaly ženy, muže, dospělé, děti. A mezi nespočtem Židů odsoudily i mě. Nemám moc památek na své dětství, kromě ušmudlané hadrové panenky mi zbylo jen několik stářím zešedlých myšlenek. Právě jedna z nich, vzpomínka zahalená kouřem vycházejícím z komína vlaku a plná hlasů neznámých lidí, mi přetrvala v paměti až do dnešních dob.

„Tatínku?“ ozvala jsem se tiše a podrbala se na krku. Provázek, na němž visela zažloutlá kartička s nějakými číslicemi, neuvěřitelně kousal. Pod prstíky druhé ruky jsem cítila smotanou bavlnu, z které byly vyrobené vlasy mojí panenky. Tatínek si ke mně přiklekl, abych nemusela zaklánět hlavu, a z očí mu sršel smutek.

„Ano, Sluničko?“

„Miládka říkala, že se jí zdá, že jsi smutný,“ usmála jsem se na něj a s láskou stiskla panenku v náruči.

„Nejsem, Sluničko,“ odporoval mi, ale neusmál se. Vlastně už jsem skoro zapomněla, jak se můj tatínek uměl krásně smát.

„Miládka ti nevěří!“ pronesla jsem rozhodně a dupla si u toho nožkou.

Tatínek jemně stiskl mou ruku a povzdechl si: „Teď mě dobře poslouvej, Maruško.“

Zakabonila jsem. Něco se dělo. Muselo se něco stát, jinak by mi tatínek jménem neříkal. Já byla jeho sluničko. Nastražila jsem uši a do paměti si vrývala jedno slovo za druhým. Přeci to bylo důležité!

„Musíš odjet, Sluničko. Ano? Musíš být v bezpečí!“

„A když odjedu, budeš se pak usmívat, tatínku?“

Viděla jsem, jak se můj tatínek snaží o úsměv, ale ten se mu stále nedařil, jako by koutky jeho úst tížily kameny a táhly je dolů, jako by na nich spočívala snad všechna tíha světa. Rozhlédla jsem se. Hlasy utichaly, jak děti postupně nastupovaly do vlaku. Místo toho se ozývalo okolo jen srdceryvné vzlykání a pláč.

„Sluničko, přál bych si, aby ses sem už nikdy nevracela. Už nikdy!“ slova, která vypouštěl z úst, mě bolela. Copak on netoužil po mém objetí? Po úsměvu? Po radosti své dcerky? Copak on nechtěl své sluničko?

„Tatínku, ty mě už nechceš vidět?“

„Chci, Sluničko. To víš, že chci. Jednou za tebou přijedu. Určitě přijedu.“

„Slibuješ, tatínku?“

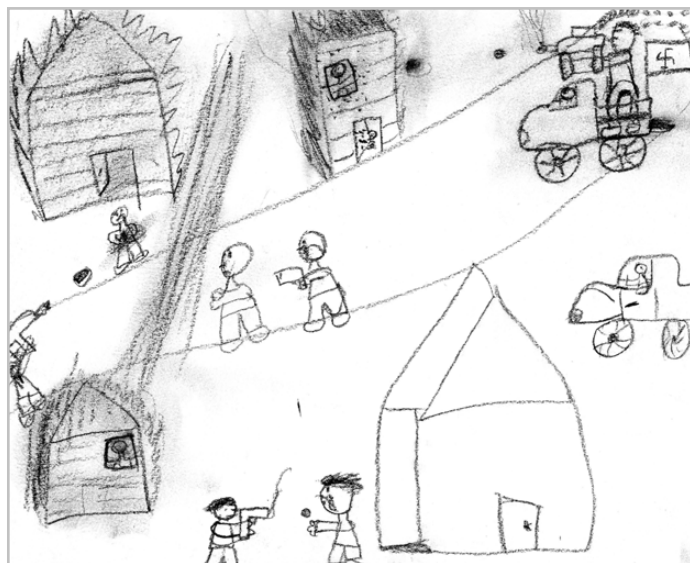
Nádražím se rozeznělo naléhavé houkání vlaku svolávající židovské děti na svá sedadla.

„Slibuji, Sluničko. A teď běž!“

Naposledy jsem ho objala a nastoupila do vlaku, tatínkovo sluničko zašlo...

Seděla jsem v křesle a vzpomínajíc pozorovala svá krásná vnučátka. Všechna měla jeho oči, ty hluboké a veselé oči mého tatínka. Nikdy jsem nepochopila, jak to tatínek mohl dokázat, a tak jako před lety jsem v ruku držela panenku a přejížděla prsty po jejím ušmudlaném oblečení. Všechno, co mi ten den řekl, ho muselo cupovat na kousky. Neuměla jsem si ani představit, že bych jen jediné ze svých dětí měla poslat pryč, neuměla jsem se rozhodnout, jestli bych raději byla chamtivou matkou, která chce mít své dítě po boku až do úplného konce, nebo tou milující, která se ho vzdá, aby mohlo žít lepší život. Jsou chvíle, které vám přehodnotí všechny priority, a vy najednou víte, že existují věci, mezi nimiž se nejde rozhodnout, věci, které si nejde představit, věci, které si musíte prožít, abyste je pochopili. Myslela jsem si, že bych to neuměla, že bych se nevzdala své rodiny, ale když jsem se utápěla v pohledech svých vnučat, bylo mi jasné, že bych pro tato malá stvoření udělala cokoli.

Jakub Vaško
Dřeveš, 14 let

„Bez názvu“

Jakub Jatel, ZŠ Drnovice, 11 let

„Bojuji“

Jakub Tomášek, ZŠ Nový Malín, 13 let

Jak vnímám válečnou minulost

Dokážete si představit, že jste v té době, kdy byly vypáleny obce LIDICE, PRLOV a mnoho dalších? Já teda rozhodně ne. Neumím si představit, jak jsem doma zavřená a před očima vidím, jak umírají moji blízcí, rodina, přátelé a k tomu nevím, kdy mě třeba podpálí dům nebo mě přijdou za něco zavřít nebo dokonce zabít.

Musím se ale přiznat, že jsem si to nikdy neuvědomovala, jaké to muselo být hrozné a jaké pohromy museli lidé v té době prožít. Když jsme se o tom třeba učili ve škole, vždy jsem nad tím jen mávla rukou, že už je to za námi a vůbec jsem ani neměla ponětí, jak to muselo ty lidi zasáhnout a jaké utrpěli ztráty jak v rodině, tak v hospodářství.

Už dříve jsem navštěvovala Juříčkův mlýn v nedalekém Leskovci. Ale vždy jen proto, že tam je pěkná příroda, ticho a příjemně strávené odpoledne. Taky jsem si pročítala informační cedule o místních obyvatelích z válečného období a o vypálení mlýna. Nikdy jsem si však nepřipouštěla, že ty hrůzy prožily také děti třeba mého věku.

Nad vším jsem začala přemýšlet až v době, kdy jsem se mohla zapojit do projektu VYPÁLENÉ OBCE. Mívali jsme různé výlety a přednášky o vypálených obcích, které nám představovali a víc nám přibližovali lidé, kteří prožili ty hrůzy na vlastní kůži. Mohli jsme si dokonce popovídat s lidmi, kteří zrovna v té době přišli o domov a třeba i o svoji rodinu. Myslím, že nás všechny dojala paní, která nám vyprávěla nepříjemné zážitky z dětství.

Vzpomínala, jak přišla o svoje blízké a zároveň i o domov. Mně jí přišlo v té chvíli hrozně líto. Myslím, že tam bylo víc lidí, kterým se zalily oči slzami. To si musel asi každý uvědomit, jak musí být ta paní a další lidé, kterým se stalo něco podobného, stateční, že o takových věcech jsou schopni mluvit.

Já si sama sebe neumím vůbec představit v takové situaci a už vůbec ne, jak bych o tom za několik desítek let mluvila. Ale jedno vím jistě, musíme si vážit toho, jaké máme štěstí, že nás takové období minulo a žijeme v dnešní době.

Alžběta Kovářová

ZŠ Valašská Polanka, 13 let

Tragédie Juříčkova mlýna v obci Leskovec ze dne 3. dubna 1945

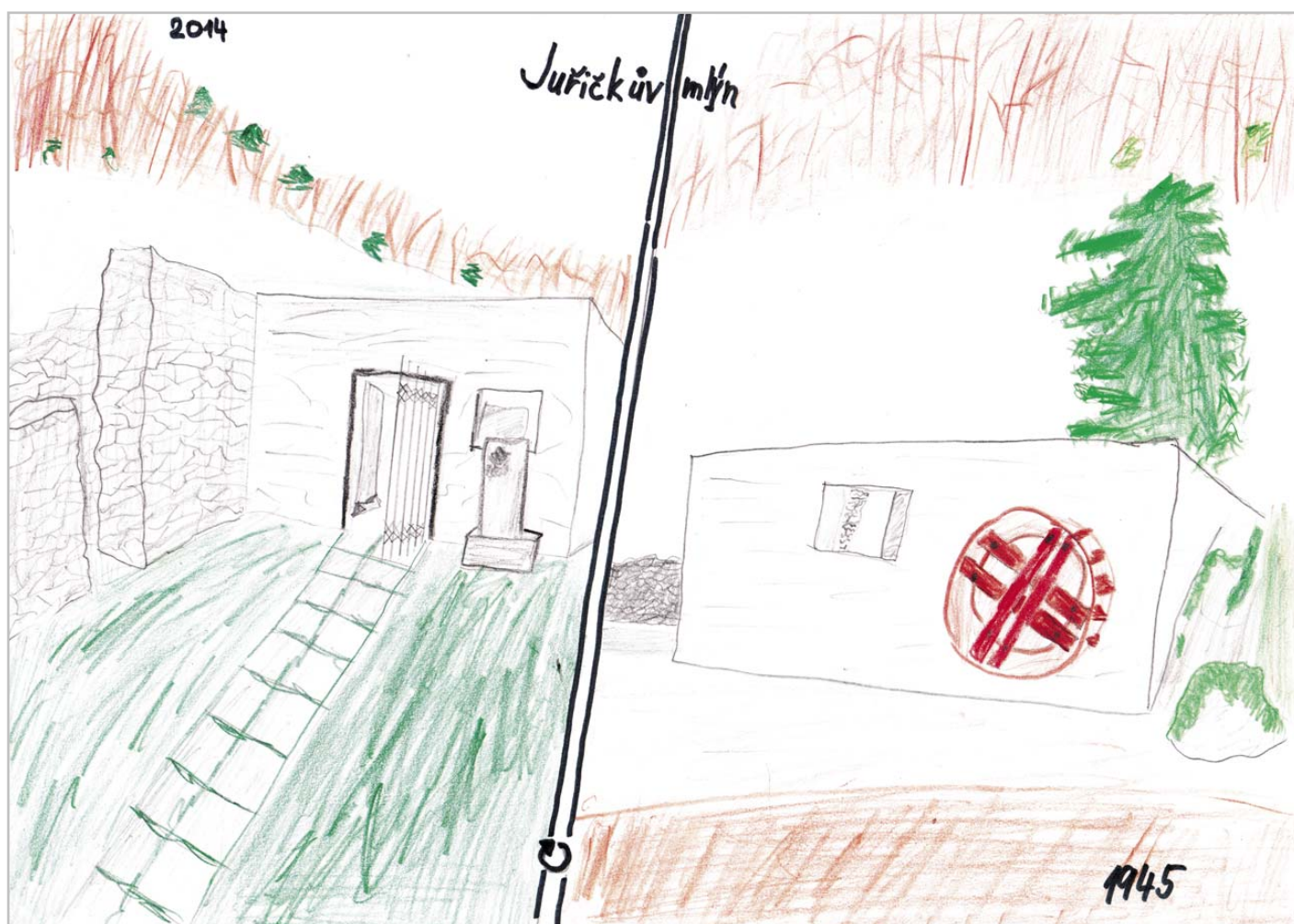
Bydlím v Leskovci, a proto bych Vás chtěl seznámit s tragédií, která se zde za 2. světové války stala.

Leskovec se nachází sedm kilometrů jižně od Vsetína v jednom malebném údolí místními lidmi nazývaném „Snozový“. V té době, kdy už byla Rudá armáda v Berlíně, byla vyvražděna celá rodina mlynáře Juříčka a v nerovném boji zahynuli i tři z pěti partyzánů nacházející se v té době v bunkru pod obytnou částí vedle chléva. Byli to Alexander Kotljarov zvaný „Saška Čornyj“, Sergej Sorotkin a Oldřich Kaňok z Frýdku. Partyzáni Konstantin Jefimovič Kalabalin zvaný „Kostá“, Vasil Lavriščev nebo

Sapelnik (dodnes se přesně neví který, ale asi Lavriščev) se zachránili v betonovém náhonu pod mlýnským kolem, kde je nevyčtenichali ani cvičení psi.

Ani po šedesáti devíti letech od ukončení druhé světové války bychom neměli zapomenat na tragédie, které potkaly náš kraj koncem války. Každý v našem okolí by měl tato místa znát, vědět, co se zde stalo a osobně je navštívit. Se školou každoročně navštěvujeme trosky Juříčkova mlýna a připomínáme si tak tragédii, která už se doufám nebude nikdy opakovat...

Tomáš Matocha
ZŠ Valašská Polanka, 13 let

„Juříčkův mlýn“

Michal Trlica, ZŠ Valašská Polanka, 14 let

„Bez názvu“

Adéla Vyháňková, ZŠ Ležáků Hlinsko, 13 let

VAŘÁKOVY PASEKY

2. květen 1945

Památku vypálené osady Vařákovy paseky a oběti nevinných občanů si každoročně připomínají obyvatelé obce Lačnov, do jejíhož katastru spadalo deset roubených stavení. Málo kdo však ví, že místní pamětníci vzpomínají dalšího slavného rodáka z nedaleké Smoliny, který v Lačnově chodil do školy a zde i pracoval. Josef Valčík, jeden ze tří členů paradesantu Silver A, který v prosinci 1941 seskočil do mrazivé tmy protektorátu, aby společně s Alfrédem Bartošem a Jiřím Potůčkem přivezli radiostanici Libuši.

Veledůležitá vysílačka našla svůj úkryt v Ležákách na Českomoravské vysočině a fungovala zde až do poloviny června 1942. Josef Valčík svoji rodinu krátce po příletu vyhledal a navštěvoval ji. Účastnil se příprav a provedení atentátu na Reinharda Heydricha. Padl hrdinnou smrtí 18. června 1942

■ Josef Valčík (MMVK)

v kostele sv. Cyrila a Metoděje společně se šesti kamarády. Čtrnáct členů Valčíkovy rodiny bylo zatčeno a popraveno.

V roce 1945 se hrouťící Říše pokoušela vzdorovat drtivé převaze Spojenců. Stíhací jednotka ZbV 31

■ Tomáš Vařák, jeho žena Františka a dcerka Vlasta na pasekách v roce 1932 (ABK)

■ Rodina Tomáše Vařáka, čp. 81, v roce 1927 (ABK)

■ Obyvatelé Vařákových pasek v roce 1927 (ABK)

a jednotka Josef postupně ztrácely nad vesnicemi kontrolu. Jen v měsíci dubnu za sebou nechalo sto třicet vojáků a přes čtyřicet členů gestapa úplně vypálenou Ploštinu s dvaceti sedmi mrtvými, částečně vypálený Prlov s patnácti oběťmi a vyrabované vesnice Drnovice, Tichov, Vysoké Pole, Pozděchov, Lačnov, Bratřejov, odkud pocházely další oběti.

■ Aurelie Ludwigová pomohla zachránit život žen a dětí (PN)

Už byl květen 1945 a konec kruté války byl na dohled. Ze slovenských Beskyd se ozývala fronta a do údolí vizovických vrchů pronikaly první průzkumné oddíly sovětské a rumunské armády. Před nimi ustupovaly nacistické oddíly, které si v kopcích budovaly své

vysílací a pozorovací stanice. Čtyři nacističtí vojáci dorazili 1. května i do Vařákových pasek, kde si v jednom z domů zřídili vysílací stanoviště. Partyzáni toto místo přepadli a stanici zničili, přičemž tři němečtí vojáci uprchli a jeden byl zastřelen. Navečer se několik nic netušících obyvatel vracelo do své osady, když je zadržela početná skupina nacistických vojáků. Osm stavení nacisté vypálili a zadržené, včetně žen a dětí, odveleli do Valašské Polanky. Na prosbu místního faráře Jana Absolona a jeho hospodyně Aurelie Ludwigové byly ženy s dětmi propuštěny, ale čtyři obyvatelé pasek byli odvedeni do obce Hošťálková a o den později umučeni. To už byly obce v okolí osvobozeny Rudou armádou.

■ Čtyři obyvatelé Vařákových pasek umučeni 3. května 1945 (PN)

■ Karel Vařák byl zavražděn gestapem 3. května 1945 (ABK)

První procesy s odpovědnými pachateli zločinů v okolí Ploštiny, Prlova a Vařákových pasek proběhly v letech 1945–1947 v rámci mimořádných lidových soudů. Zadrženo bylo několik členů zlínského gestapa, včetně velitele služebny Helmuta Heinecke, který

byl v roce 1947 odsouzen k trestu smrti. Komisař gestapa Robert Holzheuer, který řídil mimo jiné konfidenty Baťu a Machů, uprchl z československé věznice ještě před vynesením rozsudku v roce 1947. Podobně se podařilo z norimberského vězení uprchnout i nejvýraznější postavě uvedených zločinů Otto Skorzenymu. Skorzeny a Holzheuer byli v lednu 1948 zapsáni do ústředního seznamu Komise pro stíhání válečných zločinů Organizace spojených národů. Člen vizovického gestapa provádějící brutální výslechy též na Ploštině a v Prlově, Johann Supparitsch, byl zadržen v roce 1948 ve Vídni, ale žádost ČSR o jeho vydání byla zamítnuta rakouskou vládou v roce 1950 pro údajný nedostatek důkazů. Případ byl odložen na dlouhých sedmnáct let.

■ Otto Skorzeny velel v únoru 1945 ústupovým operacím (BB)

V závěru roku 1965 zaslala Československá vládní komise pro stíhání nacistických válečných zločinců do SRN a NDR pamětní spis, ve kterém byli uvedeni konkrétní viníci zločinů v Ploštině, Prlově a Vařákových pasekách. Vedle Otto Skorzeny bylo na seznamu uvedeno sedm dalších pachatelů. O Skorzeny byl vyšetřován vídeňskými vyšetřovateli, ale před soud nebyl nikdy postaven, neboť od roku 1949 žil ve fašistickém Španělsku. V roce 1970 se ukázalo, že žije již jen Robert Holzheuer, tedy ten, který vyslal k partyzánům na Ploštinu oba důvěrníky Bařfu a Machů, a sám se podílel na všech vyhazovacích akcích. Z pohledu československých vyšetřovatelů nebylo o jeho vině pochyb, z pohledu německé policie byly důkazy nedostatečné a vyšetřování bylo zastaveno v září 1971 jako neopodstatněné.

Až v roce 1997 byly veřejnosti zpřístupněny všechny dokumenty týkající se stíhání hlavních pachatelů zločinů jednotky Josef a případů Ploština, Prlov a okolních postižených obcí. Ukázalo se, že velitel Josefa Werner Tutter pracoval v letech 1953–1963 jako agent StB uvnitř západoněmecké výzvědné služby. V roce 1967 zastavil trestní stíhání všech tří prokázaných vrahů tehdejší prokurátor Jaroslav David po poradě s náměstkem ministra vnitra Jaroslavem Klímou. Pamětní spis nebyl předán do SRN až do smrti Wenera Tuttera v roce 1983. V roce 2001 stanuli oba českoslovenští funkcionáři před soudem pro podezření ze zneužití pravomoci veřejného činitele. Čin však byl promlčen v roce 1999 a soud podezřelé neshledal vinnými. Případy vražd obyvatel Valašska tak byly z právního hlediska s konečnou platností uzavřeny.

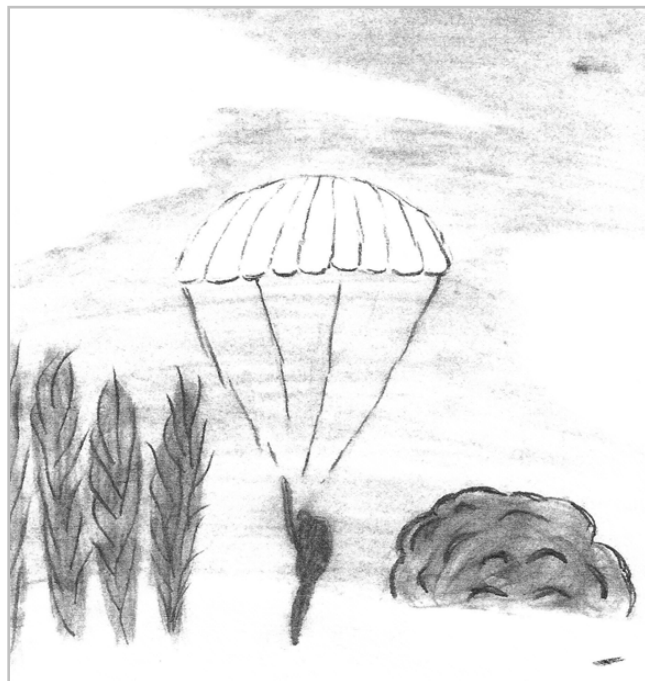

■ Kurt Werner Tutter v době zatčení po roce 1945 (ABS)

■ Z vypálených chalup zůstaly stát pouze pece, místo tragédie zdobí mimořádně vzácný šafrán bělokvětý (PN)

A CO NA TO DĚTI?

„Bez Názvu“

Dana Balková a Miša Kozlová, ZŠ Resslova Hlinsko, 14 let

„Bez názvu“

Jakub Struška, ZŠ Vysoké Pole, 9 let

Život a historie vypálených obcí aneb „Znáte nás?“

Na začátku dubna jsem dostala nabídku, abych se zúčastnila projektu o vypálených obcích v České republice. Vůbec jsem nevěděla, do čeho jdu, ale šla jsem do toho za cílem se dozvědět něco o jiných vypálených oblastech, jako jsou Vařákovy paseky nebo Ploština. Myslela jsem si, že tvrdý osud postihl hlavně lidi u nás na Valašsku, ale mýlila jsem se. Osud ležáckých dělníků a jejich rodin ve mně zanechal stopu, která nevymizí do konce mého života. Poslouchat paní, která viděla na vlastní oči, jak její soused, jenž měl osm dětí, skáče do hořícího domu, bylo velmi náročné. Jenom představa, že osm dětí přišlo během pár sekund o otce, dědu, strýce, bratry či další blízké, je velmi skličující. Kvůli tomu, že se někdo domníval, že jeho soused ušil menší pytle na obilí, musela

zemřít celá rodina? Měl ten člověk, který zabíjel, vůbec cit k lidem? Proč se raději nestaral o svou rodinu? Proč zabil tolik lidí? A proč vlastně nebyl potrestán? Myslím, že tohle jsou otázky, na které nikdo z nás nenajde odpověď.

Teď k nám přijelo auto. Vystoupili z něj ozbrojení muži. Otce mi před mýma očima zastřelili. Mě, mou matku, babičku a mé dvě sestry odvezli do koncentračního tábora. Obávám se, že i toto je ve 21. století možné. Třeba i v Africe je zvíře považováno za důležitější bytost než žena.

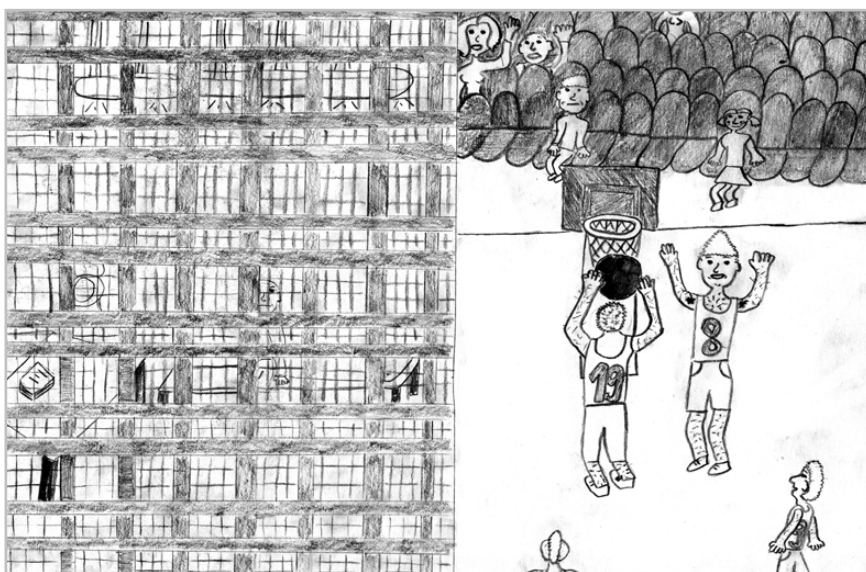
Jenom při tom pomýšlení, je těžké popsat všechny mé pocity. Ale vždy, když si vzpomenu na oběti z Ležáků, Vařákových pasek, Ploštiny či jiných vypálených oblastí, mám strach, co do mého života vstoupí.

Kateřina Obadalová
ZŠ Lačnov, 14 let

„Bez názvu“

Adéla Fojtů, ZŠ Vysoké Pole, 9 let

„Přání“

Veronika Macíková, ZŠ Nový Malín, 13 let

Osud

Řekněte a vysvětlete mi, proč se tohle všechno stalo? Proč k nám do Vařákových pasek přišli 2. května 1945 čtyři němečtí vojáci a dva z nich po nás začali střílet? Proč zapálili osm chalup, čtrnáct z nás odvedli do Valašské Polanky a do půlnoci nás vyslýchali?

Umíte si to všechno představit? Já ano! Jako malá pětiletá dívka běhám po loukách plných květin kolem chalup i se svými sourozenci. Máme se skvěle, nic nám nechybí ani nepřebývá, všeho máme tak akorát, ale něco mi problesklo očima! Ano, vidím jen malé postavičky v pozadí luk. Tuším, že muži v zelenohnědých uniformách nám nic dobrého oznámit nepřišli. Ihned upozorním sourozence, ať se jdou rychle schovat. Běžím se zeptat maminky, co jsou ti muži zač. Maminka vyšla před chalupu a viděla čtyři německé vojáky – dva s puškami a dva s vysílačkami. Jeden z vojáků se jí ptal, odkud by viděl Lačnov, Tichov a Drnovice. Maminka je poslala na rozhlednu na Pulcové a ti další dva si u nás v chalupě odložili své pušky.

Mezitím k nám na Vařákovy paseky přišli partyzáni z Valašských Klobouk. Partyzán ke mně přišel a začal se vyptávat, co tam ti Němci pozorují. Sama jsem nevěděla, a proto mě poslal za nimi. Bála jsem se ho, tak jsem raději poslechla. Pomalým krůčkem jsem se strachem šla za těmi vojáky. Dívám se očima přiklopenýma k zemi. Slyším výstřely kolem sebe, zvednu oči a vidím, jak ti zlí vojáci střílejí na naši chalupu. Naštěstí jsem svolala sourozence do lesa, ale maminka zůstala v chalupě! Vplížím se do chalupy, chci vytáhnout maminku svalenou na zem a chci s ní utéct rychle a nenápadně zadem okolo cha-

lupy po louce do lesa. Tatínek byl v té době v robotě v Pozděchově. Měl velké štěstí, že ho vojáci nepotkali. Partyzáni i němečtí vojáci odešli a my jsme raději počkali nějakých pár hodin ještě v lese.

Všichni jsme se vraceli domů a mysleli si, že je po všem! Ne, není! Maminka zaslechla německé slovo – „Halt!“ což znamená stop (zastavit, stát). Vyšli jsme ven a strachovali jsme se! Žádná horší vlna přijít nemohla! Kolem chalup jsou kupy vojáků se zbraněmi. Všechny z chalup vyhnali a začali tyto naše chalupy zapalovat. Chtěla jsem jít za nimi nadat jim, říct jim, co si to vůbec dovolují podpalovat naše majetky, ale věděla jsem, že by to nevedlo k lepšímu, ba naopak mohli by nám ještě více ublížit! Osm chalup lehlo popelem a dvě byly skryty v mlze. Všichni jsme věděli, že tolik požárů nikdo neuhasí. Tragická událost se stala 4. května 1945. Odvedli nás do Valašské Polanky, kde nás taky vyslýchali až do půlnoci. Další den na oběd jsme každý dostali dva brambory. Část z nás zachránila Aurelie Ludwigová – která dělala hospodyně na faře, a to svým orodováním a přemlouváním gestapa. Alespoň naše maminky s malými utahanými, nevyspalými dětmi pustili domů. Ale kde jsme se všichni měli vracet, když naše domovy vypálili? Co se stalo s ostatními, vím jen z jejich povídání.

Myslíte si, že kladu mnoho nešťastných a smutných otázek? Ano! Kdyby se tahle skutečnost nestala, mohl by být život na Pasekách i nadále krásný a pohodový.

Adéla Surá

ZŠ Valašská Polanka, 14 let

„Bez názvu“

Diana Homoláčová, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 16 let

„Bez názvu“

Filip Ochodnický, ZŠ Drnovice, 11 let

Útěk z pekla

Plameny. Všechno, co jsem viděla byly plameny požírající místnost kolem mě a štiplavý dým. Proč zapálili celý náš dům? O tom nemám ani tušení. Jenom vím, že mi mamka předtím řekla, abych se schovala.

Sotva jsem zalezla do její truhly na šaty, ozvala se strašlivá rána, jako by někdo vyrazil dveře a cizí hlasy, řvoucí něco v němčině, které následovala střelba. Strach mě zcela ovládl, modlila jsem se, ať neodhalí můj úkryt. Kroky se pomalu přibližovaly k truhle... Tak a teď je se mnou konec, pomyslela jsem si a do očí se mi nahrnuly slzy. Konec, úplný konec...

Naštěstí mě kroky minuly a po chvíli vymizely, ale i když se zdálo, že jsou definitivně pryč, strach a hrůza mi nedovolili vylézt. Ještě chvíli jsem jen tak ležela v prádle, než mě podivné horko a zápach znovu probudily k životu. Co se to děje?

Potichu jsem otevřela víko... a naskytl se mi hrůzný pohled na hořící světnici a maminku s tatínkem, kteří leželi na zemi dočista mrtví. Proboha... Pořád jsem nemohla uvěřit, že to není jenom zlý sen. Probudila bych se a všechno zase bylo jako dřív. Jenže to už nikdy nebude. Musím se dostat pryč. Hned.

Proklouzla jsem, co nejrychleji mi to chvějící se kolena dovolila, k východu a opatrně vyhlédla ven. Celá ves byla v jednom ohni a místy se v oranžové záři plamenů míhaly temné stíny postav, dorážející každého přeživšího. Mě si ale nevšimli, takže pořád ještě byla naděje.

Kolem susedovic plápolajícího statku totiž vedla cesta do blízkého lesa. Tam se můžu ukrýt a vymyslet, co dál. Pokud to vyjde.

Zatím se dařilo. Na pěšině nebyly kupodivu žádné hlídky. Zrovna jsem míjela zdevastovanou stodolu, když se za mnou ozval přísný cizí hlas, ze kterého mě zamrazilo. Nevím, co říkal, ale určitě chtěl, abych zastavila. To tak! Teď se těm vrahům jen tak nevzdám! Nohy mě už bolely, ale přesto jsem ještě zrychlila. Zaznělo pár výstřelů. Všechny minuly, i když některé jen těsně. Nesmím ani na moment zpomalit, pomyslela jsem si. To se však lépe řeklo, než udělalo, protože každý pohyb bolel a před očima se mi dělaly mžítiky. Do lesa zbývalo jen několik metrů, jenom malý kousíček...

Střelba po chvíli ustala a já si uvědomila, že se přímo přede mnou rozprostírá můj cíl – háj, kam jsme s rodinou a přáteli chodili na houby. Konečně!

Ještě se mi povedlo zajít trochu hlouběji do hvozdů, než jsem se zcela vyčerpaná svalila mezi kořeny nějakého stromu a po dlouhé době znovu popadla dech. Zvládla jsem zachránit se. Co teď se mnou ale bude nevím. Rodiče jsou mrtví, můj domov v troskách. Až se trochu vzpamatuju, tak mi asi nezbyde nic jiného, než zajít za příbuznými z okolí. Snad u nich budu moct zůstat, dokud tahle zlá noční můra neskončí.

Martina Vítová

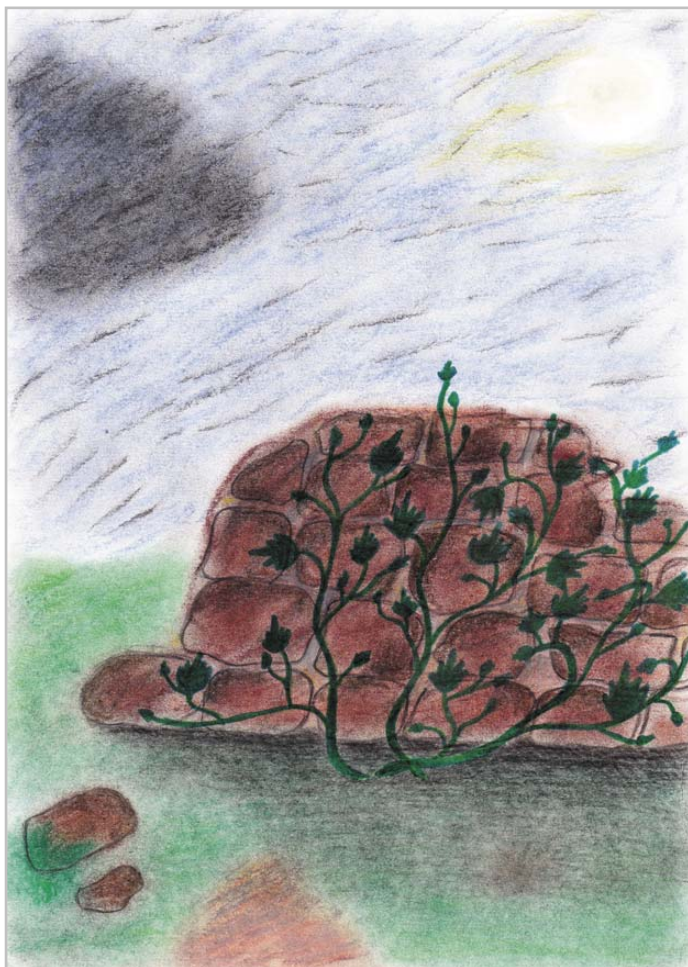
ZŠ Resslerova Hlinsko, 14 let

Život a historie vypálených obcí aneb „Znáte nás?“

Válečné konflikty na zemi byly už za starověku, ale ne v takovém masivním měřítku, jako 2. světová válka, která trvala od roku 1939 do roku 1945. V této válce neválčily jen dva státy, ale velká část světa. Pod pojmem 2. světová válka si představím strach, bolest, utrpení, střelbu, dokonce i hořící domy vypálených osad jako jsou Ležáky, Lidice, Ploština, Vařákovy paseky a mnohé další. Nedokážu si představit, že bych přišla o své blízké, nebo dokonce o svůj život za několik okamžiků. Musely to být velmi těžké časy. Pro některé lidi toto období znamenalo čekání na smrt (koncentrační tábory) a je to určitě strašlivý pocit, když s tím člověk nic nemůže udělat. Během války

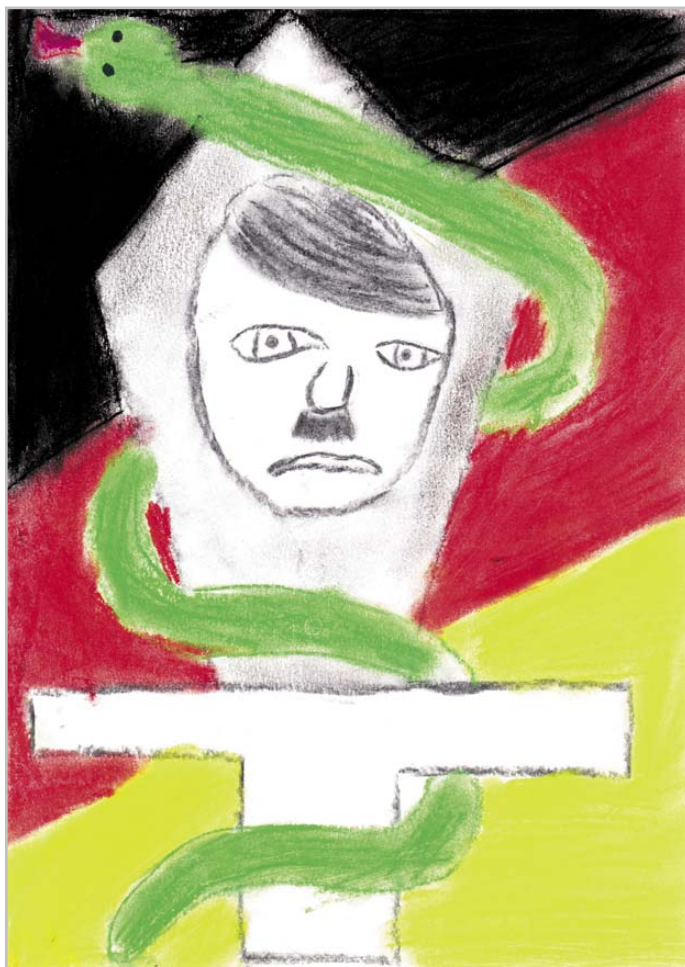
zemřelo šedesát milionů lidí, to je velmi vysoký počet. Děti v tomto období to neměly jednoduché, mnohé z nich byly usmrceny v koncentračních táborech, mnoho z dětí nemělo rodiče, ale některé měly štěstí, protože byly určeny na převýchovu a tím byly zachráněny. Některé osady byly vypáleny, protože vesničané tam ukrývali partyzány. Obyvatelé těchto osad byli zastřeleni, nebo odvedeni do koncentračních táborů. Tato válka byla nestrášívějším konfliktem, který byl kdy rozpoután. Přinesla velké ztráty na životech a obrovské materiální škody. Tyto události zůstaly lidem v paměti a nikdo z nás určitě nechce něco takového prožít.

Marcela Změliková
ZŠ Lačnov, 14 let

„Bez názvu“

Eliška Černíková, Gymnázium K. V. Raise Hlinsko, 14 let

„Bez názvu“

Pavel Opravil, ZŠ Vysoké Pole, 10 let

Fotografie srovnávají stejné místo v minulosti a dnes. Dokazují, že i přes tragické události jde život dál a je tu dneska hezky.

„Koláž“

Petra Pečenková, Pavlína Slováková, ŽŠ Valašská Polanka, 13 let

Dědeček vzpomíná...

Jakožto mladistvý ve věku čtrnácti let jsem prošel peklem, kde šlo o to zůstat na živu. Nikdo z vězňů nevěděl, čeho jsou Němci schopni.

Chodil jsem do školy do Ronova nad Doubravou. Neměl jsem žádný doklad ani křestní list, ani moje maminka. Gestapo nás předvolalo na výslech. Pro prokázání zavolali faráři, který se zalekl gestapa a řekl, že jsem bez víry a vyznání. Druhý den jsme opustili Kolín a jeli s ostatními v dobytčácích směr Terezín. Tato událost se odehrála 13. června 1942. Transport měl číslo AAD 682, to bylo mé, a maminky AAD 681. Když jsme přijeli do Terezína, tak jsme byli rozděleni. Já jakožto mladistvý jsem byl ubytován v L 417, bývalé škole nyní Kinder Herm. Jednou týdně jsem byli voděni na návštěvy rodin, někdy jsme je viděli jednou za čtrnáct dní. Později jsem byl převeden ke starším dětem do baráku Q 682. V těchto cimrách jsme bydleli po dvaceti až třiceti dětech. Jelikož jsem byl starší, vykonával jsem ordonanc v centrální pekárně. Po nemoci, kdy jsem dostal tyfus, jsem už do pekárny nesměl a tak jsem pracoval v zahradnictví.

Němci se postarali o překvapení, kdy do Terezína povolali Červený kříž. To vše filmovali a museli jsme přesvědčovat, jak se tady máme dobře. Mezitím tu lidé umírali. Toto jsem vydržel dva roky a potom nastal zvrat v mém mladém životě. Obdržel jsem rozkaz a musel jsem já a dva tisíce sedmdesát pět mladých lidí odjet z Terezína na práci do Německa. Byl to transport EK524 28. září 1944. Tato cesta trvala tři noci a dva dny. Peklo na zemi se rozpoutalo, když nás vymlátili z vagonů. Začali nás kontrolovat po zdravotní stránce. Ten kdo měl brýle, kulhal nebo byl hrbatý šel za koleje a už je nikdo z nás nikdy neviděl. Tábor byl dříve jako maštale pro koně. Nás přivedli ke koupeli, kde jsme nevěděli jestli pustí vodu nebo plyn. Tam nás ostříhali do hola a kdejaký chlup byl vyholen. Byli jsme vedeni pod čísly jako dobytek. Já jsem měl číslo 115797 a žádné jiné jméno neexistovalo. Ještě bych se zmínil o trestanských hadrech. Měly velikou výhodu. Když jsme museli stát dlouho na place, tak z nohavice mohla krásně vytékat moč, někdy i to ostatní. Bylo nemožné odejít, když nás počítali. To by byla naše jistá smrt. Z tohoto transportu nás přežilo šestnáct lidí. Z některých transportů se nevrátil nikdo. Po týdenním pobytu jsme byli vyhnáni na apelplac a znovu počítáni. Pak se stalo,

že jsme byli seřazeni po pětících za sebou a museli jsme se svléknout do naha, kde jsme prošli selekcí a já s celou pěticí jsme jí prošli. Potom se stalo něco strašného. Lidé prorazili kardon SS a přeběhli k nám a tak začalo nové třídění. Po druhé za sebou jsem měl štěstí a zázrakem jsem prošel. Byli jsme zase nahnáni do dobytčáků a jeli jsme směr K. T. Kaufeling. Cesta trvala tři + tři dny. Poblíž byla továrna, kde lidé byli týráni prací. Přivítání v tomto lágru bylo hrozné. Byla postavena šibenice, kde byli popraveni dva muži. Když je popravili, přivázali je na provazy jako výstrahu pro ostatní. Přes zimu jsme na latrínu nechodily. Chytali tam vězně a nakládali do auta, takže jsme byli zavšiveni a zasvraběni. Každý kdo s námi přišel do styku se nás bál dotknout. Toto trvalo skoro rok a poté konečně přišlo překvapení.

Byli jsme osvobozeni a byl konec války. To bylo 27. dubna 1945 kdy nás osvobodili Američané. Ti kteří byli schopni chůze museli nosit zraněné do vlaků. Mě a dalších pět lidí zachránil esesmen, když poručil jít pro zbylé zraněné. Mezitím vlak odjel a my se vrhli na hlavní bránu. Vojáci se nás báli. Měl jsem třicet sedm kilogramů a ještě jsem byl hrozně zavšiven a zasvraben. Byl jsem vysláblý a asi jsem měl horečku, příznak skvrnitého tyfu. Červený kříž nás pochytil a začal nás léčit. Vojáci dali některým vězňům jejich stravu, ale ti dostali otravu žaludku a zemřeli. Nás léčili a krmili. Z třiceti sedmi kilogramů jsem měl osmdesát jedna kilogramů. Z Mnichova nás vezli do Prahy a z Prahy jsem jel osobním vlakem do Čáslavy. Vrátil jsem se sám bez maminky, která byla zaplynována v roce 1944, když neprošla selekcí. Dnes, po tolika letech si myslím, že to byl jen zlý sen. Nepřeji žádnému občanovi prožití válečných let.

Jaroslav Žatečka, narozen 4. května 1928

Můj názor

Co museli prožít ti lidé v koncentračních táborech, bylo hrozné a my na to vůbec nebereme ohled. Myslíme jen na sebe. Červený kříž dokonce ještě obvinil mého dědečka, když přišel z koncentračního tábora a dědeček ještě po té hrůze musel jít do vězení. Tomuhle říkáte spravedlnost? Někteří lidé by měli prožít hrůzy války, aby si začali vážit svého života. Můj dědeček si teď užívá života a za to jsem ráda. Ráda bych, aby se dědečkovy vypravování objevilo někde, kde si to lidé mohou přečíst. Nesmíme zapomenout na lidi, kteří už nejsou mezi námi kvůli tomu, že se někomu nelíbili.

Petra Dejnožková
ZŠ Trhová Kamenice, 15 let

Co bychom měli vědět o vypálených obcích za 2. světové války

Když se řekne rok 1942, každého by mělo hned napadnout, že byly vypáleny Lidice a Ležáky. Ano je to tak, ale nebyly to jen tyto dvě vesnice, ale i další jako Ploština, Javoříčko, Prlov, Vařákovy paseky, Zákřov a také Český Malín na Ukrajině. Bohužel o těchto vesnicích se dnes moc nemluví a v učebnicích dějepisu je nenajdete. Lidé a hlavně mladá generace by o nich měli vědět pravdu, a proto jsem si vybrala toto téma a udělala pro své spolužáky stručný referát.

Zákřov – malá vesnice v Oderských vrchách. Byla napadena 18. dubna 1945 kozáckým praporem tzv. „vlasovci“, kteří ale k Vlasovově armádě nepatřili. Němci je využívali k brutálním akcím a provokacím, protože mluvili rusky a mohli se vydávat za partyzány. V Zákřově byl vypálen jeden dům a došlo k přestřelce. Bylo zadrženo dvacet tři mužů, kteří byli dopraveni do Velkého Újezdu, kde byli brutálně vyslýcháni a mučeni. Čtyři starší padesáti let byli propuštěni. Zbýlých devatenáct bylo dovezeno k lesní boudě, kde je zastřelili, naházeli dovnitř a boudu zapálili.

Ploština je pasekářská osada ležící v lesích Vizovických vrchů, kde do roku 1945 bydlelo trvale několik desítek lidí. 19. dubna 1945 byla osada vypálena pod záminkou přechovávání a podpory partyzánů. V hořících domech zemřelo dvacet čtyři lidí.

Běsnění německých okupantů ve Vizovickém okolí neušla ani vesnice Prlov, která je od Ploštiny vzdálená pouze pár kilometrů. Jen čtyři dny po vypálení Ploštiny (tedy 23. dubna 1945) obklíčilo ves asi šest set příslušníků německých jednotek. Následovalo rabování jednoho stavení za druhým. Prlovští obyvatelé byli shromážděni v místním hostinci. Muži byli zastřeleni a ostatní obyvatelé byli donuceni k průvodu vesnicí. Nacisté se vždy u vytipované chalupy zastavili, zapálili ji a hnali do ní oběti. Kdo se pokusil uniknout, byl zastřelen.

Vařákovy paseky, které dnes spadají katastrálně pod obec Lačnov, byly malou osadou asi o deseti chalupách v hloubi Vizovických vrchů. Osud ji dohnal pouhý den před osvobozením kraje, 2. května 1945. Muži SS zamířili k osadě, aby zlikvidovali místo podporující partyzánskou skupinu Jana Žižky.

Všechna stavení byla vypálena a šest obyvatel bylo mučeno a následně zastřeleno. Zbylí byli vyhnáni do Valašské Polanky.

Javoříčko, byla osada obklopená lesy a nacházející se nedaleko romantického hradu Bouzova, která byla vypálena jako poslední. Dne 4. května večer se část Lüdemannova komanda vydala na průzkum v okolí Bouzova a právě při tomto průzkumu došlo okolo dvacáté druhé hodiny u mostu v Javoříčku ke střetu s partyzány. Druhý den (5. května 1945) v osm hodin ráno proběhlo soustředění Lüdemannova komanda na nádvoří hradu Bouzova a odtud se část jednotky polní a lesní cestou vydala do Javoříčka. Další část komanda dorazila přes Střemeníčko a Veselíčko – takto došlo k obklíčení Javoříčka. Všichni muži nad patnáct let, kteří byli přítomni v osadě, byli zastřeleni, někteří byli utlučeni a upáleni v hořících domech. Ženy a děti musely osadu opustit. Celkem bylo zastřeleno třicet osm mužů, nejmladšímu bylo patnáct let a nejstaršímu sedmdesát šest let. Všechny domy, kromě školy, kaple a hájovny, byly vypáleny.

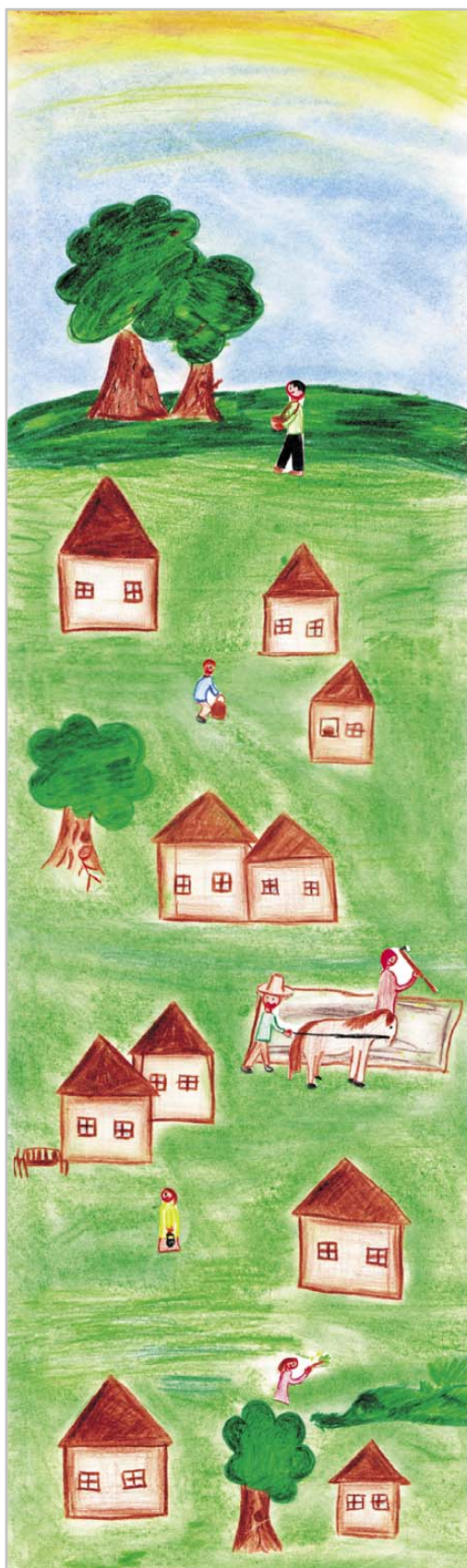
Nový Malín je vesnice na Šumpersku, dříve zde bydlelo hlavně německé obyvatelstvo a jmenovala se Frankštát. Po válce byla tato oblast osídlena tzv. volyňskými Čechy, kteří se do republiky vrátili z Ukrajiny s 1. československým armádním sborem Ludvíka Svobody. Obyvatelé Nového Malína byli většinou ti, kteří přežili vypálení Českého Malína na Volyni na Ukrajině 13. července 1943.

Michaela Holcová
ZŠ Krouna, 15 let

„Bez názvu“

Karolína Drgová, ZŠ Drnovice, 11 let

„Bez názvu“

Jan Filák, ZŠ Lačnov, 10 let, Vojtěch Zvonek, ZŠ Lačnov, 10 let, Michaela Trčková, ZŠ Lačnov, 11 let, Natálie Trčková, ZŠ Lačnov, 11 let,
Jana Březáčková, ZŠ Lačnov, 11 let, Andrea Jeřábková, ZŠ Lačnov, 11 let, Kristýna Brhlová, ZŠ Lačnov, 11 let, Kristýna Trčková, ZŠ Lačnov, 11 let,
Vojtěch Kudela, ZŠ Lačnov, 11 let, Denis Polách, ZŠ Lačnov, 11 let

„Příběh – část první“

Veronika Macíková, ZŠ Nový Malín, 13 let

„Příběh – část druhá“

Veronika Macíková, ZŠ Nový Malín, 13 let

„Příběh – část třetí“

Veronika Macíková, ZŠ Nový Malín, 13 let

„Příběh – část čtvrtá“

Veronika Macíková, ZŠ Nový Malín, 13 let

„Příběh – část pátá“

Veronika Macíková, ZŠ Nový Malín, 13 let

„Příběh – část šestá“

Veronika Macíková, ZŠ Nový Malín, 13 let

Jan Filák a Vojtěch Zvonek s pamětníkem Karlem Petrůjem

Jízda na špatné straně

(přepis vyprávění Karla Petrůje)

Já jako chlapec jsem mosel rozvázat v pěti letech chleba. A jezdil jsem až do Lačnova, ke Kúdelom, jak je teď hospoda. A ještě také k Trčkom, tam byl také obchod. Já jsem jim ten chleba podával a oni si ho odebírali. A třeba ve Študlově, tam byly obchody u Vašíčků, také tam byla hospoda, a potom Vypušťákovi sa menovali. Ten obchod byl v takovém břehu, což tam mně potom toho koňa otočili a on už tu cestu znal aj sám.

Sem tam přejeli Němci s autama, ale to nebylo každý den, někdy jsem ani jedno auto neviděl za celý den. Než jsem začal jezdit s tím koněm, tak tatínek první cestu jel se mnou, abych věděl, kde mám jet. A tehdy jel velitel klobouckých Němců Adler z Horního Lidča na kole, s vlčákem.

Dřív se jezdilo za První republiky vlevo. A Němci zavedli ježdění vpravo, dovčilška to trvá.

Tatínek ten chleba prodával třeba aj cestou, když někdo chtěl. A zrovna přejížděl z levé strany na pravou. Adler jel, zastavil, seskočil a zařval: „Halt! Stát!“ A tatínek mosel slézt z toho vozu a on mu německy cosi nadával a dal mu takové dvě facky, až mu tékla z nosa krev. Za to, že jel po špatné straně. On nás Čechy neměl rád. A já jsem z toho byl úplně nanič.

A potom už jsem mosel jet sám, když mně to tatínek uká-
zal.

Vojtěch Zvonek
ZŠ Lačnov, 10 let

Březina

(přepis vyprávění Karla Petrůje)

Bylo to ke konci války, kdy už partyzáni vyvíjeli činnost. A ještě dřív bylo slovenské povstání, které se Němci snažili potlačit, protože Slovensko sa napřed přidalo k Němcům, ale většina lidí byla proti. Proto když Němci začali prohrávat válku, vzniklo to povstání. Němci pochytili v té době z toho slovenského povstání několik chlapů. Byli tam Rusi, Slováci, některý z těch Slováků měl myslím teprve patnáct let. Němci je dovedli do Valašských Klobouk, do radnice, kde byli zavřeni v městském vězení.

Bylo to čtrnáct dnů před koncem války. Město Klobouky měl na starosti nějaký Rudolf Adler. On jezdil třeba na kole na velitelství, které bylo v Horním Lidči. Tam jsou ještě domy postavené v té době, kde ti velitelé a vojáci bývali.

Když už se blížil konec války, tak ne aby on jich propustil, ten Adler. Oni jich vedli do lačnovské Březiny, ty zajatce. Měli krumpáče, lopaty. Lidé říkali, že je asi vedou kopat zákopy proti Rusům. Za chvíli ale bylo slyšet střelbu, to už jsme věděli, že je zle.

Oni museli vykopat takový jako zákop, takové do áčka to bylo, a jak to jeden vykopal, tak ten Adler ho zastřelil. Ti druzí ho museli zahrabat. Museli si kopat hrob.

Některý z nich se asi bránili, takže když jich potom vytahovali ven, tak byli strašně domlácení od těch Němců. My jsme se tam byli potom s tatínkem podívat, co tam ti Němci udělali, a tam bylo vidět, že ty poslední ani nezahrnuli dobře, rukáv z šatů bylo třeba vidět.

A začátkem června 1945, to už byli Němci pryč a my jsme byli osvobozeni. A to zas byli pochytaní ti, co byli při Němcích, při Hitlerovi. A ti museli potom vykopávat tyto mrtvé, postřelené. Vykopávali je, umývali a dávali do truhel. A ze Slovenska tam přijeli a byli je poznávat, a které poznali, ty si převéztli na svůj hřbitov. Ti ostatní jsou pochovaní na hřbitově klobouckém.

A když jich tam byli vytažovat, tak tatínek říkal, že sa tam půjde podívat. Pravděpodobně to bylo v neděli, protože je nastrojený. [K. Petrůj ukazuje na fotografii.] A já, měl jsem tenkrát pět let, jsem chtěl jít s ním. Maminka říkala: „Nech ho doma. Neber ho tam, to není pro něho.“ Ale já jsem ho uprosil a on mě vzal.

Byl to pro mě strašný zážitek, že jsem tři noci potom nespál a měl jsem z toho halucinace. A vracalo sa mně to potom, aj když už jsem byl starší. Prožíval jsem to, jako kdyby ti Němci aj mňa chtěli zastřelit, takové jsem měl divoké sny...

Vojtěch Zvonek
ZŠ Lačnov, 10 let

Banderovci

(přepis vyprávění Karla Petrůje)

V létě, několik měsíců po válce, tady přechodili lidé, kterým sa pravilo banderovci, protože jejich velitel sa menoval Bander. Byli to povstalci z Ukrajiny, kteří byli při Němcoch. U nás a na Slovensku rabovali a drancovali, vypalovali aj chalupy a na Slovensku někdy aj postrílali lidi. Šel z nich strach.

A já jsem o nich věděl, že sa tady potulují, chlapi o tom vykládali. Jak jsem raz vézł chleba do Lačnova, pořád mně bylo tých pět roků, vyjel jsem z Poteče na lačnovskou cestu. A tam už, jak je rovinka od Klobúk ke kostelu, tak na lúce vedle téj rovinky byly jabloně. Ale ještě nebyly jabka zralé. A já když jsem vyjel na tu cestu, tak jsem viděl chlapy se zbraňama, jak ráňajú ty jabka. A jak ucítili ten čerstvý chleba, tak oni na mňa mávali, abych stál. A jel pošťák z Klobúk na kole a já jsem mu říkal: „Co mám dělat? Mám zastavit? Hen ti chlapi na mňa mávajú...“ Ani mně neodpověděl, otočil sa a jel zpátky do Klobúk.

A já když jsem viděl, že za mňú utěkajú, tak jsem vzal bič a zavolal jsem na koňa: „Mikine, jedem!“ A čopl jsem si tam, měl jsem tam takové sedátko, kdyby chtěli třeba po mně střelit, aby mňa netrefili. A tak jsem sjel do toho Lačnova ke Kúdelom, vyděšený. A říkal jsem, že mám strach jet zpátky. Enomže ten pan Kúdelo mně nevěřil: „Kdo ví, cos viděl!“ A protože jsem měl strach jet zpátky, tak jsem to objel naokolo přes Horní Lideč.

A říkal jsem to tatovi. Druhý deň jsem jel do Študlova a potom jsem měl jet zas do Lačnova. „Tati, já tam nejedu, protože ti banderovci by mňa chytili a neco mně udělajú.“ A on mně říká: „Kdepak, oni už tam nebudú, enom jed!“ A tak jsem mosel jet zas.

Jan Filák
ZŠ Lačnov, 10 let

Jak si partyzáni přišli pro chleba

(přepis vyprávění Karla Petrůje)

Protože jsme měli pekárnu a partyzáni sa potřebovali něčím živit, to bylo už v pětačtyřicátém roce, už ke konci války, zaklepali na dveři. To bylo tak tři hodiny v noci. Jsem slyšel: „Německá policie! Otevřete!“ Maminka mosela otevřít, ale to nebyla německá policie, ale byli to partyzáni. Já jsem byl zvědavý. Z pokoja, kde jsme spali, my jsme spali dohromady s rodičama, nakukoval jsem, jak ten chleba dávali do pytlů. Měli samopaly, někteří měli pušky. Oni nebyli v uniformách. A bylo jich tam myslím patnáct, tak odhadem. Nabrali to do měchů. Ale tehdá byl chleba na lístky, to nemohl kúpit v obchodě, mosel dat lístek. Tak oni to všecko dali, aj ty lístky, zaplatili to a řekli: „V šest hodin běžte na radnicu a oznamte to.“ Protože v tehdá té době byli lidé, kteří udávali. Takže možná jich někdo třeba viděl, jak tam idú k nám, a kdyby to udal, tak otca okamžitě zastřelili. To když pomáhal někdo partyzánom, okamžitě byl trest smrti. Tak to naši oznámili a na úřadě to sepsali.

Jan Filák
ZŠ Lačnov, 10 let

Kořalka

(přepis vyprávění Karla Petrůje)

Dřív sa svítilo petrólem. Za války nebyla elektrika. Nekde byla, třeba v Klobúkách byla. Ale po dědinách nebyla elektrika.

Koncem války u nás zastavil německý trén. Jeden z těch Němců byl nemocný, bolelo ho v krku. Měl nějakú angínu. A chtěl po tatovi: „Schnaps! Kořalku!“ Tata měl kořalku, ale vedle byly flaše aj s petrólem. A on jak byl z tych Němců vyděšený, tož chytl tu flašu, ve které byl ten petról. On mu to nalél, ten Němec to vypil – a už tahal pistol. Ostalo ohromné ticho.

Vedle nás bývala nějaká Terezka, která když byla mladá, slúžila ve Vídni, a ona uměla německy. Maminka viděla, co sa stalo, ale nemohl to nikdo tým Němcom říct. A oni kolem taty! Tož maminka honem pro Terezku.

Terezka tam přiběhla, vysvětlila jim to, že si tata enom přechytl ty flaše a že to neudělal schválně. A řekla tom Němcovi, že nedostane záškrť. Ti druzí Němci sa tom velice chechtali.

A nakonec potom vypil aj tu slivovicu. Ale kdyby né té Terezy, která uměla německy, tak ho zastřelili. Možná všecky.

Jan Filák
ZŠ Lačnov, 10 let

Příběh Vařákových pasek

Vařákovy paseky se nacházejí na jihu Valašska, na hřebeni hor mezi Lačnovem a Pozděchovem. Před válkou tady stávalo deset stavení. V závěrečných měsících války hledali u pasekářů pomoc partyzáni. Na konci války v noci 2. května 1945 sem vtrhli Němci. Všechny sehnali na jedno místo a zapálili chalupy. Čtrnáct lidí pak v noci odvedli do Valašské Polanky, kde je vyslýchali a některé i mučili. Matky s dětmi nakonec propustili, ale tři muže a jednu svobodnou dívku 3. května 1945 zastřelili...

Vařákovy paseky se nacházejí na jihu Valašska, na hřebeni hor mezi Lačnovem a Pozděchovem.

Před válkou tady stávalo deset stavení. V závěrečných měsících války hledali u pasekářů pomoc partyzáni.

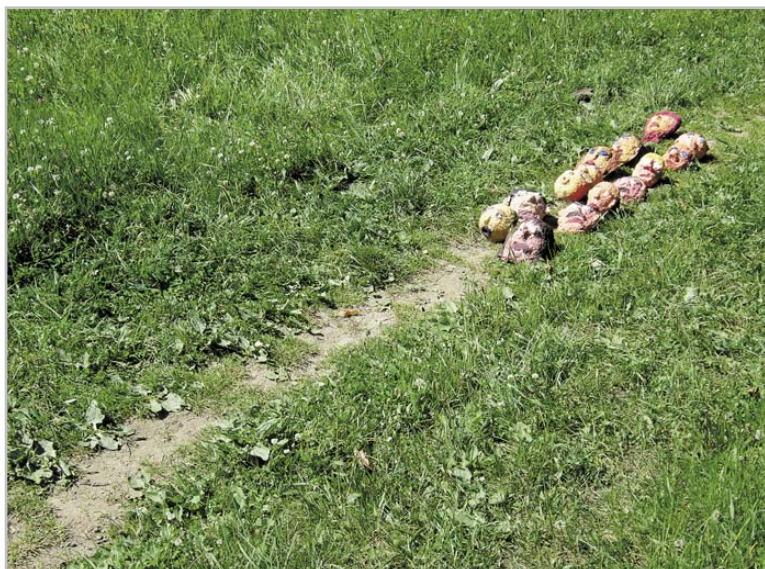

Na konci války v noci 2. května 1945 sem vtrhli Němci. Všechny sehnali na jedno místo a zapálili chalupy.

„Příběh Vařákových pasek“

Jan Filák, ZŠ Lačnov, 10 let, Vojtěch Zvonek, ZŠ Lačnov, 10 let,
Michaela Trčková, ZŠ Lačnov, 11 let, Natálie Trčková, ZŠ Lačnov, 11 let,
Jana Březáčková, ZŠ Lačnov, 11 let, Andrea Jeřábková, ZŠ Lačnov, 11 let,
Kristýna Brhlová, ZŠ Lačnov, 11 let, Kristýna Trčková, ZŠ Lačnov, 11 let,
Vojtěch Kudela, ZŠ Lačnov, 11 let, Denis Polách, ZŠ Lačnov, 11 let

Čtrnáct lidí pak v noci odvedli do Valašské Polanky, kde je vyslýchali a některé i mučili

Matky s dětmi nakonec propustili, ale tři muže a jednu svobodnou dívku 3. května 1945 zastřelili...

„Bez názvu“

Magdaléna Kubíková, ZŠ Drnovice, 11 let

Vypálené obce nezemřely

Občas nám připadá, že se kolem nás hroutí celý svět, že už nikdy nemůže být nic jako dřív. Přitom se právě odehrál jen jeden z mnoha našich neúspěchů, který nám otevírá oči a ukazuje tu správnou cestu. Na vše zlé během krátké doby zapomeneme. Jenže, co mají říkat lidé, kterým jeden takový okamžik změnil celý život? Už nikdy neuvidí svou rodinu, své přátele, kamarády, ti už jim nikdy nepomohou, nikdy totiž neuvidí světlo tohoto světa. Všichni tito lidé žili v některé z vypálených obcí, ovšem nikdo z nich netušil, že na světě existuje někdo, kdo dokáže zabít nevinné lidi.

Žili. Radovali se z maličkostí. Obyvatelé Ploštiny nebo Javoříčka ani nepomysleli na to, že by pár dní před koncem války mohl někdo jejich vesnice vypálit. Ale stalo se a už to nikdo nezmění. Svůj život by jistě rádi zachránili, ale copak mohli? Myslíte, že si děti a nejen ony tento strašný osud zasloužily? Nikomu nic neudělaly, řešily své obvyklé starosti a radosti. Když najednou konec, buď přišly o rodiče, nebo válku samy nepřežily.

Zřídka se stávalo, že se některé z dětí z vypálených obcí dostalo do Německa na převýchovu. Vždyť ze všech lidických dětí se s matkou po válce setkala pouze jediná. Matky prožívaly nejhorší chvíle svého života, musely se smířit se skuteč-

ností, že své děti patrně už nikdy neuvidí. V Javoříčku nastala situace, kdy byli zastřeleni pouze muži, ženy a děti měly možnost odejít pryč, ke svým známým. Ale copak to je jiný trest? Trápit se a smutnět, vyrovnávat se s krutou pravdou, že se už nikdy nesetkají se svými manžely, děti nebudou moci poznat své tatínky. Ta bezmoc, vědět, že ty nejhorší zabijáky a vrahy nikdo nikdy nepotrestá, ba je ještě prohlásí čestnými občany. Ta nespravedlnost tohoto světa, existuje snad něco horšího?

Nesmíme zapomínat, co všechno se tenkrát za druhé světové války odehrálo, měli bychom všechno předávat dalším a dalším generacím. Přiznejme si, kdo neměl ani tušení, že kromě Lidic a Ležáků byla na našem území například ještě vypálena Ploština, Prlov, Vařákovy paseky, Javoříčko a ještě další neposkvřené obce? Přeživší nám už pomalu odcházejí, ale dokud je čas, vyhledávejme je. Neztrácejme optimismus, snažme se tyto obce dostat do podvědomí občanů České republiky, seznamujme je řádně i s temnou stránkou našich dějin. A hlavně žijme, radujme se z každého šťastného okamžiku. Děkujme za náš život, prosme, aby se nic podobného v dějinách už nestalo. A i přes to všechno mějme radost, že můžeme být zrovna tady, na Zemi.

Zdeňka Nováková

ZŠ Ležáků Hlinsko, 14 let

Závěr

Tato kniha vznikla z touhy poznání vlastních kořenů a poučení z neštěstí, které lidstvo za největší války prožilo, ale kterému mohlo samo včas zabránit. Památnými místy z doby nacistické okupace je poseta celá Evropa a každá země pravidelně vzpomíná na své padlé. Všechny národy ale řeší společný problém, jestli bude s odchodem generace pamětníků těch, kdo v příštím pokolení položí kytici a pokloní se před žulovými obelisky s polozapomenutými jmény umučených. Jestli všechny ty oběti, jejich osudy a lidské neštěstí nebudou zašlapány nánosy zbabělosti, nenávisti, věrolomnosti a zapomnění.

Děti a studenti poznali, že bolestivá minulost nechala své stopy v celé naší zemi. Měli jako jedni z posledních to štěstí, že je dobou minulosti doprovázeli očití svědci, kteří prožili své mládí ve stínu kruté nacistické diktatury. Mladí lidé navštívili napříč republikou místa vypálených vesnic a napsali o svých prožitcích, dojmech a představách tuto knížku. Nešlo jen o přednášky a prohlídky pietních míst, ale o otázky, které si posluchači začali klást. Těm nejmladším bylo deset let, těm nejstarším šestnáct. Budou to také oni, kdo na tato místa jednou přivedou své vnuky a připomenou jim nebezpečí tyranie. Paměť nás všech hraje v uchování vzpomínek na zločiny proti lidskosti mimořádně důležitou roli, neboť je dokresluje, upozorňuje na zanícená místa a hledá na ně lék.

Poválečné památníky jsou také zhmotněním výjimečných vlastností jako hrdinství, víra ve vítězství nad zlem, odvaha, nebo upozorňují na epochální událost osvobození od nacistického režimu. Ležáky, Český Malín, Ploština, Prlov a Vařákovy paseky připomínají moc zvůle i krajní bezmoc obyčejných lidí, jež nás všechny bez výjimky tolik děsí. Vědomí, že obyvatelé ztratili kontrolu nad svým životem a že z nebezpečí nebylo úniku, je tím nejhlubším traumatem těchto příběhů.

Napsat knihu není lehký úkol. A zvláště ne historickou knihu o symbolech utrpení. Osudy vypálených obcí jsou si podobné a končí vždy stejně...krutostí a bolestí. V tom se cesty pěti vyvražděných vesnic spojily. Na jedné straně je tato kniha plná neštěstí, hledání viníků, obviňování, zneužívání nejvyšších principů mravních. Na druhé straně je to učebnicový příklad, ve kterém zlo není zapomenuto, ale z jehož porážky vyrůstají svěží výhonky krásného a tvořivého lidského ducha.

Otevírat tajemství dávno minulého je prací historiků, ale přenést tyto poznatky o další generace dále, to už je úkolem pro děti a mladé, zvědavé lidi. A kdo jiný bude za pár desítek let pečovat o památná místa, o jejich morální odkaz a připomínat výstrahu dalším pokolením, než ti mladí, kteří vytvořili tuto knihu.

*PhDr. Vojtěch Kyncl, Ph.D.
Historický ústav AV ČR, v. v. i.*

Seznam autorů prací

Andrová Kateřina	Základní škola, Hlinsko, Resslova 603	14 let
Balek Petr	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	15 let
Balková Dana	Základní škola, Hlinsko, Resslova 603	14 let
Běličková Radka	Základní škola Valašská Polanka, okres Vsetín	13 let
Běloň Petr	Základní škola a Mateřská škola Újezd, okres Zlín, příspěvková organizace	12 let
Beneš Jan	Základní škola a mateřská škola Krouna	15 let
Blehová Anna	Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8	16 let
Boudová Ludmila	Základní škola, Hlinsko, Smetanova 403	15 let
Bouška Jindřich	Základní škola a mateřská škola Krouna	15 let
Brhlová Kristýna	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	11 let
Březáčková Jana	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	11 let
Bukáček Jiří	Základní škola a mateřská škola Krouna	15 let
Častulík Josef	ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DRNOVICE, okres Zlín, příspěvková organizace	11 let
Častulíková Jolana	ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DRNOVICE, okres Zlín, příspěvková organizace	11 let
Černíková Eliška	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	14 let
Daniel Mana	ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DRNOVICE, okres Zlín, příspěvková organizace	11 let
Dejnožková Petra	Základní škola, Trhová Kamenice, okres Chrudim	15 let
Dobiáš Adam	Základní škola a Mateřská škola Újezd, okres Zlín, příspěvková organizace	13 let
Doležalová Barbora	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	13 let
Domesová Tereza	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	14 let
Drgová Karolína	ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DRNOVICE, okres Zlín, příspěvková organizace	11 let
Eliášová Naďa	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	13 let
Ficková Tereza	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	15 let
Filák Jan	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	10 let
Fojtů Adéla	Základní škola a Mateřská škola Vysoké Pole, okres Zlín, příspěvková organizace	9 let
Fojtů David	ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DRNOVICE, okres Zlín, příspěvková organizace	11 let
Fojtů Jakub	Základní škola a Mateřská škola Újezd, okres Zlín, příspěvková organizace	13 let
Gabriel Scháňko Pavel	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	14 let
Glasová Karolína	Základní škola Hlinsko, Ležáků 1449	13 let
Gombárová Veronika	Základní škola a Mateřská škola Vysoké Pole, okres Zlín, příspěvková organizace	9 let
Hájková Lucie	Základní škola Valašská Polanka, okres Vsetín	13 let
Halamková Monika	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	15 let
Halamková Veronika	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	16 let
Heděncová Michaela	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	12 let
Hiesböková Kateřina	Základní škola, Hlinsko, Resslova 603	14 let
Hlavička Daniel	ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DRNOVICE, okres Zlín, příspěvková organizace	11 let
Hlavička Václav	Základní škola a Mateřská škola Újezd, okres Zlín, příspěvková organizace	12 let
Hlavičková Vendula	Základní škola a Mateřská škola Vysoké Pole, okres Zlín, příspěvková organizace	10 let
Hojdrová Kristýna	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	14 let
Holcová Michaela	Základní škola a mateřská škola Krouna	15 let
Homoláčková Diana	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	16 let
Horáček Martin	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	16 let
Horáková Andrea	Základní škola, Hlinsko, Smetanova 403	15 let
Hovorková Petra	Základní škola, Trhová Kamenice, okres Chrudim	14 let
Huňáčková Vlasta	Základní škola a mateřská škola Prosetín	13 let
Husáková Simona	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	16 let
Jadrný Lukáš	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	17 let
Jahoda Tomáš	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	14 let
Janáčková Žaneta	Základní škola, Hlinsko, Smetanova 403	15 let

Jandová Michaela	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	12 let
Jandová Nikola	Základní škola Včelákov, okres Chrudim	14 let
Janošová Barbora	Základní škola a Mateřská škola Újezd, okres Zlín, příspěvková organizace	12 let
Jatel Jakub	ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DRNOVICE, okres Zlín, příspěvková organizace	11 let
Jeřábková Andrea	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	11 let
Kadlecová Adéla	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	17 let
Karásek Daniel	Základní škola Valašská Polanka, okres Vsetín	13 let
Kargerová Šárka	Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8	16 let
Kolbabová Kateřina	Základní škola Včelákov, okres Chrudim	13 let
Kořenková Marie	ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DRNOVICE, okres Zlín, příspěvková organizace	11 let
Kovářová Alžběta	Základní škola Valašská Polanka, okres Vsetín	13 let
Kozlová Míša	Základní škola, Hlinsko, Resslova 603	14 let
Kratochvílová Jana	Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8	16 let
Krobotová Daniela	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	12 let
Krobotová Gabriela	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	12 let
Kropáčková Anna	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	15 let
Kubíková Magdaléna	ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DRNOVICE, okres Zlín, příspěvková organizace	11 let
Kudela Vojtěch	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	11 let
Kuchtíková Anna	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	13 let
Lorencová Tereza	Základní škola a mateřská škola Krouna	14 let
Macíková Veronika	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	13 let
Mach Dominik	Základní škola a mateřská škola Krouna	15 let
Machů Lucie	Základní škola a Mateřská škola Újezd, okres Zlín, příspěvková organizace	14 let
Machů Magda	Základní škola a Mateřská škola Vysoké Pole, okres Zlín, příspěvková organizace	10 let
Makovská Klára	Základní škola, Hlinsko, Resslova 603	15 let
Martinková Marie	Základní škola a Mateřská škola Újezd, okres Zlín, příspěvková organizace	12 let
Matocha Tomáš	Základní škola Valašská Polanka, okres Vsetín	13 let
Mátychová Lenka	Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8	16 let
Mozgová Anna	ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DRNOVICE, okres Zlín, příspěvková organizace	11 let
Mrázek Roman	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	15 let
Murínová Magdaléna	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	14 let
Nekvindová Lucie	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	17 let
Nováková Zdeňka	Základní škola Hlinsko, Ležáků 1449	14 let
Obadalová Kateřina	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	14 let
Ochodnický Filip	ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DRNOVICE, okres Zlín, příspěvková organizace	11 let
Ondráčková Alžběta	Základní škola Valašská Polanka, okres Vsetín	13 let
Opravit Pavel	Základní škola a Mateřská škola Vysoké Pole, okres Zlín, příspěvková organizace	10 let
Ospalková Iveta	Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8	16 let
Ostravský Matěj	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	14 let
Pavliš Štěpán	Základní škola a mateřská škola Prosetín	13 let
Pečenkova Petra	Základní škola Valašská Polanka, okres Vsetín	13 let
Pekař Stanislav	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	12 let
Pindáková Hanka	Základní škola a Mateřská škola Újezd, okres Zlín, příspěvková organizace	12 let
Polách Denis	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	11 let
Povýšilová Šárka	Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8	16 let
Pražanová Helena	Základní škola a mateřská škola Krouna	15 let
Prokešová Markéta	Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8	16 let
Ptáčková Barbora	Základní škola, Hlinsko, Resslova 603	14 let
Rybenská Anna	Základní škola Včelákov, okres Chrudim	13 let
Řezníček David	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	15 let

Říhová Pavlína	Základní škola Hlinsko, Ležáků 1449	14 let
Semerádová Zuzana	Základní škola Hlinsko, Ležáků 1449	14 let
Slováková Pavlína	Základní škola Valašská Polanka, okres Vsetín	13 let
Sodomková Lucie	Základní škola a mateřská škola Krouna	14 let
Solníčka Jiří	Základní škola Včelákov, okres Chrudim	13 let
Sporková Nela	Základní škola a Mateřská škola Vysoké Pole, okres Zlín, příspěvková organizace	9 let
Strnka Jakub	Základní škola a Mateřská škola Vysoké Pole, okres Zlín, příspěvková organizace	9 let
Struška Jakub	Základní škola a Mateřská škola Vysoké Pole, okres Zlín, příspěvková organizace	9 let
Surá Adéla	Základní škola Valašská Polanka, okres Vsetín	14 let
Šerá Markéta	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	13 let
Šimarová Eliška	Základní škola Valašská Polanka, okres Vsetín	13 let
Štolcová Michaela	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	13 let
Štolcová Tereza	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	13 let
Šuláková Nikola	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	13 let
Šustková Tereza	Základní škola a Mateřská škola Újezd, okres Zlín, příspěvková organizace	14 let
Tománková Vendula	Základní škola a Mateřská škola Vysoké Pole, okres Zlín, příspěvková organizace	9 let
Tomášek Jakub	Základní škola a Mateřská škola Nový Malín, příspěvková organizace	13 let
Trávníček Martin	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	16 let
Trčka Lukáš	Základní škola a Mateřská škola Újezd, okres Zlín, příspěvková organizace	14 let
Trčková Kristýna	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	11 let
Trčková Michaela	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	11 let
Trčková Natálie	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	11 let
Trlica Michal	Základní škola Valašská Polanka, okres Vsetín	14 let
Tvarůžek Ondřej	Základní škola a Mateřská škola Újezd, okres Zlín, příspěvková organizace	12 let
Vařejčko David	Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko, Adámkova 55	17 let
Vaško Jakub	Základní škola a mateřská škola Prosetín	14 let
Vavroušek Jakub	Základní škola, Hlinsko, Smetanova 403	15 let
Víchová Dorota	Základní škola a Mateřská škola Újezd, okres Zlín, příspěvková organizace	12 let
Vítková Tereza	Základní škola, Hlinsko, Resslova 603	14 let
Vítová Martina	Základní škola, Hlinsko, Resslova 603	15 let
Vodičková Michaela	Základní škola Hlinsko, Ležáků 1449	15 let
Vrbová Edita	Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8	16 let
Vyhnálková Adéla	Základní škola Hlinsko, Ležáků 1449	13 let
Wasserbauerová Adéla	Základní škola Hlinsko, Ležáků 1449	15 let
Zdražilová Anna	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	13 let
Zdražilová Tereza	Základní škola, Hlinsko, Resslova 603	14 let
Zdražilová Tereza	Základní škola a mateřská škola Prosetín	13 let
Zichová Amálie	Základní škola a Mateřská škola Vysoké Pole, okres Zlín, příspěvková organizace	9 let
Zlesáková Eliška	Základní škola Hlinsko, Ležáků 1449	15 let
Změlíková Marcela	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	14 let
Zvončák Šimon	Základní škola a Mateřská škola Vysoké Pole, okres Zlín, příspěvková organizace	10 let
Zvonek Vojtěch	Základní škola Lačnov, okres Vsetín	10 let
Žampachová Simona	Základní škola Včelákov, okres Chrudim	14 let
Žůrek Tomáš	Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8	16 let

PhDr. Vojtěch Kyncl Ph.D. Vědecký pracovník Historického ústavu Akademie věd v oddělení dějin 20. století

Publikace byla vydána díky realizaci projektu spolupráce Programu rozvoje venkova s názvem: Život a historie vypálených obcí aneb „Znáte nás?“, který společně připravily Místní akční skupina Hlinecko, o.s., Místní akční skupina Hornolidečska o.s., Místní akční skupina Ploština, Místní akční skupina Šumperský venkov

Grafická příprava a tisk: Grafies, a.s.

Vydáno v roce 2014

